

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

9.

IV

JOHANNE MARGRETHE

KAYSEN

OG HENDES SLEGT

BD. D.

ANETAVLE IV.

BD. D.

I N D H O L D.

Froddesen-slægten fra Toftum.	s. 432.
Poppe Boingk i Bredsted.	s. 509.
Familien von der Wattering i Flensborg.	s. 548.

F R O D D E S E N - S L Æ G T E N F R A T O F T U M .

I. B R O D E R F R O D D E S E N .

Broder Froddesen (IV - 5264) på Toftum i Emmelsbøl sogn i Horsbøl herred anføres som familiens stamfader. Muligvis kan slægten føres længere tilbage til en vis Broder fra Tofting, som d. 28. juli 1337 gennem Slesvig-bispen søger pavelig tilladelse til at gifte sig med den nærbeslægtede Inge Hunwards.⁽¹⁾

Broder Froddesen skal have været herredsfoged i Horsbøl herred.⁽²⁾ D. 9. april 1480 blev Broder Froddesen i Husum adlet af Christian I ved et adelsbrev, der endnu er bevaret og som befinder sig i Schl.-holst. Landesarchiv i Slesvig. (Bilag 1a).

Det foreligger også i en noget afvigende form, optegnet af C.L.F. v. Stemann (Bilag 1b).

Det hedder i adelsbrevet, at Broder Froddesen får frihed lig andre riddere og knægte i hertugdømmet Slesvig, med skjold, hjelm og hjelmtegn. Våbenet er et opretstående, hvidt sværd i rødt felt, og som på hjelmen har overkroppen af en naturlig farvet kvindefigur med en krans af vekselvis røde og hvide roser om sit hoved. Med udstrakte arme holder kvinden et vandret liggende sværd over hovedet.⁽²⁰²⁾

Adelsbrevet var en belønning for hans holdning i den striden mellem Christian I og broderen Gert (Gerhard). Da kongen blev valgt til hertug af Slesvig og greve af Holsten, blev der tilsikret hans brødre, Gert og Moritz, en affindelsessum som modydelse for deres opgivne arvekrav. Da det trak ud med betalingen - kongen var i højeste grad økonomisk anspændt, især på grund af den krig, han førte i Sverige - mistede Gerhard tålmodigheden. Han var søgt pacificeret ved hans udnævnelse til "forstander" for Slesvig og Holsten. I egenskab af dette havde han sat sig i besiddelse af en række borge og byer, hvilket ridderskabet til gengæld var utilfreds med. Han landede med en lille skare mænd d. 5. sept. 1472 ved Husum. Han fik tilslutning af utilfredse borgere og bønder, først og fremmest i Husum, på øen Nordstrand, det sydvestlige Slesvig, samt til dels omkring Flensborg, hvor borgmester Hage Paysen sluttede sig til ham og spærrede byen for de "gode mænd" (lavadelige), der ville komme kongen til hjælp (Se "Paysen-slægten i Flensborg".) En enkelt af lavadelen, Claus Rixdorf, der havde besiddelser på Sundeved, sluttede sig også til Gert.

Gert havde sympati og tilslutning fra utilfredse bønder og borgere,

men han havde de stærkeste imod sig: Adelen og hansestæderne Lybæk og Hamborg støttede kongen.

Opstanden blev hurtigt nedkæmpet, og de overvundne hårdt straffet. Stalleren på Nordstrand, Edlef Knudsen, fik hjertet skåret ud, og bødelen daskede Edlef Knudsen i ansigtet med det. Talrige personer i Husum fik deres ejendomme beslaglagt, husene blev af kongen givet til forskellige adelsmænd. Dette var tilfældet med med Johann Kones hus. Johan Kone (IV - 5268) var flygtet fra byen. Huset blev givet til Henneke Walstorp i 1473. (Se nedenfor).

Det skal have været kongens hensigt at afbrænde Husum fra fire sider. Det opgav han dog på forbøn af Slesvigs biskop og forskellige adelsmænd. Men byen fik en bøde på 30.000 mark og måtte betale en årlig afgift på 200 mark, den såkaldte "Rebellensteuer", i form af en grundskat.

Til gården Toftum i Emmelsbøl sogn, hvorpå Broder Froddesen boede, hørte en del fæstere, bolsmænd og kådnere, der dels var bosatte ved Toftum, dels mere spredt i den frisiske marsk.

Der kendes to sønner af Broder Froddesen:

1. F r o d d e B r o d e r s e n. v. II.
2. L u d d e B r o d e r s e n.

Ludde Brodersen gjorde tjenes ved hertug Frederiks (den senere Frederik I's) hof i Slesvig. Han nævnes i hoffets regnskaber 1488-91.⁽³⁾ Senere var han amtmand i Flensborg. Han bekræfter således 1492 et tingsvinde.⁽⁴⁾ 1494 var han medlem Kalandsgildet i Flensborg sammen med hustruen.⁽⁵⁾ I samme Gilde nævnes hans enke.⁽⁶⁾ Han var gift med Anna Breide, en datter af Hartvig Breide og Abel Schinkel, efter hvem Anna arvede Wittensee ved Egernefærde. Efter Ludde Brodersens død giftede Anna sig med Otto von der Wisch.⁽⁷⁾

Der kendes kun et barn af Ludde Brodersen:

- a. Birte Brodersen. Hun blev gift med Sweder Kerksenbrock (Kassenbrock), der ligesom Ludde Brodersen var i hertug Frederiks tjeneste i Slesvig.

Børn: ⁽⁸⁾

- aa. Heinrich Kerksenbrock til Kuenborg. Han var 1567 i Hans d.æ.'s tjeneste, "Rat vom Haus aus". 1578 fik han bevilling på et hus ved Sønderport i Haderslev. Død før 1598.

Heinrich Kerssenbrock var første gang gift med Salome von Hagen, datter af Joachim von Hagen og Christine von der Wisch. Hun døde 1578, "forhekset af troldkvinder". Gift anden gang 1574 med Hedwig Rathlau, datter af Wulf Rathlau og Helvig von Ahlefeld, der døde 1602.

- bb. Otto von Kerssenbrock. Han hævdede 1613 overfor kongen, at han som den ældste patron for Breidefamilien gjorde krav på det af hans oldefar Hartvig Breide til fordel for datteren Anna Breides efterkommere i 1493 oprettede nybølske legat (Bilag 2). Han var født i 1534.
- cc. Christopher von Kerssenbrock. Han skal en tid have været fængslet på Gottorp og derefter blevet landsforvist. Muligvis har det forbindelse med følgende sag: I et brev, dateret Dronningborg d. 18. febr. 1552, skriver kongen til amtmænd Jasper Rantzau i Flensborg, at en undersåt, Seurin Persen, har klaget til ham over, at Schweder Kerssenbrocks søn har dræbt den pågældendes søn, Hans Schonhart, i byen Wollewick. ⁽¹⁴⁵⁾ Kongen instruerer amtmændene at sætte sig i forbindelse med amtmændene på Gottorp for at drabsmanden kan få sin straf.
- dd. Dorothea von Kerssenbrock. Hun boede 1577 i Slesvig som enke efter Frantz Ruter,
- ee. Anna von Kerssenbrock. Hun var gift med Johan Gadendorp, Clements søn, efter hvem hun i 1565 var enke.

II. FRODDE BRODERSEN (IV - 2632).

Frodde Brodersen overtog Toftum efter faderen. Tilsyneladende er han kun nævnt et enkelt sted i samtidige kilder, nemlig i en opgørelse over tab, han havde haft i den såkaldt hamborgske fejde 1512.

En del personer på den sydslesvigske vestkyst havde fået beslaglagt skibe og skibsladninger af hamborgerne, det drejede sig fortrinsvis om folk i Tønder, Husum og på Sild. (Bilag 13).

Den 30. sept - 1. okt. 1520 blev der i Itzehoe fastsat erstatningsbeløb til de skadelidte, idet hamborgerne overfor hertug Frederik havde indvilliget i at betale erstatning for tab. Her mødte sønnen Bernd Froddesen på egne og faderens vegne. Bernd viste ikke nøjagtig besked

om den skade, faderen havde lidt, men det bestemtes, at erstatningen for faderens vedkommende blev afdelt til halvdelen af det for-drede - hvilket i øvrigt også var tilfældet for Bernds og en del andres vedkommende.⁽⁹⁾

Et hundrede år senere nævnes Frodde Brodersen i to vidneafhøringer, der holdtes i 1624 i anledning af, at nogle medlemmer af Froddesen-familien ville bevise deres adkomst til arv efter Frodde Brodersens oldebarn, Mette von Ahlefeld d.y.

I Flensborg skete vidneafhøringen d. 26. marts 1624. Her ønskedes bevidnet, at Ingeborg Heidtmanns fader, Bernd Froddesen, var broder til Cathrine Martens, Mette von Ahlefelds mormor, og at ligeledes Agnete, borgmester Carsten Andersens hustru i Tønder, var Frodde Brodersens ægte børn, dog avlet af en fader og to mødre.

Vidnerne var Cathrine, salig Capar Brandes enke, og Ingeborg Rickerts, Richert Mecklenborgs hustru. Begge vidner oplyste, at deres bedstemoder var søster til Cathrine Martens på Ophusum. Cathrine Martens betegnedes som Mette von Ahlefelds bedstemoder (Grossmutter).⁽¹⁵⁸⁾ (Bilag 19).

I Tønder skete vidneafhøringen d. 8. juni 1624. Borgmester Hans Werkmeister lod på sin moders, Marines, vegne afhøre fire gamle mænd, der vidnede, at Marines moder, salig Agnete, gift med salig borgmester Karsten Andersen, og Cathrine Martens i Borlum, var helsøstre, ligesom deres brødre Andreas Frotzen på Toftum og Lütke Frudtzen på Store Bombøl var helsøskende. Også her betegnedes Cathrine Martens som Mette von Ahlefelds "Grossmutter".⁽¹⁵⁹⁾ (Bilag 19).

I følge oplysningerne overfor retten i Flensborg var der foretaget en tredie vidneafhøring i Lybæk.

Da Mette von Ahlefelds gård, Bølskovbygård i Angel, efter hendes død ved omslaget i Kiel i 1625 solgtes til herug Frederik af Gottorp, nævnes som Mette von Ahlefelds "blodbeslægtede", foruden Ludwig Heidtmann på sin moders, Ingeborg Heidtmanns, vegne, og borgmester Hans Werkmeister på sin moders, Marines, vegne, endvidere Thomas og Johan von der Wickede og deres søster Almundt, enke efter Henrik Nusenkall, samt Engelbrecht von der Aa på sin broder Johanns og søster Anna von der Aa's vegne.⁽¹⁰⁾

En anden oplysning om Frodde Brodersen og om at han har været gift

to gange finder man i en ansøgning om tilladelse til at indgå ægteskab i forbudte led, som et par efterkommere af Frodde Brodersen, beslægtet i tredie grad, Frantz Boysen og Agnete Wunsens i Flensborg, sendte til kongen, dat. 16. maj 1589.⁽¹¹⁾ Frantz Boysens mormor, Cathreine Frese, var datter af Frodde Brodersens første ægteskab, medens Agnete Wunsens mormor, Agathe Rutbek, var datter af andet ægteskab. Ansøgningen er i øvrigt vedlagt en "delineation", der viser slægtsskabsforholdene.

Navnene på Frodde Brodersens to hustruer kendes ikke, men udfra børnebørnenes navne kunne man måske gætte på, at den første har heddet Agathe, den anden Anne eller Chirstine.

Børn:

1.	V e d d e r F r o d d e s e n .	v. III 1.	s. 437.
2.	C a t h r i n e d. æ.	v. III 2.	s. 439.
3.	B e r n d F r o d d e s e n .	v. III 3.	s. 445.
4.	L u d d e F r o d d e s e n .	v. III 4.	s. 463.
5.	C a t h r i n e d. y.	v. III 5.	s. 464.
6.	A g n e t h e .	v. III 6.	s. 471.
7.	A n d r e a s F r o d d e s e n .	v. III 7.	s. 474.
8.	A g a t h e	v. III 8.	s. 477.
9.	D o r o t h e a ?	v. III 9.	s. 478.
10.	I n g e b o r g ?	v. III 10.	s. 479.

Fordelingen af Frodde Brodersens børn på de to ægteskaber må naturligvis blive en skønssag, idet vi kun ved, at Cathrine, gift med Claus Frese, var født i første ægteskab, og at Agathe, gift med Jacob Rutbek, var født i andet ægteskab. Endvidere fremgår det af vidneafhøringerne i Flensborg, at Cathrine Martens og Agnete, gift med Karsten Andersen i Tønder, var født i forskellige ægteskaber. Dette er ikke helt i overensstemmelse med vidneudsagnene i Tønder.

III 1. VEDDER FRODDESEN ?

Vedder Froddesen er her opført som søn af Frodde ^{Brodersen.} Fra anden side er fremsat den formodning, at han skulle være en søn af Frodde Hayensen, en søn af Hay Paysen. Frodde Hayensen var gift med Karin og nævnes 1473 i købmandsgildet i Flensborg og 1481 i kalandet sst. ⁽²⁶⁷⁾ 1498 nævnes en Frederick Froddesen med sin hustru Kathrine i købmandsgildet i Flensborg. Efter nogles mening er Frederick en "forfinet" form for Vedder (Fetter). ⁽¹²⁾

Vedder Froddesen nævnes 1506 som rådmand. ⁽¹³⁾ I regnskabet over indbetalt bede ved omslaget i Kiel 6. - 13. jan. 1507 i Kiel nævnes Vedder Froddesen med 11 mark. ⁽¹⁴⁾ Han havde jord i Bargum sogn. ⁽²⁷²⁾

I Mariekirkens fortegnelse over memorie-, statie- og konsolationspenge (påbegyndt 1494) nævnes Vedder Froddesen som garant for Boy Paysen. I 1519, mandagen efter Dionysius, gav den "ersame" Fedder Froddesen Nigels Klensmith et "ustraffet" skøde på et hus med tilhørende gårdsrum, beliggende nærmest rådhuset i Flensborg. ⁽¹⁵⁷⁾

1513 nævnes han som vidne i en injuriersag. ⁽¹⁵⁾

1528 nævnes Fedder Froddesens børn. ⁽¹⁶⁾

Vedder Froddesen havde et hus på Holmens østside i Flensborg. Det gik senere over i Henning Froddesens besiddelse og fra ham til Asmus Rumor fra Røst.

Mange år efter Fedder Froddesens død (ca. 1550 ?) beder Claus Boyesen om, at der i Stadbok må blive efterset, om Fedder Frotzen har levet samtidig med den stadsskriver, der har indført en artikel i bogen angående Fedder Frotzen. ⁽¹⁸⁾

Børn:

- a. (frmtl.) Henning Froddesen, der overtog Fedder Froddesens hus på Holmen i Flensborg.

I 1559, mandagen efter Simoni et Judæ, fik han "dom" på Ingeborg Brandes hus, og 1561, mandagen efter Vox Jucunditatis, gav Claus Branth på sin mors og sin brors og sin søsters vegne skøde til Jasper Doberman alias Becker. Jasper Doberman skødede umiddelbart derefter videre til Henning Froddesen. Huset var beliggende mellem Cathrine Urbanis og salig Nis Timsens huse. ⁽²⁰⁾

I "Restanten Register des Fräulein Schatzes de 1549" ⁽¹⁶⁰⁾ opføres Henning Froddesen med 10 plove under Flensborg amt. Men samme år opføres han i fortegnelsen over adelen i Flensborg amt med 6 plove, ligeledes med 6 plove i 1570. ⁽¹⁶⁰⁾ ca. 1570 nævnes han blandt ridderskabet i hertugdømmet Slesvig med 10 plove. ⁽²¹⁹⁾

Det er frmtl. gået tilbage for Henning Froddesen i økonomisk henseende. D. 18. okt. 1568 fik Paul Paysen og hans kreditorer "dom" på Henning Frotzens hus og gård, beliggende mellem Thomas Jacobsen og Agathe Rutbekers. ⁽²¹⁾

D. 12. juni 1571 gav Henning Froddesen skøde til Asmus Rumor på Røst. Husets beliggenhed angives som ovenfor anført under d. 18. okt. 1568. Med huset fulgte løkken og alt, hvad der i øvrigt hørte til det. I 12 år forud havde huset været pantsat af Henning Froddesen til Asmus Rumor. Senere var Magdalene von Ahlefeld ejer af huset. ⁽¹⁶¹⁾

D. 18. nov. 1593 stævner Erasmus Heidtmann og Christine Froddesen (IV - 659), der møder i retten med sin søn, Claus Boysen, Flensborg, som arving efter Frodde Frese. Frodde Frese havde d. 12. okt. 1558 udstedt en obligation på over 100 mark til Henning Froddesen. Nu meldte de pågældende sig som arvinger efter Henning Froddesen.

Claus Boysen erklærede, at han ikke var egentlig arving efter Frodde Frese, han havde kun overtaget Frodde Freses ejendele, fordi Frodde Frese skyldte hans far penge. I øvrigt mente han ud fra Frodde Freses regnskaber at kunne rette krav til Henning Froddesens arvinger.

D. 23. nov. 1593 erklærer retten, at den finder det "billigt", at Claus Boysen betaler modparten 40 mark som en "freundliche Abfindung", d.v.s. en ordning mellem slægtninge. ⁽²³⁾

Henning Froddesen er her opført som søn af Vedder Froddesen. En anden mulighed er, at han var en - i øvrigt ukendt søn af Bernd Froddesen, hvis datter Ingeborg var gift med den ovenfor nævnte Erasmus Heidtmann, og hvis søn, Johann Froddesen, var gift med ovennævnte Christine Froddesen.

III 2. CATHRINE. (I) (A g a t h a ?) (296)

Cathrine (I) er den eneste af Frodde Brodersens børn, om hvem man ved med sikkerhed, at hun var født i hans første ægteskab. (Bilag 2) Hun var gift med Claus Frese i Flensborg. Han var født i 1476 og døde i Flensborg i 1566, 90 år gammel.

Man formoder, at han stammede fra Emmelsbøl sogn i Horsbøl (Viding) herred, hvor han havde en bror ved navn Vedder Ingessen, død ca. 1546. (24) En søster, Marine, var gift med Carsten Rickertsen i Flensborg.

I 1524 købte Claus Frese et hus på Søndertorvs sydside af Broder Namensen. (156)

Han var rådmand i Flensborg, og nævnes som sådan første gang i 1529. (25) I 1510, 1522, 1527 og 1529 nævnes han i regnskabet for St. Nicolai-gildet.

Han var kaptejn i borgervæbningen i Flensborg 1527 - 1560. Han deltog som sådan på Christian III's side i grevefejden. I slaget ved Assens blev han taget til fange. Han sad et år som fange i Nyborg. Som en erkendtlighed for sin indsats for staden fik han i 1554 overladt den såkaldte "frisiske" løkke.

1551 - 1557 førte han proces mod Harcke Bossen og dennes søn Sønneke Harcksen om jordegods i Enge sogn i Kær herred. (162)

D. 9. juli 1556 og d. 6. juni 1558 førte han proces mod arvingerne efter Nis Henriksen på sin dattersøns, Henrik Petersens, vegne angående Vrågård og et hus i Flensborg. Claus Frese havde til fordel for dattersønnen beslaglagt 400 mark, som Nis Henriksen havde stående i Cathrine Jürgens (Sønniksens) hus i Flensborg. Beslaglæggelsen måtte opgives efter påbud fra hertug Hans d.æ af 10. juli 1556. (266)

Børn:

1. F r o d d e F r e s e .

Frodde Frese overtog faderens hus på Søndertorv i Flensborg. Han var gift første gang med Anna, der døde d. 24. nov. 1582. (280)

Anden gang var han gift med Christine.

I 1549 deltog han sammen med broderen Franz og Gregorius, Paul Paysens karl, i et drab i Paul Paysens hus på Thomas Thomsen, en søn af den afdøde borgmester Thomas Jepsen. Franz og Gregorius flygtede fra byen. Hertug Hans d.æ udstedte d. 8. marts 1549 et stikbrev for Thomas's bror Vincentius Tomasen mod de undvegne. Frodde synes at være blevet i byen og har frmtl. opnået en forsoning med den afdødes slægt (betalt mandebod). (I øvrigt se afsnittet "Borgmester Thomas Jepsen i Flensborg og hans slægt"). (33)

D. 29. aug. 1569 er Frodde Frese nævnt som deputeret borger, 1584 trådte han tilbage.

1567 var han kirkeværge for St. Nicolai.

Frodde Freses økonomiske omstændigheder synes ikke at have været de bedste. Den 12. okt. 1558 lånte han 100 mark af Henning Froddesen. (27)

D. 5. jan. 1559 udstedte han et gældsbevis til Marquard Holst på 500 mark. (28) Samme år solgte han den halve gård, han havde i Spølbæk (Spølers) i Nr. Haksted sogn til Rantzauerne på Lindeved. (213) På Thomas apostelens dag 1559 lånte han endvidere 1000 mark af Dorothea Sehested mod pant i det hus, han havde overtaget efter faderen, senere 300 mark af samme frue. D. 8. jan. 1580 "bekendte" han, at han havde lånt 100 mark af Dorothea von Ahlefeld, ligeledes mod pant i huset. (29)

D. 4. jan. 1585 tilbød han på åbent ting, formentlig presset af sine kreditorer, at give sin slægtning Marcus Schröder skøde på huset. (30) Ved salget forpligtede han sig til at betale Elias Eisenberg 106 mark, Boy von der Wattering 117 mark 1. Den "frisiske" løkke blev solgt til Claus thor Smede. (206)

Frodde Frese synes ikke at have efterladt sig livsarvinger. Han døde d. 11. okt. 1589. (163)

2. F r a n z · F r e s e .

Som ovenfor fortalt flygtede han fra byen efter drabet på borgmester Thomas Jepsens søn Thomas. Han tog til Hamborg, hvor han etablerede sig som købmand og hurtigt synes at være blevet en velhavende mand. Til staden Hamborg solgte han egetræ og spær fra skoven ved Wandsbeck, samt hø og heste. 1552 købte staden en jernkiste af ham til brug ved tolden. Han erhvervede ved køb eller forpagtning et større landområde.

Han menes at have været gift med en datter af Christoffer Schulen-

lenburg og Clara. Clara lod, da hun blev enke, staden administrere hendes formue. Derfra udbetaltes der renter til Franz Frese. (205)

3. A g a t h e F r e s e .

Agathe Frese blev (før 1558) gift med rådmand, senere borgmester i Kiel, Franz Schröder. Han døde i 1577.

Børn:

a. Marcus Schröder. Han var født d. 20. aug. 1558 i Kiel og døde d. 25. juni 1626 i Flensborg.

1573 var han ansat i handelshuset Günther & Bütter i Lybæk.

1576 var han hos amtmand Peter Rantzau i Flensborg. 1579 var han slotsskriver og foged på Wandorf og Niegarden.

D. 17. marts 1591 blev han valgt tilkammer i Flensborg og allerede d. 26. juli 1591 til rådmand. Fra d. 11. juni 1593 var han borgmester i Flensborg.

D. 19. juni 1586 blev han gift med Metta, en datter af rådmand Andreas Feddersen og Anna Holst (en datter af Jochim Holst (IV - 2686) og Agathe Paysen (IV - 2687)). Hun var født i 1561 og døde d. 23. marts 1631.

b. Hans Schröder. Han var rådmand i Kiel i 1602. (281)

c. Anna Schröder. Hun blev gift med rådmand Simon Henrici i Kiel. En søn af dette ægteskab, Simon Henrici, blev rektor i Flensborg.

4. M a g d a l e n e F r e s e .

Magdalene Frese var første gang gift med Peter Nissen i Flensborg. Han var søn af herredsfoged Nis Henriksen på Hajstrupgård og Anna. (Se "Herredsfogedslægten på Hajstrupgård").

Peter Nissen pådrog sig faderens vrede ved at besvangre en tjenestepige og tog til Flensborg til sin søster Catharina, der var gift med husfoged Andreas Sønniksen. Hos dem var han i fire år.

Peter Nissen døde et halvt års tid før faderen Nis Henriksen, d.v.s. ca. 1553. Efter Peter Nissens død førte Andreas Sønniksen en retssag mod Magdalenes anden ægtefælle, Thomas Krock, for at få kostpenge for de fire år, Peter Nissen boede hos ham. (I øvrigt se afsnittet "Junge Sønnik og hans efterkommere i Flensborg".)

Magdalene blev anden gang gift med købmanden Thomas Krock i Flensborg. Magdalene var endnu i live i 1582. (34) Thomas Krock, der var

en søn af Matthias Krock og hustru Anna i Flensborg, døde d. 15 juni 1564.⁽¹⁶³⁾ Thomas Krock havde det såkaldte "Alt-Flensburger-Haus" i Nørregade. Det blev i 1582 af enken og sønnen solgt til Magdalena Rumohr på Dyttebøl.⁽¹⁶⁴⁾

Barn af første ægteskab:

- a. Henrik Petersen. Morfaren, Claus Frese, førte som omtalt ovenfor en proces om Vrågård mod arvingerne efter Nis Henriksen.

Henrik Petersens senere skæbne er ukendt.

Børn af andet ægteskab:

- b. Matthias Krock. Han var købmand i Flensborg og blev d. 24. juli 1597⁽¹⁶⁵⁾ gift med Anna (Anneke), en datter af købmanden Valentin Paulsen i Flensborg.

Anna havde i første ægteskab været gift med Hinrich Hansen, en søn af herredsfoged Hans Nissen på Hajstrupgård. Han døde d. 14. jan. 1595.⁽¹⁶⁶⁾

- c. Catharina Krock. Hun blev d. 24. aug. 1595 gift med sognepræst ved Johanneskirken, senere ved Nicolaikirken i Flensborg, Henricus Johannis, der døde d. 6. febr. 1600. Han var søn af Hans Heinrich Walter og Magdalene Thomasdatter.

Han var gift 1. gang d. 9. febr. 1584 med Engel, død d. d. 25. nov. 1594, en datter af Jacob von Bergen og Engel von Winthem.

5. M e t t a F r e s e .

Metta Frese var gift med Jacob Boysen, der døde d. 23. maj 1592 i Flensborg.⁽³⁵⁾ Metta døde d. 7. marts 1592.⁽¹⁶⁷⁾

Jacob Boysen var byfoged i Flensborg fra 1567. 1561 var han kirkeværg for St. Nicolai. 1568 solgte han et hus til Hans Kellinghusen.⁽³⁷⁾

Børn:

- a. Claus Boysen. Han var første gang gift med Magdalene, en datter af borgmester Thomas Fink. Magdalene døde 1613. Claus Boysen giftede sig anden gang med Beate, der overlevede ham, idet hun er nævnt i St. Nicolai confitentliste 1637.⁽²⁸³⁾

Claus Boysen døde i 1637 og begravedes d. 23. april.

Søn:

- aa. Thomas Boysen. Han boede på Søndertorv. Død 1683, begravet d. 27. april.
- b. Franz Boysen. Han blev d. 7. sept. 1589⁽¹⁶⁸⁾ gift med Agnete Wunsens i Flensborg. Da de var beslægtede i 3. grad, måtte der søges om dispensation (dat. d. 16. maj 1589) til indgåelse af ægteskabet.⁽¹⁵³⁾ Agnete var datter af Asmus Wunsen og Anna Rudbek, der var datter af rådmænd Jacob Rudbek og Agathe Frodesen. (Bilag 19, s. 500 K). ,
Claus Wunsen, Agnetes broder, og Peter Mandixen gav 1618 Franz Boysen skøde på et hus i Nicolai sogn, der tidligere tilhørte Asmus Wunsen.⁽¹⁵¹⁾

Barn:

- aa. en datter var frmtl. gift med Cord Kallesen (d.y.) Det var denne Cord Kallesen, der på Ludwig Heidtmanns vegne lod afholde vidneforklaring i Flensborg d. 26. marts 1624. Ved den lejlighed betegnes Cord Kallesen som Ludwig Heidtmanns "svoger". "Svogerskabet" er muligvis opstået via Franz Boysen.
Cord. Kallesen gik fallit under eller umiddelbart efter krigen 1627 - 28.
Huset overtages senere af en "krydener" Nicolai fra Ålborg.

6. D a t t e r N. N.

En datter var muligvis gift med Cord Kallesen (d.æ.) i Flensborg. Hans datter Cathrine erklærer ved vidneafhøringen ved retten i Flensborg d. 26. juli 1624 (jfr. ovenfor), at hendes "Grossmutter" var søster til Cathrine Martens i Ophusum, d.v.s. var en datter af Frodde Brodersen. Under en langvarig proces, som Cathrines første ægtefælle, Tuike Festersen, senere hun selv, og til sidst hendes anden ægtefælle, Caspar Brandes, førte med Karsten Rickertsen, bemærker retten et par gange, at de stridige parter er "mituorwanden", og der anbefales en ordning mellem "Freunde" (frænder).
Karsten Rickertsen var sønnesøn af Karsten Rickertsen d.æ. og Mariane, en søster til Claus Frese.
En anden mulighed er dog, at Cord Kallesens hustru har været en datter af Boy Paysen (IV - 1322) og Dorothea (IV - 1323).

I øvrigt se "Paysenslægten i Flensborg" og "Cord Kallesen i Flensborg og hans efterkommere."

Børn:

- a. Anne (Cordes). Hun blev d. 29. juli 1582 gift med Hans Urbani. (169)
 Han overtog i 1585 et hus i Angelbogade efter Cord Kallesen. (170)
 Hans Urbani var søn af Urban Harricksen og Cathrine. D. 28. nov. 1580 fik han "dom" på sin salige faders hus i St. Nicolai. (173)
 Efter Annes død d. 22. aug. 1591 (171) giftede Hans Urbani sig anden gang med Anna, en datter af Johann Meier, sognepræst ved St. Marie, og Anna Pepers, d. 28. juli 1594. (172)
 Hans Urbani gik fallit i forbindelse med Wallensteinkrigen. Da hans bo d. 22. aug. 1631 behandledes ved retten, var Hans Urbani "salig". Hans hus i Angelbogade blev vurderet til 1800 mark lb., en øde have udenfor den frisiske port vurderedes til 50 mark lb. (174)
- b. Mette Cordes (således benævnes hun også efter sine to ægteskaber). Hun var første gang gift med Andres Marquardsen (eller Timmermann), der døde i Flensborg d. 8. nov. 1579. (176)
 Hun blev anden gang gift d. 11. juni 1581 (176) med Peter Christensen eller Frese. "Mattis Fresen Broder".
 I sidste ægteskab blev født sønnen Kort Petersen. Han fik ved forældrenes død beskikket farbroderen Matthias Christensen (Frese) som formynder. Ham stævnedes i 1600 Caspar Brandes for et års kostpenge for Kort Petersen. (216)
- c. Dorothea (Cordes) (IV - 307), død d. 7. juni 1608. Hun var gift med herredsfoged i Strukstrup herred, Erik Clementsen på Farenstedgård i Angel, der døde der d. 22. okt. 1597. (IV - 306). (I øvrigt se afsnittet "Herredsfogedslægten på Farenstedgård".)
- d. Cathrine (Cordes). Hun var født ca. 1556 og var første gang gift med skipperen Tuike (Tyge) Festersen, der døde omkring nytår 1589/90.
 Anden gang var hun gift med notaren og advokaten Caspar Brandes, (177) der døde i 1622 og blev begravet d. 14. juni i Flensborg.
 Af sit første ægteskab efterlod Cathrine sig en datter (Anna), der blev gift med byfoged Lorenz Jessen (d.m.)

e. Claus Cordsen ?

Som Claus Cordsens svogre nævnes Cord Kallesens svigersønner, herredsfoged Erik Clemmensen, Farenstedgård, og Andreas Marquardsen, Flensborg. Som slægtninge nævnes Frodde Frese og Bartold Kallesen, der frmtl. var broder til Cord Kallesen. Når det alligevel kan synes noget tvivlsomt, at han var søn af Cord Kallesen, skyldes^{det} den store aldersforskel, der synes at være mellem ham og ovennævnte Cathrine (Cordes).

Claus Cordsen var gift med Christine Levens og beboede huset på hjørnet af Søndertorv og Friserbjergget i Flensborg. Huset står der endnu og menes at være Flensborgs ældste hus.

På sine gamle dage kom Claus Cordsen ind i en del vanskeligheder på grund af gadeuorden, voldelig adfærd og egenmægtig vintapning. Slægtninge måtte flere gange komme ham til hjælp i retten. Claus Cordsen døde ca. 1579/80. (I øvrigt se afsnittet "Cord Kallesen i Flensborg og hans efterkommere").

Børn:

aa. Hans Cordsen. Borgmester i Næstved 1576 - 1601. Død 1601. Gift med Ellen Walthersdatter.

bb. Christine (Levens). Hun var gift med Baltazar Kruse. De var begge i dronning Dorotheas tjeneste på Koldinghus. Dronningen holdt brylluppet for dem. Efter Balthazar Kruses død var Christine i enkedronning Sophies tjeneste i Nykøbing på Falster.

cc. Datter N.N. Gift med Laurentz Tangelman i Preetz.

f. Cord Kallesen havde i hvertfald een søn, der omtales d. 26. april 1591. Han var på det tidspunkt i Dantzic. (270)

III 3. BERN D FRODD ESEN. (IV - 1316).

Bernd Froddesen nævnes frmtl. første gang d. 30. sept. 1520, da der i Itzehoe af hertug Frederik blev fastsat erstatningsbeløb for skibe og varer, der var mistet ved hamborgernes kapringer i 1512. Bernd Froddesen fik erstatning svarende til halvdelen af det opgivne beløb. Han fik 75 mark udbetalt. (I øvrigt se ovenfor s. 434). Bernd Froddesen var foged i Husum og herredsfoged i Sdr. Gøs herred fra 1522. 1528 søgte han sin afsked (Bilag 3). Ved den lejlig-

hed blev der ham tilsikret for livstid, at han frit kunne lade mæle sit korn på Husum mølle, ligesom han kunne få sit behov af brændsel dækket ved træ fra skove i Ostenfeld og Svesing sogne.

1530 - 1531 nævnes han som kirkeværge i Husum og 1533 som forstander for Kaland-gildet.

Frederik I tillader 1533, tirsdagen efter helligtrekonger, at han kan beholde det bøndergods, han hidtil har opkøbt, men han skal afholde sig fra yderligere opkøb. (Såvel kongen som hertugen søgte at hindre, at adelige opkøbte bondejord, hvorved kongens og hertugens skattegrundlag forringedes).⁽²⁰⁰⁾

D. 17. april 1534 bekræfter kongen (Chr. III), at Bernd Froddesen er fri for at betale skat (overskat).⁽³⁹⁾

D. 22. febr. 1537 erklærer kongen dog, at Bernd Froddesen må betale de afgifter, der er pålagt ham af staden, når han opholder sig der.⁽⁴⁰⁾ Bernd Froddesen betaler ikke tyvepenningeskatt i 1540. Derimod betaler hans "Husjunge" 10 mark.^(40a)

Ved denne tid forlader han Husum, muligvis på grund af skattespørgsmålet, og han har frmtl. taget ophold i Bredsted.

I 1543 står Bernd Froddesen, Husum, Gottorp len, i registeret til plov- og frøkenskat på adelsgods opført med 5 plove og 3 heste (til "rosstjeneste"), og han skal betale 17 mark og 8 sk. Han har tilføjede fæstere i Bøking herred, nemlig 2 i Galmsbøl og 3 i Dagebøl. Heraf betales i plovskatt 15 mark og i frøkenskat 2 mark og 8 sk.^(40a)

D. 29. april 1547 fik han af hertug Hans d.æ. sammen med broderen Andreas stadfæstelse på Broder Froddesens adelsbrev. (Bilag 4).

Han nævnes i landregisteret over adelige i 1544 og ligeledes i 1549 i et register for frøkenskat.⁽⁴¹⁾

Bernd Froddesen menes at være død i 1558.⁽²⁶⁹⁾ D. 14. marts 1566 stadfæstede Frederik II adelsbrevet for Bernd Froddesens børn. Ca. 1570 er Bernd Froddesens arvinger opført med 3 plove.

Bernd Froddesen var to gange gift:

Første gang var han gift med DOROTHEA KONE (IV - 1317). Hun var datter af PETER KONE (KUHN) i Husum og LEVE. Dorothea er død før 1533.

Peter Kone (IV-2634) nævnes d. 13. april 1496, da han sammen med Pauell Buttenkuler medbesegler, at mester Bertel Hertzeborch i Husum pantsætter gård og hus til Borchert Oldendorp og Eggerd Arnbosterer, forstandere for St. Jørgens, St. Jacobs og St. Antonius's vikarier.⁽⁴²⁾

Hans kone, Leve (IV - 2635), der ifølge Carstine Froddesen (se striden om Kone-graven i Husum kirke) var datter af HANS AGGESEN (IV - 5270) i Simonsberg, betalte 1540 i Husum 8 mark og 43 sk. i tyvepenningeskatt.

Peter Kones far, JOHAN KONE (IV - 5268), var på den "forkerte" side under opgøret mellem Christian I og broderen Gert. Johan Kone måtte flygte fra Husum og fik sit hus beslaglagt. Det blev d. 24. marts 1473 givet til adelsmanden Henneke Wals-
torp. (178)

Johan Kone fik dog senere lov til at vende tilbage. Han nævnes som bosiddende i Husum i de gottorpske toldregnskaber 1484 - 1485. (268) I 1490 nævnes han som oldermand for Vor Frue
gilde i Husum. (44)

Han er død før 1514. Han skal have været gift med LEVEKE (IV - 5269).

Johan Kone havde 1506 et hus på hovedgaden (Grossestrasse) i Husum. Han efterfulgtes som ejer af hustruen Leveke Kone (1514). Senere havde Bernd Froddesens søn Peter Froddesen eller Kone (Kuhn) huset. (284)

Bernd Froddesen var anden gang gift med Anneke, der overlevede ham. 1561 gav hun (Froddesen, Anneke Berends) 14 mark til de fattige. (45)

Der kendes ialt 14 - muligvis 16 - børn af Bernd Froddesen.

Følgende menes fødte i første ægteskab: (291)

1. P e t e r F r o d d e s e n eller K o n e (K u h n) .
Når han også kaldes Peter Kone skyldes det formentlig, at han var opkaldt efter sin morfars, Peter Kone, hvis hus han senere overtog. Peter Kone havde, ligesom broderen Evert, undladt at opgive alt sit "ufrie" land ved skatteligningerne for tyvepenningeskatten i 1562. Han fik derfor jorden beslaglagt. (46)

Ligeledes i 1562 beklager svogeren Detleff Godborchsen sig over ham. De er uenige om delingen efter Detleff Godborchsens forældre og om Peter Froddesens kones, Dorotheas, medgift. Sagen er behandlet på tinget. Der er udpeget 8 mænd som frænder på St. Dionysius's dag 1562. De er Johann Froddesen, Hans Ketelsen, Laurens Hansen, Jens Boysen og Michel Martensen. (251) Forinden havde herredsfogeden, Paul Hansen, og sandemændene Poppe Jensen og Magnus Henriksen, udtalt, at Peter Frutzen med sin kone Dorothea forud skulle have en femte-

del af den fædrene arv, der var beliggende i Nr. Gøs herred. Hvad der derudover forefandtes akulle deles således, at Detleff Godtborchsen fik en broderpart og Dorothea en søsterpart. Men Peter Froddesen påberåbte sig sit adelsskab og holdt på, at sagen ikke kunne behandles ved herredstinget. Detleff Godtborchsen klagede ligeledes over, at Peter Froddesen og hans karl med gevær (fûlerrohr) havde forsøgt at true ham til at indstille sagen. Endvidere havde Peter Froddesen med uret og vold ladet fjerne Detleff Godtborchsens okser og havde høstet korn på den omstridte jord.⁽⁴⁷⁾

Kongen blev indblandet i striden gennem klager fra Detleff Godtborchsen. Kongen sendte således brev desangående til ham d. 7. april 1567 og til Peter Froddesen og til hertug Adolf d. 9. nov. 1567.⁽⁴⁸⁾ I en liste over adelen i Flensborg amt (med Bredsted) fra 1564 opføres Peter Froddesen med 1 hest.^{(48) (293)}

I et brev, dateret Bordesholm d. 4. marts 1570, skriver hertug Hans d.æ. til amtmand Benedikt von Ahlefeld i Tønder, at Hans Froddesen på sine yngre søstres vegne har beklaget sig over deres broder Peter Khun, der havde forpligtet sig til at udrede nogle hundrede mark til dem af en fæstegård i Vestermarsken som arv. Nu vil Peter ikke betale.⁽⁶²⁾

I et brev til amtmanden i Tønder, dat. d. 31. maj 1571, omtales Peter Khuns arvinger. Peter Froddesen eller Khun må altså være død i mellemtiden. I øvrigt se afsnittet: 10. Hans Froddesen.

Peter Froddesen var som omtalt gift med Dorothea (Godtborchsdatter). D. 14. okt. 1570 fik Hans d.æ. i Haderslev brev fra hertug Adolf i Slesvig, der meddelte, at Magnus Ebsen i Risummohr (v.i.) havde beklaget sig over Jurgen Tede i Mildsted og Peter Frotzens efterladte enke i Husum.⁽⁴⁹⁾

2. E v e r t F r o d d e s e n .

Evert Froddesen fik som nævnt ovenfor beslaglagt jord af hertugen, det drejede sig om jord i Horsbøl herred.

1575 blev det pålagt Evert Froddesen at holde Elsabe, enke efter tolderen Landwehr i Rendsborg, skadesløs. Hun havde et krav på Evert Froddesen på 300 mark. Han havde i 2 år ladet en af sine karle i sit eget sted opholde sig hos enken i "Einlage" (som følge af gældsforpligtelse).⁽¹⁸⁰⁾

Evert Froddesen er død før d. 13. maj 1586, da et par af hans arvinger henvendte sig i retten i Husum for på egne og på medarvingers vegne at oplyse, at der hos salig Paul Knutzen lå 3 små, gode, flamske lagener, en sølvgaffel og en ring med en hvid diamant, (som må formodes at have tilhørt afdøde Evert Froddesen).

Endvidere fordrede Magdalene Froddesen for sig selv 18 daler, 30 daler og 100 mark. ⁽²⁰³⁾

3. J o h a n n F r o d d e s e n. (IV - 658) v. IV.
(Fortsættes s. 480)

4. A g a t h e F r o d d e s e n.

Agathe Froddesen var gift med Detlef Ebsen, kaldet Olde Detlef Ebsen, til forskel fra en yngre broder af samme navn, Junge Detlef Ebsen. De var sønner af Ebbe Duyksen i Lindholm, der døde i 1546. En tredie broder, Magnus Ebsen, var gift med Magdalene Froddesen, søster til Agathe. (Bilag 12).

Junge Detlef klager i 1576 til hertug Hans d.æ. over broderen Olde Detlef. Han føler sig forbigået ved skiftet med hensyn til et bol i Soholm, Kær herred. ⁽⁶⁴⁾

D. 12. april 1543 skriver Bernd Froddesen til amtmanden Iver Reventlow i Flensborg, at hans svigersøn, Detlef Ebsen, er kommet i vanskeligheder ved under et drikkelag ("vull bers vnd wines") i Ejdersted at have såret Jacob Hoyer (søn af stalleren Hermann Hoyer) ⁽⁶⁵⁾

Hans d.æ. synes at have vist stor flid for at få de to forsonede. Han skaffede Detlef frit lejde. ⁽⁶⁶⁾ Jacob Hoyer fik d. 5. aug. 1543 besked om at forlige sig med Detlef. Tre adelige (Maquart Sehested, staller i Strand, Oue Siuertsen, staller i Ejdersted og Otte Rattlow til Arlevad) anmodedes om at forhandle mellem de stridige. Omtrent samtidig - 1543 - sender Detlef et brev til hertug Hans, dat. Husum mandag efter Corporis Christi, hvori han tilbyder hertugen en hest (Gaul). Den vil han overlade hertugen, hvis denne kan lide den. Detlef vil dog gerne beholde hesten en tid endnu, da han har fået overdraget at være forrider ved et bryllup (Brudloff), der forestår i slægten. ⁽⁶⁷⁾

1540 mandagen efter Jubilate gav rådmand Claus Frese i Flensborg på vegne af Olde Detlef Ebsen i Husum skøde på et hus i Flensborg. Skødet blev givet til Hans Duyksen (en fætter til Detlef, bosiddende i Flensborg), der modtog det på sin søster Cathrines vegne. Hun var

enke efter Jürgen Sønniksen (d.m.). (68)

(I øvrigt se afsnittet "Junge Sønnich i Flensborg og hans efterkom-
merc").

Torsdagen efter St. Viti dag (15.6.) 1543 blev Olde Detlef Ebsen
"belenet" med det såkaldte "Herrehus" i Husum, den tidligere mønt.
Han købte det af den daværende ejer, mester Marten Blüssert, med al-
le "herligheder" og friheder (d.v.s. forskellige privilegier).

D. 21. jan. 1591 bemyndigede hertugen stadspræsidenten i Husum, Ger-
hard Steding, til at købe afdøde Detlef Ebsens hus, kaldet "Herre-
huset" på torvet i Husum. (264)

Efter Agathes død giftede Olde Detlef sig med Herlich (før 1556 i-
følge stoleregisteret). Herlich er død før d. 27. dec. 1605.

Olde Detlef er død efter d. 31. dec. 1580, da han sidst omtales som
ejer af "Herrehuset", og før d. 21. jan. 1591, da hertug Johan Adolf
købte huset af Olde Detlefs arvinger. (44) (284)

Børn af første ægteskab:

- a. Andreas Detlefsen. Han blev ca. 1582 gift med Agathe Wulff,
en datter af borgmester i Kiel, Conrad Wulff, og Tale, født
Harge.
En søster, Anna, var gift med Caspar Hoyer. Agathe døde i
1603 og begravedes i Husum d. 26. sept.
Andreas Detlefsen døde i 1591 og begravedes d. 25. april
(Klokkepengeregisteret). Han blev som broderen Ebbe begravet
i Kone-graven med Agathe van Halteren/Kruses tilladelse. (273)
- b. Ebbe Detlefsen. Han protesterede mod broderen Andreas's tes-
tamente i 1592, men er frmtl. død samme år. Han blev som bro-
deren Andreas begravet i Konegraven.
- c. Anneke. Hun var gift med Gabriel Lobedanz, der døde i 1598.
- d. Inge, gift c. 1585 med Cord Wulff, der nævnes i skatteregi-
steret 1591 - 1593. Cord Wulff døde i Husum i 1629, begr. 10.11.
- e. Magdalene. Hun nævnes i stoleregisteret 1556. Hun var gift
med Jacob Peters i Oldenswort. En datter var gift med Newes
Hunnens i Koldenbitttel. Deres søn var den Jacob Hunnens, mod
hvem Agathe Kruse førte proces om Kone-graven i 1622. (300)

Børn af andet ægteskab:

- f. Anneke. Hun skal have været gift med Lorenz Knudsen d.y. (298)
Han var sit andet ægteskab gift med Geseke, der frmtl. var

en "uægte" datter af Frederik I. I dette ægteskab fødtes Marie (Marike) Knutzen. Hun var født ca. 1515 i Husum og døde i Odense d. 18. sept. 1560. Hun var første gang gift med stilleren Herman Hoyer i Husum. Gift anden gang i 1543 med dr. Cornelius van Hamesfort, død d. 6. marts 1580. Marie kaldes også Maricke Splenters. I øvrigt se afsnittet "Paysen-familien i Flensborg". (262)

En datter af Lorenz Knudsen, Salome, blev gift med rådmand og "teglmester" i Kiel, Claus Matzen. Han var søn af borgmester i Sønderborg, Matz Kremer (IV - 2684) og Cathrine (IV - 2685). I øvrigt se afsnittet "Matzen-familien i Sønderborg, s. 721).

g. Margrethe. Hun var gift med Peter Ingwersen, der boede på torvet i Husum. Han nævnes i skatteregisteret fra 1598 til 1613. Han var søn af Ingwer Hansen og Christin.

En søn af dette ægteskab var Ingwarus Petrejus, der var diakon i Hamm på Nordstrand og sognepræst sst. fra 1623 til 1634. Efter stormfloden levede han som emeritus i Husum.

En anden søn var Detlef Petersen, der var født d. 9. marts 1606. (205)

h. Friedrich Ebsen (Detlefsen). Han var gift med Dorotyia, der nævnes i stoleregisteret for Husum kirke i 1556. Han nævnes også i skatteregisteret 1588 i 5. kvarter. Samme år blev han ihjelstukket af Dirik Hoyer.

5. A n n e k e F r o d d e s e n .

Anneke Froddesen skal ifølge Fester⁽⁴⁴⁾ have været gift første gang med Nicolaus Ebsen, der i 1533 ejede et hus i Husum. Anden gang skal hun have været gift med Bandik Duringk. D. 23. juni 1563 var hun enke. (63)

6. M a g d a l e n e F r o d d e s e n .

Magdalene Froddesen var gift med Magnus Ebsen i Risummohr, en broder til Olde og Junge Detlef Ebsen. De var sønner af Ebbe Duyksen. (Bilag 12).

Magnus Ebsen var blevet "benådet" med en mølle. 1553 klager han i Flensborg til hertug Hans d.æ. over, at domherrene (kannikkerne) i Slesvig havde bygget en mølle i Stedesand. (71)

D. 26. juli 1556 giver hertug Hans Magnus Ebsen et "mandat" i anledning af, at han igen har klaget over, at folk i Stedesand, Enge og Læk ikke bringer deres korn til møllen i Klintum, som Magnus Ebsen er "benådet" med. (71)

D. 14. okt. 1570 sender hertug Hans d.m. et brev til hertug Adolf i Slesvig i anledning af, at Magnus Ebsen har klaget over Junge Tede i Mildsted og Peter Frotzens enke i Husum, de skylder ham penge, idet Magnus Ebsen har påtaget sig at kautionere for dem. Hertug Hans beder hertug Adolf gennem sin foged i Husum, Matthias Paysen, sørge for, at Magnus Ebsen får sine penge. (72)

Magnus Ebsen var 1560 digefoged.

Act. Risummohr d. 15. sept. 1570: Besked til Olde Detlef og Magnus Ebsen, Jens Heinsen og Jens Jensen angående Hans Heinsens gods. Hans Heinsen er død, Danklef Heinsen er hans arving. De nævnte fire mænd har kautioneret for Hans Heinsen for en "statelig sum penge".

Magnus Ebsen er død før d. 21. marts 1592, da sønnen Bernd dødsdømmes ved retten i Flensborg.

Børn:

- a. Ebbe Magnussen. Han omtales d. 21. marts 1592 som "salig". Han er formentlig den "kødelige" broder, som Bernd Magnussen skal have dræbt. (Jfr. nedenfor).
 - b. Bernd Magnussen. Onsdag d. 21. marts 1592 stod Bernd Magnussen for retten i Flensborg anklaget for manddrab. Den foregående dag havde Bendix (Benedictus) Froddesen på Toftum, søskendebarn til Berndts moder, Magdalene, ladet protokollere en fortegnelse over, hvad Bernd (og hans moder) var ham skyldig. (Bilag 7) Den dræbte var Nickels Tadesen i Lindholm. Anklagerne var Tade Hansen i Lindholm, samt dennes stedsøn, Fedder Nickelsen i Lindholm, endvidere Hunne Sonnichsen og Nickels Momsen. De begærede liv for liv og ville ikke modtage bod, selvom Benedict Froddesen på Toftum tilbød 6000 mark, en dengang uhørt stor sum for sådanne tilfælde, men forgæves. Bernd tilstod drabet og blev dømt til at blive rettet med sværdet.
- Nu meldte Bernd Magnussens slægtninge sig, nemlig Cornelius van der Hamesfort, Benedict Froddesen, Boy von der Wattering, samt en del andre, og bad om, at det måtte blive begunstiget Bernd Magnussen at blive henrettet på tingstedet (bag rådhuset) og ik-

ke som sædvanlig på Kobjerget, ikke så meget for Bernds skyld som for den højtbedrøvede moders og den hele ærlige slægts skyld. De tilbyder at betale 1000 rdl. til "dem Ersamen Rathe und gemeiner Stadt zu einer Bekenntnisse". Rådet svarede først, at det turde man ikke give tilladelse til uden bevilling fra den høje øvrighed. Men ved dommen er tilføjet, at Bernd Magnussen skulle overgives til mester Peter til execution på åbent ting. (Bilag 8). Ifølge St. Mariekirkens regnskabers klokkepengeregister fik Bernd Magnussen "dobbelt geludt".

Reinhusen oplyser: 1592. 21. marts wart Bernt Magesen synes vellen Dodtslandes gekoppet. ⁽¹⁸⁸⁾

Jonas Hoier oplyser i sin "Hausprotokoll": 1592. d. 22. Martii wort en vornehme Fress von de frieluden enen mit nahmen Bernt Magnussen gekoppet de sin lifliek broder vnd ¼ anderen tho dode geslagen hedde, wart van Benedikten in Widingharde tho vorsöhning geboden 6000 mark lb.

Det fremgår af ovennævnte status over Bernds gældsforpligtelser overfor Benedict Froddesen, at også den afdøde broder Ebbe, ligesom forældrene, skyldte Benedict penge.

Bernd oplyser også, at han har lånt penge af fætterten Bernd Festersen (Bernd Ferber), da det første drab skete, ligesom han også lånte penge, da det næste drab fandt sted.

Hvis han, som påstået af Jonas Hoier, også har dræbt sin kødelige broder ⁽¹⁴⁾ - det må vel i så fald have været Ebbe - hvorfor der næppe er blevet betalt mandebod, da det skete "indenfor familien", må Bernd udfra det oplyste have forøvet ¼ drab.

Moderen, Magdalene, er død før d. 11. febr. 1602, da hendes arvinger nævnes i striden mellem Erasmus Heidmann og Benedict Froddesen. ^(73a)

7. **M a r g r e t h e F r o d d e s e n.**
Margrethe Froddesen skal ifølge Fester ⁽⁴⁴⁾ have været gift med Claus Hoyer, der frmtl. første gang var gift med Margrethe Wessels. Claus Hoyer efterlod sig frmtl. to døtre: Salome Hoyer og Elsabe Hoyer.

Følgende menes født i Bernd Froddesens andet ægteskab:

8. **S a l o m e F r o d d e s e n.**
Salome Froddesen, også kaldet Salome Fervers, var gift med farveren Michel Festersen fra ca. 1551. Han var født i Flensborg som søn

af Peter Festersen og Anna, der frmtl. var datter af klokkestøberen Peter Hansen og hustru Mette. Peter Festersen blev dræbt, mens Michel Festersen endnu var umyndig, og Anna giftede sig 2. gang med rådmænd Peter Mole. (248)

Michel Festersen blev gift 1. gang d. 8. sept. 1540 i Husum med Maria, født i Husum c. 1519, død sst. c. 1555. Hun var datter af Herman Hoyer (Lange Harmen) og dennes første hustru Catharina, en "naturlig" datter af daværende hertug Frederik (senere Frederik I) og Catharina, pige hos slotskapellanen på Gottorp. (289)

D. 4. marts 1577 solgte Michel Festersen, borger tho Husum", sit fædrene hus i Flensborg, med fuldmagt fra sin moder og sine søskende, til formynderne for Mette von Eulenows børn. Mette von Eulenow var halv søster til Michel Festersen, født i moderens andet ægteskab med Peter Mole. (73) (Bilag 9).

Michel Festersen døde i Husum i peståret 1581. Salome i 1603, den 24. sept. blev hun nedsat i faderen Bernd Froddesens grav i Husum kirke.

Børn:

a. Bernd Festersen. Han var farver i Husum som sin fader. Frmtl. var han ugift. Den 19. sept. 1597 forbyder retspræsidenten ved retten i Husum Agathe Ebsen at udbetale Bernd Festersen en sum penge, som han skal arve efter Ebbe Ebsen (Detlefsen). Pengene skulle gå til dækning af gæld, som Bernd Festersen havde til herredsfoged Henning Vit. Ludwig Heidtmann erklærer d. 1. juni 1602 i retten i Husum, at Benedict Froddesen, Toftum, havde afstået sit arvekrav efter "fru Mette" i 1598 til Bernd Festersen for 250 mark. Benedict havde senere på natten, da Bernd lå beruset i sin seng, frataget ham dokumentet desangående. Der tales om "Frowe Metten erffschop", der er ikke nævnt, hvilken fru Mette, det drejer sig om - Mette von Ahlefeld den yngre, som Froddesenfamilien tragtede efter at arve, døde først i nov. 1623. (90)

Bernd Froddesen skal være rejst til Lybæk. Han er muligvis identisk med den Berent Fester, der d. 20. okt. 1624 sluttede kontrakt med en Lybækker-skipper om en skibsladning. (263)

b. Dietrich Festersen. Han var gift med Anna, en datter af Bertold Sandman (Se: Jens Foddesen, søn af Johan Froddesen, s. 484 C).

c. Agnes Festersen. Hun er død før d. 7. okt. 1626. Hun var gift med Lorenz Petersen (Laurenzen) eller Kremer, der nævnes som

regnskabsfører for "Gasthaus zum Ritter St. Jürgen" i 1613. Han er frmtl. død i foråret 1614, da hans hustru nævnes. Agnes arvede såvel faderens som moderens grav i kirken. Hun menes død før d. 2. okt. 1626.

Børn:

- aa. Lorenz Petersen Kremer. Han var gift med Anke. Løjtnant i Ahlefelds kompagni. 3 børn kendes.
- bb. Salome Petersen. Hun var gift første gang d. 12. aug. 1619 med Claus Tollitz fra Slesvig. Anden gang var hun gift d. 9. nov. 1633 med Knut Schmidt. Et barn af første ægteskab kendes.
- cc. Agnete Petersen. Død efter d. 24. jan. 1631. Gift ca. 1616 med Peter Sax, der er død før 1641. To døtre kendes.

f. Marie Festersen. Hun er død efter d. 29. sept. 1622. Hun var gift med Henrick Ströming, der 1586 nævnes som konge i skyttegildet. Den 10. maj 1603 blev han rådmand. 1595 var han, ligesom Michel Festersen havde været det, forstander for St. Jürgen. Han døde d. 12. dec. 1620.

Børn:

- aa. Hinrich Ströming. Han rejste i 1636 fra byen.
- bb. Salome Ströming. Hun er død før d. 31. juli 1633. Gift 1. gang 1621 med Hans Lüders fra Lybæk. Gift 2. gang d. 4. nov. 1626 med Wessel van Halteren, der døde i 1657. 3 børn kendes.
- cc. Broder Ströming. Han er død efter 1626.
- dd. Geseke Ströming.
- ee. Katharina Ströming. Hun blev d. 7. okt. 1615 gift med Hans Asmussen d.y. Død før d. 16. april 1626.
- ff. Anneke Ströming. Hun blev 1610 i Husum gift med Hans Thomsen, købmand i Flensborg, søn af borger i Flensborg, Thomas Hansen, og Cathrine. Han fik d. 16. maj 1617 udstedt "Geburtsbrief", i anledning af at han agtede at bosætte sig i Køge og drive handel der. ⁽²⁶⁰⁾

gg. Marie Ströming.

hh. Margrethe Ströming, døbt d. 22. juli 1605.

g. Lorenz Festersen, købmand i Lybæk, død 1624.

h. Michael Festersen, guldsmed i Lybæk, død 1644.

i. Margarethe Festersen, dødt ca. 1541 i Husum.

9. F r e d e r i k F r o d d e s e n .

Frederik Froddesen nævnes d. 4. april 1582, da han optrådte i retten i Husum med fuldmagt fra svogeren Erasmus Heidtmann.⁽⁷⁴⁾ og ligeledes sammesteds, da han d. 24. april 1583 protesterede imod at være bragt i forbindelse med broderen Hans's køb af jord i Vestermarsken.

Han døde i Slesvig i 1603, og der blev ringet for ham med alle klokker i Husum d. 16. juli.

10. H a n s F r o d d e s e n .

Hans Froddesen var vel den af Froddesen-slægten, som blev mest kendt også i eftertiden, men ikke for det gode.

Han overtog faderens hus på hovedgaden i Husum, det senere "Stadt Hamburg" (for nogle år siden nedbrudt til fordel for varehuset "Karstadt"). Hans Froddesen fik, hvad der aldrig var lykkedes for faderen, skattefrihed på huset. Denne begunstigelse blev givet i et brev fra hertug Adolf, udstedt d. 20. okt. 1571. Hans Froddesen skal ikke bidrage til byens underhold af landsknægte i krigstid, men skal i så fald yde sin adelige rosstjeneste. Fritagelsen gælder ligeledes for 3 kåd, som Hans Froddesen havde. Denne "frihed" må dog ikke udstrækkes til det øvrige bøndergods, der er "ufri" jord. Han må også forpligte sig til at undlade at drive handel fra huset i staden. Til gengæld overlader Hans Froddesen et par fæstegårde i Witbek til hertugen.⁽⁷⁵⁾

Hans Froddesen synes i øvrigt at have nydt godt af hertugens gunst og tiltro. Således bliver han, sammen med Johann Kall i 1575 sendt

i en diplomatisk mission til prins Wilhelm af Oranien i Nederlandene i anledning af, at der på grund af krigshandlingerne er sket skade på den handel, hertugens undersætter drev på Nederlandene. Prinsen skal anmodes om at yde disse fri handel, i lige måde vil prinsens undersætter få samme behandling i hertugens område. I instruktionen, der er dateret Husum d. 6. marts 1575, hedder det end-

videre, at skulle prinsen bringe hertugens rejse til Nederlandene på tale, skal der svares, at hertugen allerede i kejser Karls tid var krigsråd hos denne, derfor modtog han nu af kejserens søn, den nuværende konge af Hispanien, pension og bestalling. Men disse ting havde intet med de nuværende krigshandlinger at gøre, og hertugen havde på ingen måde skadet prinsen eller hans familie. Der hentydes her til, at den gottorpske hertug i 1572 som nedersaksisk oberst tog til den katolske hertug af Albas lejr.⁽⁷⁶⁾

I et brev dateret d. 4. marts 1569 skriver hertug Hans d.m. til amtmand Benedikt von Ahlefeld i Tønder, at Hans Froddesen på sine tre yngste søstres vegne har klaget over broderen Peter Khun. De tre søstre skulle have deres fædrene arv - nogle hundrede mark - udredet af et fæstested i Vestermarsken, som Peter modtog som arv efter faderen. På gården er en fæster ved navn Jolderik Jensen. Amtmanden skal lægge arrest på stedet, for at søstrene kan få deres penge. Det har åbenbart ikke ført til noget, for i et nyt brev, dateret d. 31. 1571, skriver hertugen, at Hans Froddesen på ny har klaget over forholdet, nu drejer det sig om Peter Khuns arvinger (Peter Khun (Froddesen) må altså være død i mellemtiden). De har pålagt fæsteren Jolderik Jensen intet at betale til søstrene. Hertugen beder på ny amtmanden om at tage affære. Hans Froddesen var formynder for sine ugifte søstre, Dorothea, Ingeborg og Kathrine.

D. 11. april 1573 klager Hans Froddesen til hertugen over, at han ikke kan få debitorer på Nordstrand til at betale.⁽⁷⁷⁾

Hans Froddesen har været ejer af ikke ubetydelige jorder, såvel "frit" som "ufrit" land.

I 1566 anmoder han kongen om skattefrihed på sit gods i Flensborg amt. I brev dateret d. 9. nov. 1566 skriver kongen til Bertram von Ahlefeld i Flensborg, at han henholder sig til sin faders beslutning af 1533, nemlig at gods arvet eller erhvervet før den tid er skattefrit, det senere erhvervede derimod ikke.

Hans Froddesen havde flere ejendomme i Husum. D. 11. marts 1584 solgte han et hus til Joachim Frese. Svogeren Benedikt Bensen var vidne.⁽⁷⁸⁾ Samme år, d. 26. april 1584, solgte han et hus i Nystaden til Gorris Lassen.⁽¹⁵⁵⁾

Hans Froddesen har åbenbart levet over evne eller haft større adelige ambitioner, end der kunne realiseres. Han gik fallit. Hertugen overtog boet og affandt sig med kreditorerne. Froddesen-huset skøn-

kede hertugen til hertuginde Christine.

Herefter slog Hans Froddesen sig på røveri. En ladegård, Immenhof, som lå øst for Husum, lod han befæste med palisader og grave. Her etablerede han sig med en skare ligesindede. De foretog røvertogter langs de forbi passerende veje til Flensborg, Slsvig og Egernfærde. I Husum bøderegister er der d. 21. maj 1582 noteret, at Hans Froddesen og hans medhjælpere voldeligt har overfaldet Christoffer von Meiborgh, en "grever", på fri hærvej og slået ham og hans barn. Barnet blev ilde tilredt.

Endvidere at en fattig mand, Lauritz Schwarte, også er overfaldet og alvorligt slået på fri landevej. Hans kone og børn er slået på næse og mund, "næsten brun og blå". Retten udtaler, at ganske vist er disse ting sket i området, men Hans Froddesen er ikke underkastet denne rets myndighed (som adelig hørte han under landretten).

I Husum gamle kirke hang et epitafium over en købmand fra Bremen, Dirk Vaget, og hans medhjælper, som i 1587 var blevet ombragt af Hans Froddesen og hans folk. Ligene blev først fundet et år efter. (207)

Den gottorpske administration synes at have nølet længe med at gribe ind, men i 1587 blev Immenhof stormet og ødelagt. Ifølge Mildsted kirkeregnskabsbog for 1587 blev huset købt for 60 mark og stenene brugt til bygning af en skole. (79)

I Husum bys regnskaber fra 1587 anføres i bøderegisteret, at en søn af Hermen fra Bredsted har fået en bøde på 7 mark, fordi han på Hans Froddesens gård Immenhof med værget har slået et stykke af Claus Junges øre.

Der er forskellige beretninger om, hvad der skete med røverne. Efter den ene lykkedes det Hans Froddesen og hans søn at flygte sammen med en medhjælper. Efter en anden beretning (271) blev de i første omgang fanget tillige med de øvrige, men det lykkedes dem at flygte fra fængslet. Ifølge en beretning fra 1637 af Peter Sax i Koldenbülttel tog "Edeleken Claus" sig selv af dage på færgen under pågribelsen ved at stikke sig selv ihjel. Claus og Reimer Junge fra Wesselburen blev lagt på hjul, og Paul Wolfgang blev halshugget. (44) (Claus Junge er som ovenfor anført nævnt i Husum bøderegister 1587).

De impliceredes hustruer skal have været holdt fængslet en tid lang. Ludwig Andresen anfører fra Husum amts regnskaber fra 1588 angående omkostningerne ved retssagen: Bødelen fik 3 kander vin til tre, der skulle henrettes, og for seks fanger blev der betalt kostpenge for

3 uger. Endvidere belønnedes 3 mænd for at have søgt efter de undvegne røvere. Hvad der er blevet af Hans Froddesen og hans søn vides ikke.⁽⁸⁰⁾

Ifølge Fester var Hans Froddesen gift med Sara, en datter af Benedikt Bensen d.æ.

Børn:

- a. Søn N.N. Han deltog i faderens røverier og forsvandt sammen med ham.
- c. Kathrine Froddesen. Hun skal være blevet gift udenfor Husum.

11. D o r o t h e a F r o d d e s e n .

Dorothea Froddesen skal være død efter år 1600.

Hun var gift med Benedikt Bensen d.y., der var født i 1541 og som døde i 1593. Han var søn af Benedikt Bensen d.æ., der nævnes første gang i 1529 som herredsfoged i Sdr. Gøs herred. Han skal i ørigt have været i hertugens tjeneste, således forhandlede han i 1546 på hertugens vegne med ditmarskerne.

Dorothea og Benedikt Bensen d.y blev formentlig gift i 1571, da han lånte 800 mark lb. af Marine Gryp, enke efter Carsten Gryp i Slesvig. Kautionisterne var: Conrad Hogleve, Slesvig, Benedikt Bensen d.æ., Mychel Vester og Hans Froddesen i Husum.⁽²⁵⁴⁾

Børn:

- a. Kathrine Bensen. Hun blev ifølge stoleregisteret gift udenfor Husum.
- b. Benedikt Bensen. Han døde i 1612 i Norge, og der blev ringet for ham d. 2. febr. i Husum.
- c. Simon Bensen. Han var købmand i Husum og overtog huset efter faderen. Han solgte d. 4. sept. 1616 en ejendom til hertuginde Augusta. Endvidere solgte han jord til Herman Later.

12. I n g e b o r g F r o d d e s e n .

Ingeborg Froddesen blev d. 4. okt. 1568 gift med Erasmus Heidtmann, ifølge indbydelsesbrev til præsten Joh. Pistorius.⁽⁸²⁾

Erasmus Heidtmann eller Rasmus Heinsen var født i Haderslev d. 2. okt. 1530. Han var søn af Ludvig Heinsen og Cathrine. Efter skolegangen kom han til København, hvor han ca. 1544 blev sanger i det kgl. kantori. 1556 blev han sangmester. Han studerede med kgl. under-

støttelse i Wittenberg, hvor han immatrikuleredes d. 23. maj 1557. D. 8. aug. 1560 blev han magister.⁽¹⁸⁹⁾ 1561 blev han lektor og prædikant ved klosteret i Bordesholm. 1566 kannik i Slesvig kapitel, og senere konrektor ved domskolen. D. 5. nov. 1573 fik han ventebrev på det først ledige kanonikat i Ribe og d. 13. nov. s.å. på det først ledige prælatur. Samme år konstitueredes han som vicearchidiacon i Slesvig. 1581 blev han archidiakon i Ribe. (Jfr. afsnittet "Præsteslægten fra Emmerlev", s. 261). 1587 blev han archidiakon i Slesvig. Han havde hertug Hans d.æ. som fortaler, idet denne ved et par skrivelser til hertugen på Gottorp søgte at fremme Erasmus Heidmanns kanonikat ved Slesvig domkirke.

Fire af Bernd Froddesens døtre synes i fællesskab at have arvet et hus i Husum, beliggende i Neustadt mellem Gertken Paulsen mod nord og Nis Bendixens arvinger mod syd. Det blev solgt d. 10. marts 1591. Det "bekendte" Bernd Festersen for sin moder (Salome), magister Erasmus Heidtmann for sin hustru (Ingeborg), Claus Havemeister (gift med en datter af Bernd Froddesen) og Benedikt Bensen (gift med Dorothea).⁽¹⁴⁶⁾

Erasmus Heidtmann og Christine Froddesen (med bevilling af sønnen, der ledsager hende) indfinder sig d. d. 23. nov. 1593 i retten i Flensborg. De melder sig som arvinger efter Henning Froddesen og har støvnet Claus Boysen, der har overtaget Frodde Freses efterladenskaber og derfor mentes at kunn afkræves en gældspost, som Frodde Frese skyldte Henning Froddesen. Ved rettens formidling opnåedes et "freundlich" forlig (d.v.s et forlig mellem slægtninge).⁽⁸⁴⁾

D. 4. marts 1596 blev der i Flensborg sluttet forlig mellem "værdig og vellærd" archidiakon ved domkapitlet i Slesvig, Erasmus Heidtmann, på den ene side, og "ærbar og vellærd" Hans Hartman, den kgl. enkes bestaltede tjener (han var amtsforvalter) på den anden side. Det skulle danne afslutningen på en gennem adskillige år standende injuriestrid. Hans Hartman bad i nærværelse af statholderen og rådet i Flensborg Erasmus Heidtmann godtage, at han, Hans Hartman, efter at have såret modparten med ord - dette var dog sket på grund af andres ord - ikke ved andet end godt om Heidtmanns person. Brevet er underskrevet af Henrik Rantzau.⁽⁸⁹⁾

Erasmus Heidtmann døde i Slesvig d. 14. april 1602 og blev begravet i domkirken.⁽⁸³⁾

Ingeborg var endnu i live i 1625, da sønnen Ludwig på hendes vegne

som medarving efter Mette von Ahlefeld d.y var med til at sælge Dalskovbygård til hertug Frederik af Gottorp.

Børn:

a. Ludwig Heidtmann. Han var født i Slesvig ca. 1569. Han blev immatrikuleret i Leipzig 1588, 1589 i Zerbst, 1591 i Wittenberg. D. 17. dec. 1594 blev han ansat i det tyske kancelli, hvorfra han afskedigedes 1601. Han var tillige kammerskriver for dronning Anna Catharina. Senere var han kannik i Slesvig og bygningsinspektør ved domkirken.

Han blev d. 25. nov. 1599 gift med Cecilia Blome. Hun var datter af amtsforvalter i Hütten, Hans Blome, og hustru Margrethe Voigt. Cecilia var født i Egernfærde og døde i Slesvig d. 29. sept. 1604.

Ludwig Heidtmann skænkede 1616 en kirkeklokke til Slesvig domkirke.

Han døde 1629 (før d. 24. marts).

Arvingerne efter ham var: Anna Paulsen, Gebhard von Hersbeck, Luwig Wifferman og Ludwig Vuhrmark.⁽⁸³⁾

b. Marine Heidtmann, død ca. 1602 i Lybæk. Hun var frmtl. gift med Johann Kuhlmann, hertugelig gottorpsk kammersekretær, der døde i landflygtighed i Lybæk d. 10. marts 1602.

c. Anna Heidmann, død 1601. Gift d. 12. sept. 1591 med Hieronimus Friesendorf, enkehertuginde Christines sekretær i Kiel, senere amtsskriver på Gottorp.

D. 11. april 1573 skriver hertug Hans d.ø. til amtmanden Benedikt von Ahlefeld i Tønder angående Bernd Froddesens efterladte døtres tilfaldende "erbschuld". Amtmanden skal snarest citere til sig kreditorerne, som er: Ebhardt og Johan Froddesen og Magnus Ebsen, ligeledes magister Erasmus Heinsen, Hans Froddesen og andre, der gør fordring på sådant gods.⁽⁸⁵⁾

13. K a t h r i n e F r o d d e s e n .

Kathrine Froddesen var ifølge Fester gift med Claus Havemeister, i hvert fald var han gift med en af Bernd Froddesens døtre.

Claus Havemeister skal 1583 have boet i Lybæk.

Han er muligvis identisk med den Claus Havemeister, der d. 31. okt.

1602 fejrede sit bryllup (frmtl. sit andet bryllup) som "avenkost" med 88 gæster. Han skal være identisk med den "Sehfarman" af samme navn, der da nævnes. Han var vidne, da Michael Festersen fra Husum d. 8. dec. 1603 tog borgerskab i Lybæk. Det er muligvis ham, der har fået Michael og Lorenz, sønner af Michel Festersen og Salome til Lybæk. (256)

14. J u n g e F r o d d e F r o d d e s e n.

Foruden de i ægteskab fødte børn havde Bernd Froddesen sønnen Frodde, født udenfor ægteskab.

Johannes Petrus, der var præst på Nordstrand, noterer under 11. sept. 1569, at da blev Junge Frodde, illegitim søn af Berndt Froddesen, en velhavende mand, under et bryllup dræbt af Jasper Forck. Denne undkom og fik frit lejde af den høje øvrighed. (201)

I et brev, dat. Hanspurk d. 16. marts 1571, skriver hertug Hans d.m. til stilleren på Nordstrand, at han fra den dræbtes slægtninge har fået klage over, at drabsmanden Caspar Forck har søgt tilflugt på Nordstrand. Stilleren får ordre til at arrestere og retsforfølge denne mand. Ifølge brevet er drabet sket for to år siden. (142)

I et brev, dat. Rødemis d. 8. maj 1571, til hertug Adolf, oplyser hertug Hans, at Jasper Forckes enke, Anna har henvendt sig til ham om bistand. Han beder hertug Adolf hjælpe enken med at få et forlig (med den dræbtes slægt) eller skaffe hende et beskyttelsesbrev.

Jasper Forck var frmtl. gift med Anna Wiehe, der første gang var gift med Jacob Hoyer. (259)

Junge Frodde beboede et hus, der lå umiddelbart vest for faderens, resp. halvbroderen Hans's hus.

Junge Frodde skal have været gift med Magdalene (Malene), der døde i 1612 eller 1613. Hun overtog huset efter Junge Frodde. (270)

15. Uvist er, hvorledes Konrad Hogleve var knyttet til Froddesen-familien. Da han i 1563 skulle sværge "orfejde" overfor hertug Adolf, gik følgende personer i borgen for ham: Benedikt Bensen, Evert Froddesen, Jochim Hagge, Marten Ape, Johannes Kale og Evert Bendixen. Ifølge K. Gether skal han have været gift med Agnete Ebsen (?). (265)

Johannes Pistorius (Becker) oplyser, at Konrad Hogleve var født i Husum. Han blev 1552 konrektor i Slesvig, 1567 professor ved pædagogiet sst., han var også kannik. Konrad Hogleve var muligvis en søn af købmand i Husum Simon Hogleve. også kaldet Oldsen, jfr. Konrad

Hogreves søn Simon. En datter af Simon Hogreve, Elsabe (1531 - 1590), var gift med købmand i Husum, Peter Nickelson eller Petersen (1524 - 1603), hvis svigersøn, Hay Lützen, i 1605 dræbte Ratke Kruse (IV - 328). Ifølge Pistorius (Rørdam) havde hertug Adolf lader Konrad Hogreve sammen to andre kannikker arrestere, fordi de gennem adskillige år i ord og gerning havde sat sig op mod hertugens autoritet. Konrad Hogreve, der havde været herugens præceptor (hovmester), lod han indsætte i kornhuset på Gottorp. Først elleve måneder senere blev han løsladt. I den anledning måtte han afgive ovennævnte "orfejdebrev".

- a. Marten Hogreve (Martinus Hogrevius) immatrikuleredes i Wittenberg d. 10. aug. 1581.
- b. Simon Hogreve. Han var student i Rostock i 1587. Senere var han rektor i Tønning, diakon i Kotzenbøl, sognepræst i Buphever 1604, i Tating 1618 - 24. Død d. 10. juli 1624. Han var gift med N.N., datter af Georg Kruse, der var præst i Kotzenbøl fra 1574 til 1619. (88)

16. H e n n i n g F r o d d e s e n ?

Muligvis var Henning Froddesen i Flensborg, der ovenfor er opført som søn af Vedder Froddesen, en søn af Bernd Froddesen. At Erasmus Heidtmann og Christine Froddesen optræder som hans arvinger kunne tale derfor. (I øvrigt v.s.).

III 4. L U D D E F R O D D E S E N.

Ludde Froddesen skal have giftet sig ind på den store gård Store Bombøl i Klangsbøl sogn i Viding herred (Horsbøl herred). En tidligere ejer, Peter Brodersen, der nævnes 1543, skal ligesom en dervedværende Sünnichsen-familie have hørt til Froddesen-familien. Med en datter af Peter Brodersen skal Ludde Froddesen have været gift. (91) I 1558 blev forskellige råder og fogeder i Kær- og Marskherrederne, ligesom præsten i Aventoft, Henrich Grote eller Sicamber, anklaget for at have medvirket ved forfalskning af forskellige "breve" (købekontrakter o.l.). Præsten havde skrevet dem, fogederne anerkendt dem eller selv ladet dem forfalske.

Ludde Froddesen var en af de dømte, han blev lagt på stejle og hjul. Præsten fik hugget fingrene af og stukket øjnene ud. D. 15. dec. 1559 skriver hertug Hans d.æ. til Otto von Tinen, amtmand i Tønder, at han på forbøn af Ludde Froddesens slægtninge og

flere af sine egne råder, giver tilladelse til, at Ludde Froddesens lig må blive taget ned fra hjulet og begravet på kirkegården - dog uden sang og klokkeringning.⁽⁹³⁾

I brev til amtmanden i Tønder, Benedikt von Ahlefeld, dat. Haderslev d. 9. juni 1560, giver hertugen amtmanden besked om at konfiskere halvdelen af det bevægelige og ubevægelige gods, der har tilhørt de "aflivede" fogeder og de flygtede personer, som af præsten (den pfaff) var udlagt. Det beslaglagde skal amtmanden sørge for bliver solgt på bedste måde.

Der skal rejses sag mod de andre i henhold til den tilståelse, som præsten har aflagt under tortur (Urgicht). Jep Sonnersen skal ikke slippe, selv om Paye Buntzen har påtaget sig skylden. En vis Her Johan Jensen (frmtl. præsten Johann Jensen i Dedsbøl (1523)), senere i Nibøl (15.. til 1559) bedyrer sin uskyld.⁽⁹³⁾

D. 7. sept. 1558 nævnes, at en foged, Boye Bontzen, fra Risummoor holdes fængslet i Haderslev. Paye Bontzen og Boye Bontzens slægtninge beder om, at fangen må blive flyttet fra det svære fængsel i tårnet til bagehuset, det afslås.

D. 2. febr. 1569 sender hertugen et brev til rådet i Flensborg. En vis Andres Hansen har klaget til hertugen over en afgørelse, truffet af rådet. Samtidig har han benyttet lejligheden til at fortælle hertugen, at medlemmer af rådet i Flensborg og nogle borgere har omtalt rettergangen mod Ludde Froddesen på en for hertugen næsten ærekrænkende måde, og det vil hertugen ikke stiltiende finde sig i, og han vil ved lejlighed komme nærmere ind derpå. Han opfordrer derfor til, at modtagerne af brevet søger at bevare i hukommelsen, hvad de har hørt og set. Det er især belastende, at udtalelserne er fremset under rådsmøde ("vor dem sitzenden Rathe").⁽⁹⁵⁾

1571 nævnes, at Lutke Froddesen i sin tid har pantsat 15 demat land til amtmanden i Tønder Benedikt von Ahlefelds hustrus bedstemoder (Grossmutter), og pantet er ikke blevet indløst.⁽²¹²⁾

III 5. CATHRINE FRODD ESEN (II).

Den anden af Frodde Brodersens døtre ved navn Cathrine var gift med Marten Lauesen eller Magnussen på Ophusum, en herregård i Bordelum sogn nord for Husum. Marten Lauesen var søn af Magnus Lauesen, der faldt i Ditmarsken i året 1500. Marten var født i faderens første ægteskab med Mette. Anden hustru hed Anna og var datter af Wente Fre-

se på Arlevad.

I Magnus Lauesens andet ægteskab fødtes datteren Mette, der blev gift med Hans Andersen i Klægsbøl, samt to andre døtre, Kathrine og Margrethe, der kom i det adelige jomfrukloster i Slesvig. De nævnes d. 16. febr. 1550.⁽⁹⁶⁾ Desuden var der i sidste ægteskab en søn, Jørgen, der døde ung.

Magnus Lauesens enke giftede sig senere med Emeke Wonsfleth. Hun havde ved den første ægtemands død fået Ophusum som "livgeding". Marten Lauesen havde i sin umyndighedsalder Jens Duyksen fra Risum-mohr som formynder. Efter at være blevet myndig satte Marten Lauesen sig i besiddelse af alt familien tilhørende gods, såvel det udelte i Ophusum og Trelstrup, som det, der var tildelt søstrene. Den ældste søster, Mette, blev tilsikret en medgift på 600 mark. D. 10. febr. 1529 skrev han sit såkaldte "testamente" i nærværelse af bl. a. Dirik Frese og Bernd Froddesen. "Testamentet" er nærmest en fortegnelse over Marten Lauesens gældsforpligtelser.⁽⁹⁷⁾ Han døde allerede i 1530.

Hans hustru, Cathrine Froddesen, synes at have været i live ca. 1545. I et tingsvinde fra 1584 tales om, at Cathrine Martens's foged for 28 år siden har bragt en tyv for tinget i Nr. Gøs herred.⁽⁹⁸⁾ Torsdagen før fastelavn 1546 refererer Benedictus von Ahlefeld (d.m.) til sin "salige" fruemoder.

Datter:

1. M e t t e M a r t e n s d a t t e r .

I den tilgængelige, trykte litteratur er man altid gået ud fra, at den Mette, der var gift med amtmand i Tønder, Benedikt von Ahlefeld, var en datter af Marten Magnessen og Cathrine Froddesen. Dog var der enkelte oplysninger, der kunne tyde på, at hun var et barnebarn af dem. Således erklæres der ved begge vidneafhøringer i anledning af forventet arv efter hende, at Cathrine Martens var hendes bedstemoder (Grossmutter).⁽²¹²⁾ 1597 bliver det omtalt, at føtterne Key og Wulff von Ahlefeld til Stubbe og Svensby har været hendes curatorer. Hun kaldes deres "Vetterchen".⁽²²²⁾

En "Genealogia" i Wickede-arkivet på Gross-Steinrade giver yderligere oplysninger.⁽²²⁶⁾ En indskrift i hendes gravkammer i Egernførde kirke giver den endelige bekræftelse på, at det drejer sig om to "Netter", moder og datter, begge gift med en Benediktus (Benedikt) von Ahlefeld.⁽²²⁷⁾

Nette Martensdatter blev gift med Benedictus von Ahlefeld d.m. (221)
 Han var frmtl. en søn af den Benedict von Ahlefeld, der nævnes 1513
 og 1517, en søn af Marquard von Ahlefeld til Deutsch-Nienhof og Saks-
 torp, der levede fra 1456 til 1500. (221) Han var gift med Margrethe
 (Anna) Ratlou. Denne Benedict, Marquards søn, giftede sig med Wolbrich,
 enke efter Hans Smyt, kaldet "den rige", en guldsmed i Lybæk. I hen-
 des første ægteskab var født en datter, Agnetha, hvis efterkommere
 gjorde arvekrav gældende efter den yngre Nette von Ahlefeld. (Bilag
 18). Benedict, Marquards søn, døde før børnene var myndige, og Paul
 Harge, borgmester i Kiel, blev værge for børnene, (228) ved Paul Har-
 ges død var Benedictus endnu ikke myndig (1531).

Han nævnes imidlertid 1543 til Ophusum i landregisteret med 2 "Knech-
 te". (224) I et brev, dateret d. 23. marts 1553 fra kongen (Chr. III)
 til ham oplyser denne, at Paul Paysen i Flensborg har klaget over,
 at Benedictus von Ahlefeld til Ophusum nu i 9-10 år har lagt beslag
 på hans arvegods i Stertebøl - altså ligeledes siden ca. 1543. (Se
 "Paysen-familien i Flensborg", s. 559).

D. 19. nov. 1548 nævnes "Benedictus von Ahlefelde tho Obhusen" med
 et hus i Schumacherstrasse i Kiel. Det drejer sig ftl. om det samme
 hus, som Nette von Ahlefeld d.y. var i besiddelse af senere. (275)
 Torsdagen efter fastelavn 1546 bekræfter han den forpligtelse, som
 hans salige fruefader, Marten Logessen, har indgået overfor sin halv-
 søster Nette, gift med Hans Andersen i Kløgsbøl. Benedictus forplig-
 ter sig for sine arvinger og tilligemed for sin salige fruemoder og
 hendes arvinger. (223) Det drejede sig om Nettes medgift.

1550 opstod der en strid mellem arvingerne efter Magnus Lauesen. Be-
 neditus von Ahlefeld beskyldtes for at have tilbageholdt ejendom,
 der rettelig tilhørte de andre arvinger. I den anledning udstedte
 søstrene Kathrine og Margrethe "Magnusdøtre" d. 16. febr. 1550 fuld-
 magt til Magnus Andersen i Kløgsbøl. Det samme gjorde søstrenes for-
 mynder Jens Duyksen i Risummoor, d. 25. febr. 1550 med en erklæring
 om skiftet mellem Marten Magnussen og hans halvsøstre. (225)

D. 8. april 1551 henviste hertug Hans d.m. en sag, der var forelagt
 ham, til bispetinget. Benedictus von Ahlefeld påstod, at jord, som
 Ketel Jensen, Ophusum, havde i besiddelse, i sin tid var pantsat til
 Magnus Lauesen, men kunne ikke bevise det. Ketel Jensen hævdede, at
 land og eng var frataget hans "Vorelderen vnd ohm" af Magnus Laue-
 sen med urette. (142)

Datter:

a. Mette von Ahlefeld (d.y.).

Mette von Ahlefeld den yngre blev gift første gang med Benedict von Ahlefeld (d.y.). Han var søn af Wolf von Ahlefeld til Nør og Grönwold, der første gang var gift med Hese Rumohr og anden gang med Cathrine Schested.

Benedict von Ahlefeld (d.y.) var fra sin tidlige ungdom knyttet til Hans d.æ.'s hof i Haderslev. I 1550 blev han udnævnt til amtmand i Tønder. Hertugen skænkede 1562 klostertrugården i Haderslev til ham. En søster til Benedict, Anna, var gift med Joachim Plesse, der var formynder for Marten Lauesens (Magnussens) halvsøstre.

Benedict von Ahlefeld solgte 1578 sine besiddelser på Als til hertug Hans d.y. Det drejede sig om 2 bol og 1 kåd i Hundsløv, Notmark sogn. 1 bol og 3 kåd i Sebbelev, Ketting sogn, 1 bol og 2 kåd i Asserballe, Asserballe sogn, 2 bol og 8 kåd i Svelstrupskov (nu kaldet Kettingskov), Ketting sogn, 5 kåd i Myrbjerg, Asserballe sogn, 1 bol og 13 kåd i Ulkebøl, Ulkebøl sogn. ⁽²⁴⁴⁾

Benedikt von Ahlefeld døde natten mellem d. 24. og d. 25. august 1579 og gravsattes d. 23. sept. i Tønder kirke. Han havde efter hustruen Mettes udsagn i en rum tid været tynget af en unaturlig svaghed. Der blev indrettet et gravkammer under koret i Tønder kirke, hvor foruden manden også 9 børn blev bisat. Mette lovede kirken 1000 mark. Hun ændrede senere mening og lod ligene overføre til Egernførde kirke. Hun betalte Tønder kirke 400 mark og overlod graven til den i 1588. ⁽²²⁰⁾ I Egernførde blev der d. 11. april 1602 solgt en begravelse til hende, den såkaldte "Ahlefeldske Gruft". Gravkammeret er forsynet med følgende indskrift:

"Benedictus van Aluelt, Erbgesessen zu Auffhusen,
S. Wulf Aluelt thor Nohr Erbgesessen Sohn. D.G.G.
F. Mette van Aluelt, S. Benedictus van Aluelt zu
Auffhusen Tochter. H. Benedict nachgelassene Witwe. ⁽²²⁷⁾

På østvæggen i Egernførde kirkes sideskib, foran ovennævnte gravkammer blev opsat et epitafium for Benedikt og Mette von Ahlefeld. Epitafiet er af sort marmor og alabast. Det er beskrevet således: "Øverst står Christus med verdenskuglen. I midterfeltet ses korsfæstelsesscenen, derunder den åbne pak-

tens ark, under hvilken djævelen skuer opad med et sky blik . Til venstre knæler en bedende ridder, til højre ses resterne af en kvindefigur, det øvrige af hende blev ødelagt, da man i sin tid borede et rør til varmeanlægget igennem. Ifølge traditionen er epitafiet kommet fra Italien."

På epitafiet nævnes foruden Benediktus von Ahlefeld tillige Wulf, Asmus, Daniel, Hans, Becke og Hese, der formentlig har været børn af ægteparret. (249)

Der fødtes i Mettes ægteskab med Benedikt von Ahlefeld (d. y.) i alt 12 børn. Efter hendes mening blev de fleste ombragt i vuggen af djævelske troldkvinder, der gennemstak deres hoveder med nåle, indtil de døde. Foruden de ovenfor nævnte børn kendes navnene på to andre, nemlig Margrethe og Heilwig, der ligeledes blev gravsat i Egernfærde. Kun Heilwig nåede at blive voksen. Hun var trolovet med Detlef von Ahlefeld til Haseldorf. Hun døde i 1588.

Mette mente, at Heilwig havde fået gift, og at medlemmer af Froddesen-familien stod bag. En datterdatter af Frodde Brodersen og søskendebarn til Mettes moder, Mette Martensdatter, Christine Rudbeck fra Flensborg, der havde været i Mettes tjeneste i 12 år, lod hun fængsle i tilslutning til Heilwigs begravelse i Egernfærde. Hun blev først ført til Stubbe og derfra overført til Haseldorf, hvor hun flere gange blev underkastet tortur af bødelen. Mette mente, at Christine havde givet Heilwig gift på anstiftelse af Hans Froddesen i Husum og Cathrine Richards i Flensborg, gift med Richard Clausen. Cathrine Richards hørte også til Froddesen-familien, idet hun ligeledes var datterdatter af Frodde Brodersen (se under III 6 Agnete). Det motiv Mette har tillagt de pågældende må antages at have været: Når det sidste af Mettes børn var ryddet af vejen, var der ikke mere noget til hinder for, at Froddesen-slægten kunne arve Mette. Mette måtte dog opgive at få Christine Rudbeck til at tilstå. Under torturen bekræftede hun alt, hvad Mette ønskede, men bagefter tilbagekaldte hun igen "tilståelserne". (Nærmere se: "Slægten Rudbeck i Flensborg". Nr. 16. "Forskellige Familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg", s. 178).

Mette søgte energisk at komme troldkvinder og troldkarle til livs. 1584 brændte hun en kvinde, der var berygtet for trold-

dom, og som var død på Ophusum. Det synes som om Nette - uden egentlig at have ret dertil - har holdt birketing på sit gods. (100)
 Hun havde ved at lade en kvinde henrette pådraget sig kongens unåde. Hertuginde af Mecklenborg måtte mægle og samtidig tale til gunst for, at noget land, som Nette havde i Okholm, blev gjort til "fri" jord. (230)

Hvad ægtemanden, Benedikt von Ahlefeldts^{død}, angår var præsten i Daler, hr. Hans Brun, og en troldkvinde under stærk mistanke for at have forvoldt den. En heks, som Anders Andersen i Boversted havde ladet fængsle og brænde, havde tilstået, at en kvinde, Inger Lorends, var den øverste mesterheks af alle. Efter halvandet års forløb fik Nette hende fængslet. Heksen tilstod, at hun sammen med andre troldkvinder og præsten i Daler havde været medvirkende ved amtmandens død, men den egentlige skyldige var Este Laurensen. Hun hadede amtmanden, fordi han havde ladet hendes mand henrette. Hun havde skaffet sig hår af amtmandens skæg, som sammen med svineborster og urter, der var købt i djævelens navn, blev lagt i en potte og gravet en alen ned i jorden. (209)

Nette indgik i 1583 nyt ægteskab med Hans von der Wisch, søn af Claus von der Wisch til Glasau.

Ægteparret solgte d. 27. febr. 1596 Ophusum til Christian IV for 30 000 rdl. 1601 solgte kongen en del af såvel gest- som marskjorden til bønderne i Nr. Gøs herred for 26 000 mark. Ved gården forblev en ladegård og den derved liggende mølle, en anden mølle lå i Trelstrup. Fæstegodset blev senere ført i specielt regnskab under Flensborg amt.

Andreas Froddesen, Toftum, broderen Bernds og deres søstres arvinger gav 1596 som fru Nette von Ahlefeldts nærmeste arvinger deres minde til salget af Ophusum. (101)

Af et brev, som kongen d. 22. juni 1597 sendte til hertug Adolf, synes det at fremgå, at kongen på salig Bernd Froddesens arvingers og consorters vegne har lagt arrest på købesummen. Hans von der Wisch appellerede til den kejserlige kammerret, hvorefter kongen på indstændig anmodning fra ham frigav pengene. Derved havde kongen dog ikke i ringeste måde villet præjudicere noget eller "forkorte" retten for Hans von der Wisch's modpart. (102)

Ophusum blev afbrændt i Wallensteinkrigen. Kongen skænkede senere sten fra tomten til nybygning af Okholm kirke. Endnu i 1864 (Trap) var der rester af volde og grave, hvor gården havde ligget.

D. 28. dec. 1597 havde Christine Froddesen i Bredsted en sag ved landretten mod Hans von der Wisch angående nogle demat i Butkebøl i Langhorn sogn og en skov ved Kollund (Sydslesvig), som Mette skal have tilegnet sig og solgt. Ligeledes havde hun en sag mod Hans von der Wisch angående nogle gældsbreve, om hvilke Hans von der Wisch erklærer, at de forlængst er betalt af hans hustru Mette. (217)

1586 indledte Mette von Ahlefeld en gældssag mod arvingerne efter Frodde Rudbeck i Flensborg. Frodde Rudbeck var død i 1580. Han var ligesom ovennævnte Christine Rudbeck, søskendebarntil Mettes mor, Mette Martensdatter. Frodde Rudbeck havde fra 1567 til 1580 været forvalter på Ophusum for Benedikt von Ahlefeld (d.y.). Mette påstod, at han ikke havde aflagt regnskab for disse år. Retssagen varede i en halv snes år. 1587 klagede Mette til kongen over, at sagen blev trukket i langdrag. (238) Mette vandt sagen, men St. Nicolai kirke i Flensborg lagde beslag på de fleste af pengene. Den havde et mellemværende med Mette på grund af nogle gårde, som Mette havde lagt beslag på. De hørte til et vikarie i kirken, i sin tid stiftet af Mettes forfædre. (239)

Ægteparret kom senere i besiddelse af Bølskovbygård i Angel. Den contribuerede for 5 plove i 1621. (240)

Hans von der Wisch fik 1614 sammen med Jasper Pentz Märkær amt i pant af herug Adolf. 1615 lånte hertugen 22 000 rdl. af Mette, kongen var garant, (232) og Mette lovede gemalinden 5 000 rdl. mod at oppebære renterne på livstid. Mette holdt ikke løftet, og hertuginde klagede til kongen. (237)

1610 nævnes, at Mette havde et hus i Kiel. Det drejer sig frml. om det samme hus, som faderen i sin tid var ejer af der. (234)

1618 omtales et hus i Haderslev, hvor hun da var bosat. (235)

Ægteskabet med Hans von der Wisch, der var amtmand i Tønder fra 1608 til 1624, blev det slettest mulige. Parterne klagede gensidig over hinanden til konge og hertug.

Mette kaldes af Bobé "den gamle, trættekære og ondsindede fru Mette". Han mener, at hun på sine gamle dage tog skade på sin forstand. (99) Hans von der Wisch omtaler hende som sin "uroelige" hustru.

Mette døde i november 1623. Hans von der Wisch døde knap et årstid derefter, den 8. sept. 1624. Han blev bisat i et grav-

kapel, han havde ladet opføre i tilknytning til Tønder kirke.

"Den onde fru Mette" levede videre i sagnagtige beretninger. Mere konkret i betegnelserne "Fru Mettes Land". Forskellige parceller i Bøking og Viding herreder på ialt godt 108 demat gik under navnet "Fraumettenland", samt i navnet "Fru Mettes kog" i Bordelum sogn. (242)

Arvingerne solgte Bølskovbygård til hertug Frederik af Gottorp ved omslaget i Kiel 1625 for 2800 rdl.

Ved den lejlighed nævnes som Mette von Ahlefelds blodsbeslægtede foruden Ludwig Heidtmann på sin moders, Ingeborgs, vegne og Hans Werkmeister ^{på} moderens (Marines) vegne, tillige brødrene Thomas og Johann von Wickede og deres søster Almund, enke efter Henrik von Nussenkall, og Engelbrecht von der Aa, i sin broder Johans og søster Annas navne. De sidstnævnte var alle bosiddende i Lybæk. (241) (Se bilag nr.17).

Arvingerne førte senere retssager mod fru Margrethe Rantzow i Haderslev, ligeledes mod Benedict von Ahlefeld, Jørgens søn, i Flensborg og mod salig Johann von Ahlefeld til Satrupholm, mod salig Asmus von Ahlefeld d.m. til Grünwold og salig Henrich von Ahlefeld til Grünwold, deres efterladte arvinger. (245) Niels Heldevad havde også penge til gode hos Mette. Statholderen Gerdt Rantzow skulle hjælpe ham med at få pengene. (243)

III 6. A G N E T E F R O D D E S E N.

Agnete var gift med borgmester i Tønder Karsten Andersen. Man har ment, at han var en søn af rådmand Anders Momsen. Det kan synes noget tvivlsomt, eftersom Anders Momsen var født i 1512, og Karsten Andersens første hustru, Agnete, skal være død i 1547, sammenholdt med, at der var født en del børn i deres ægteskab. (I øvrigt se afsnittet "Mom Andersen i Tønder og hans Slægt").

Karsten Andersen nævnes som medlem af fastelavnslavet i Tønder i 1554. (109) 1577 gav han 400 mark til kirken. Han var borgmester i Tønder fra 1570 til sin død (før d. 25. febr. 1578).

Han var købmand og drev oksehandel i stor stil. I årene 1553 - 79 betalte han ialt 1500 mark lb. ved Toldsted ved Nybøl. (252)

Agnete døde i 1547. Hendes gravsten er bevaret. Det drejer sig om den såkaldte Dyrhussten, der er indsat i muren på gården Dyrhus ved Tønder. Omkring denne sten har der dannet sig en hel sagnkreds. (103)

Karsten Andersen var anden gang gift med Elsabe. (278)

Børn af Karsten Andersens første ægteskab:

1. M a r i n e (K a r s t e n s d a t t e r).

Marine er død efter 8. april 1624. Hun var gift med Niels Werkmeister, der var født i 1534 i Tønder og døde sst. 1595 (?). Han var søn af købmand og rådmænd i Tønder, Matthias Werkmeister, og frmtl. dennes første hustru, Anna, datter af Niels Ditmersen.

Børn:

- a. Anna Werkmeister.
- b. Agnes Werkmeister.
- c. Hinrich Werkmeister. Han var rådmænd i Tønder og nævnes som medlem af fastelavnslavet 1596 og 1613. Han døde i 1616 og var gift med Anna, der var fra Hamborg. (244)

Børn:

- aa. Albert Werkmeister.
- bb. Datter, gift med Jacob Vogt.
- d. Dorothea Werkmeister, gift med Willem Nissen.
- e. Hans Werkmeister. Han var født i Tønder i 1561 og døde sst. d. 9. aug. 1637. Han var borgmester i Tønder og var gift med Anna Mauritius, en datter af sognepræst i Tønder Johannes Mauritius og Anna Jaspersdatter. Hans Werkmeister lod i anledning af moderens, Marines, forventede arv efter Mette von Ahlefeld ved retten i Tønder afhøre fire gamle mænd, der skulle belyse Marines slægtsskab med Mette von Ahlefeld. (Bilag 19).
- f. Cathrine Werkmeister.
- g. Marine Werkmeister. Hun var gift med Michel Christensen fra Råde.
- h. Matthias Werkmeister. Han var slotsskriver på Satrupholm og døde d. 2. febr. 1636. Han var gift med Elisabeth, der senere blev gift med sognepræsten i Satrup i Angel, Melchior Witte.
- i. Margrethe Werkmeister.
- j. Carsten Werkmeister.

k. Ingeborg Werkmeister. Hun var frmtl. gift første gang med Hans von Andersen til Boversted i Ladelund sogn. Ingeborg, salig Hans Andersens efterladte enke i Klægsbøl, nævnes d. 26. aug. 1599 ved behandlingen af Sønnich Sønnichsens fallitbo ved retten i Flensborg. (I øvrigt se afsnittet "Junge Sønnich i Flensborg og hans efterkommere", s. 603). Anden gang var Ingeborg gift med Richert Mecklenburg i Flensborg, en søn af Oluf Mecklenburg og Margrethe Rickertsen. Ægteskabet med Richert Mecklenburg synes ikke at have været særlig harmonisk. I hvert fald oplyste ægtemanden i retten i Flensborg i 1618, at han som følge af det dårlige ægteskab havde overvejet at gå i krig. Ingeborg Richerts er d. 26. juli 1624 vidne i retten i Flensborg, da Ludwig Heidtmann får belyst sin moders, Ingeborg Froddesens, slægtsskab med Mette von Ahlefeld. (Bilag nr. 19) Ingeborg døde i Flensborg 1626 i St. Nicolai sogn.

2. C a t h r i n e K a r s t e n s d a t t e r .

Cathrine Karstensdatter døde i 1608 i Flensborg og blev begravet i Mariekirken.

Hun blev d. 19. maj 1560 i Flensborg gift med Richert Clausen.⁽¹⁹⁰⁾ Han var født 1535 i Flensborg og døde sst. d. 28. maj 1603.⁽¹⁹¹⁾ Han var søn af købmand Claus Rickertsen.

Richert Clausen var først købmand i Tønder, hvor han også var rådmann i 10 år. Formentlig 1581 flyttede han til Flensborg, hvor blev valgt til rådmann d. 19. nov. 1593.

Som omtalt ovenfor mistænkte Mette von Ahlefeld d.y. Cathrine Richerts for at være medvirkende i giftmord på hendes datter Heilwig (se s. 468).

I ægteskabet fødtes en datter:

a. Agnes, der 1583 blev gift med den formuende købmand og reder Hinrich von Mehrfeld, der var født d. 12. juni 1556 i Flensborg og døde sst. d. 14. sept. 1612. Han var søn af klokkestøber i Flensborg Gert von Mehrfeld og hustru Rixe. Agnes og Hinrich von Mehrfeld havde mange børn, der næsten alle var sidssyge eller åndssvage.⁽¹⁰⁷⁾

3. D a t t e r N. N.

En datter, der døde i 1585, var gift med Peter Laurensen, der i andet ægteskab var gift med Cathrine, der døde i 1592.⁽¹⁰⁸⁾

Peter Laurensen nævnes flere gange i optegnelserne fra fastelavnslavet i Tønder. ⁽¹⁰⁹⁾ Han drev en omfattende handel med okser.

Børn født i Karsten Andersens andet ægteskab:

4. A n d r e a s K a r s t e n s e n .

Andreas Karstensen var født i Tønder i 1554 og døde sst. d. 24. marts 1606. Han var rådmand, ligesom han 1579 var medlem af fastelavnslavet.

Han var gift med Ingeborg Beier, der var født 1557 og døde d. 15. aug. 1620 i Tønder. Hun var datter af sekretær hos hertug Hans d.m., senere rådmand i Flensborg, Jørgen (Georg) Beier, der var født i Gera i 1524 og døde i Flensborg d. 30. april 1587.

I Tønder kirke er ophængt et epitafium over ægteparret. 1586 gav de prædikestolen til kirken. ⁽²⁸⁷⁾

5. D o r t h e a (K a r s t e n s d a t t e r).

Dorthea, der er død før 1608, blev gift med borgmester i Slesvig, Bernd Münden, der var født i Slesvig i 1568 og døde sst. d. 27. juni 1625. Han var søn af anden borgmester i Slesvig Berend Münden d.m., der var født i Medebach i Westfalen. ⁽¹⁰⁵⁾

Berend Münden (d.y.) blev anden gang gift med Margaretha Gutzloff ca. 1607/08.

Tredie gang blev han gift med Anna Esich (ægteskabskontrakt d. 10. juli 1608). Hun var født i Hamborg d. 28. juni 1581 og døde i Slesvig i 1654, begravet i domkirken.

Hun var anden gang gift med hof- og landretsadvokat i Slesvig, Johann Schnell.

En datter af Berend Mündens sidste ægteskab var Anna Münden, der var gift med herredsfoged Erich Clementsen (d.y.) på Farenstedgård.

(I øvrigt se afsnittet "Herredsfogedslægten på Farenstedgård", bd.B.)

6. G e s c h e (G e s e) K a r s t e n s d a t t e r . ⁽²⁹⁷⁾⁽³⁰⁰⁾

Efter borgmester Karsten Andersens død rettede enken en klage til hertug Hans d.m. mod Niels Werkmeister, Richert Clausen og Peter Laurensen, idet hun var blevet uenig med dem angående skiftet efter den afdøde Karsten Andersen. Hertugen sendte de pågældende et brev, dat. 23. febr. 1578, om ikke at "besvære" enken indtil Benedikt von Ahlefeld kunne være tilstede og tage stilling til testamentet. (Bilag nr. 20).

III 7. A N D R E A S F R O D D E S E N .

Andreas Froddesen overtog Toftum efter faderen, Frodde Brodersen. Andreas var den længst levende af Frodde Brodersens børn, han skal først være død i 1584.

Han stod i landregisteret 1565 opført med 5 plove.

D. 27. maj 1567 får amtmand Benedict von Ahlefeld i Tønder af hertug Hans den ældre en "Schein" angående noget gods, som Andreas Froddesen havde i brug, men som var tilfaldet Benedicts hustru, Mette, ved skiftet. (111)

Andreas Froddesen stævner d. 6. dec. 1579 sammen med Blasius Ekenberg ved retten i Flensborg Asmus Christensen på Agathe Holstes vegne. (Agathe Holste var datter af Boy Paysen og Dorothea. Asmus Christensen var fader til Agathes svigersøn, Willem Winberg (d.y.) (112)

I øvrigt se afsnittet: "Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans slægt".

Hertug Hans d.y. resolverede d. 27. maj 1567, at Andreas Froddesen, Toftum, kunne beholde den "ufri" jord, han havde fået med hustruen, men han skal betale de almindelige skatter, der hviler på sådan jord. (208)

Børn: (114)

1. D o r o t h e a F r o d d e s e n .

Dorothea Froddesen var gift med Broder von Andersen i Klægsbøl, søn af Andreas Nomsen i Klægsbøl, der nævnes 1553 og 1557, og Kirstine. (209)

Broder von Andersen nævnes 1557. I 1570 anklages han for, sammen med sin broder Hans, at have dræbt Vedderke Paysen.

Broder von Andersen var endnu i live i 1621. (115)

Han nævnes i en fortegnelse over ridderskabet ved hyldningen d. 20. maj 1590, (120) og ligeledes i en fortegnelse over ridderskabet 1588 ved hyldningen af hertug Phillip af Gottorp. (121) Endvidere i landregisteret over ridderskabet i 1593. (122)

Børn:

a. Boy von Andersen, Klægsbøl, nævnt 1636. (247) Boy von Andersen var gift med Cathrine, en datter af stiftsfoged Karsten Detlefsen i Bordelum og Anna (Hille ?), en datter af Lorents Ketelsen i Flensborg (IV - 310). (247)

b. Andreas von Andersen, Bosbøl. Han var 1621 fyrstelig digedommer i Gudskogen. Han døde i 1624.

I 1609 blev han gift med Dorothea, en datter af herredsfoged Nis Hansen, Højstrupgård, og Anna Erichsdatter (Clementsen).

Dorothea blev anden gang gift med ritmester Johann Adolf Lælius. Broder von Andersen, der var værge for Dorotheas døtre af første ægteskab, Dorothea og Geske, klagede over, at deres stiftfader, Johann Adolf Lælius, havde tilegnet sig deres gods.

2. A g n e s F r o d d e s e n .

Agnès Froddesen var gift med Andres Hinrichsen i Tønder.

Børn:

a. Hans Andersen. Han boede på Gørrismark ved Tønder.

Børn:

aa. Cathrine, gift med herredsfoged i Højer herred, Fedder Lund, der var født d. 7. juni 1621 i Højer og døde sst. d. 16. juni 1701. Han var søn af herredsfoged i Højer og birkefoged i Højer birk, Anders Lund, død 1665.

b. (frmtl.) Fedder Andersen, født ca. 1641. Død 1698 på Kogsbøl, begravet d. 17. marts i Emmerlev. Han var forpagter af Kogsbøl.

Gift 10. jan. 1668 i Emmerlev med Ingeborg, datter af sogneprest i Emmerlev, Claus Clausen (Claudius) og Anna Hansdatter. Ingeborg blev født i Emmerlev i 1649 og døbt d. 14. april. Hun døde på Gørrismark i 1711 og blev begravet i Emmerlev d. 18. juni. (282)

3. B e n d i x (B e n e d i k t) F r o d d e s e n .

Bendix Froddesen overtog Toftum efter faderen. Han nævnes medio juli 1593 sammen med broderen Frodde ved hyldningen af "Herr Erzbischoff".

Ifølge Tønder amtsregnskab for 1594 havde han 50 okser på foder på Grøngård, han betalte 3 daler for hver, i alt 15 $\frac{1}{4}$ mark og 1 s. De stod 14 dage over tiden, hvilket kostede 18 mark og 12 s. (116)
1599 klagede Hans von der Wisch over Bendix Froddesen på grund af ubetalte foderpenge for 20 okser. (117)

Samme år udgik mandat til amtmanden i Haderslev og amtmanden i Tønder om immission for Broder von Andersen i Klægsbøl i Bendix Froddesens gods. (118)

1592 tilbød han ved retten i Flensborg at betale en uhørt stor man-

debod i anledning af et drab, forøvet af Bernd Magnussen, en søn af Bendix's kusine Magdalene.

Ca. 1596 idømte hertugen Bendix Froddesen en bod på 420 daler, (119)
Bendix Froddesen nævnes endnu 1617. 1620 nævnes hans arvinger.
Bendix Froddesen havde en arvebegravelse i Emmelsbøl kirke.

Børn:

- a. Andres Froddesen. Han nævnes 1633, da det hedder, at han er temmelig til års og endnu ugift.
Han er død før 1653, da der tales om hans arvinger.
Efter hans død skal hans bo være blevet erklæret konkurs. (123)
- b. Magdalene Froddesen.. Hun var gift med Heine Sønnichsen d.m.

Børn:

- aa. Peter Heinsen.
- bb. Bendix Heinsen.
- cc. Søncke Heinsen.

4. F r o d d e F r o d d e s e n .

Frodde Froddesen var bosat på Toftum og døde ca. 1620.

Han nævnes sammen med broderen Bendix i fortegnelsen over ridderskabet ved hyldningen medio juli 1593 af "Herrn Erzbischof".

Børn:

- a. Datter N.N., gift med Heike Bonnichsen på Dever.

Børn:

- aa. Frödde Heiksen.

Blandt de "gravamina" som ridderskabet indbragte for hertug Frederik af Gottorp d. 18. dec. 1616 nævnes, at "die Andersen und Frützen" har klaget over, at man søger at ændre på deres jurisdiktion i strid med deres "urgamle", adelige privilegier. Ridderskabet beder om, at de pågældende ikke mere bliver "besværet" desangående. Hertugen resolverer, at de der er frie også skal forblive med at være det. (192)

Det tidlige gods Toftum, der ligger umiddelbart ud til havet i Emmelsbøl sogn, bestod 1781 - ifølge Danske Atlas - af 5 plove og 2 vejrmøller.

Ifølge Schröders "Topographie des Herzogthums Schleswig", 1853, bestod det adelige gods Toftum af $4\frac{1}{2}$ plove, 283 skattetønder, og det var vur-

deret til 50.062 mark og 8 sk. Indbyggertallet var 1 $\frac{1}{2}$ Fmsterne boede i Brunoddekog, Gudskogen, Lille Emmelsbøl kog og Viding herreds gamle kog. Arealet var i alt 3 $\frac{1}{2}$ demat og 7 $\frac{1}{2}$ roder, deraf udgjorde stamgården 1 $\frac{1}{2}$ demat og 128 $\frac{1}{2}$ roder.

Efter Trap II (1864) hørte godset under andet angler godsdistrikt af adelige godser. Arealet udgjorde 283 tdr., $\frac{1}{2}$ plove, skatteværdi 26.700 rigsdaler, og der var 20 indbyggere.

I "Kunstdenkmåler Sød Tondern" beskrives de nuværende bygninger således: Statelig, firflænget gård i bindingsværk med hovedfronten mod syd i to etager, der er murankre med årstallet 1761.

Over døren Froddesenfamiliens våben. Under en af stuerne er der kølder, delt i to rum, med tøndehvælvinger.

III 8. A G A T H E F R O D D E S E N .

Agathe er det eneste af Frodde Brodersens børn, om hvem det med sikkerhed vides, at hun var født i hans andet ægteskab (jvf. Claus Freses hustru Cathreine).

Agathe var gift med Jakob Rudbeck, borger i Flensborg, søn af rådmand Peter Rudbeck og Margrethe.

Han nævnes i 1509 som medlem af St. Gertruds gilde.⁽¹²⁴⁾ Endvidere i regnskabet for Vor Frue gilde.⁽¹²⁵⁾ Sidste gang nævnes han d. 16. maj 1548, da han er blandt de ældste borgere i Flensborg, der er forsamlet under Papagøjetræet for at drøfte bymarken.⁽¹⁹³⁾

Agathe døde i 1578 i St. Nicolai sogn i Flensborg.

Børn:

1. F r o d d e R u d b e c k .

Frodde Rudbeck døde i 1580. Han var formentlig ugift. I hvert fald efterlod han sig ikke livsarvinger, men blev arvet af sine søskende.

Imod disse arvinger indledte Mette von Ahlefeld i 1586 en gældssag ved retten i Flensborg. Den kom til at vare i ca. 10 år. Frodde Rudbeck havde fra 1567 til 1580 været forvalter på Ophusum for Benedikt von Ahlefeld. Mette påstod, at der ikke var blevet aflagt regnskab for disse år.⁽²¹⁸⁾ I øvrigt se: "Sørgten Rudbeck i Flensborg", i "Forskellige slægter" etc., s. 178).

2. P e t e r R u d b e c k .

Peter Rudbeck døde d. 13. april 1583.⁽¹⁹⁴⁾ Også han blev arvet af sine søskende og var frmtl. ugift.

3. M a r g r e t h e R u d b e c k .

Margrethe synes at have siddet i "uskiftet bo" efter forældrene og brødrene. Hun vægrede sig længe for at skifte med sine søskende, der til sidst måtte gå rettens vej. D. 17. april 1584 meddelte byfogeden, at han forgæves sammen med to borgere havde opfordret Margrethe til at skifte. Retten idømte Margrethe en bøde på 5 gylden, såfremt det ikke skete inden 6 uger. 10. febr. 1585 gav retten besked om, at parterne skal udpege 3 samfrønder, der skal forestå skiftet sammen med to rådspersoner. Som samfrønder udpeges: Paul Paysen, Richert Clausen og Michel Dibler.

D. 24. nov. ¹⁵⁸⁹ blev Boy von der Wetering bekikket til formynder for Margrethe. ("Alse einen bludtvorwandten").

Margrethe Rudbeck døde d. 17. april 1599. (113)

4. C h r i s t i n e (C a r s t i n e) R u d b e c k .

Christine Rudbeck blev d. 16. juli 1559 gift med Paul Holste. Han er frmtl. identisk med den Paul Holste, der døde d. 6. aug. 1591. (195)
Carstine døde d. 7. juli 1591. (196)

De lidelser, Mette von Ahlefeld (d.y.) udsatte Christine for, er beskrevet under Mette von Ahlefeld (d.y.) og i "Slægten Rudbeck i Flensborg". (258)

5. A n n e R u d b e c k .

Anne Rudbeck var gift to gange. Første gang var hun gift med Asmus Wunsen, der i et tidligere ægteskab havde været gift med en datter af Marten Cordes og Leneke Winbarch.

Anden gang var Anne gift med kornskriver (og advokat) Karsten Gadow i Flensborg. Karsten Gadow er nævnt sidste gang i retsprotokollen d. 11. febr. 1600, d. 20. april 1601 nævnes hans enke.

Anne Wunsens døde 1615 og blev begravet d. 2. okt. i Nicolai kirke. Claus Boysen og Peter Mandixen betalte for åbningen af begravelsen. (Jfr. nedenfor).

Børn:

- a. (frmtl.) Asmus Wunsen (der dog muligvis var født i Asmus Wunsens d.m.'s første ægteskab).

Han døde d. 2. maj 1588, efter at have været borte fra byen i 12 år. (197)

- b. Claus Wunsen. Han blev d. 15. okt. 1598 gift med Anne Kellinghusen, en datter af Daniel Kellinghusen og frmtl. dennes anden

hustru Christine. (198)

Claus Wunsen døde før d. 20. april 1601, muligvis på Gotland.
D. 6. dec. 1602 -noterer Reinhusen - blev det første gang
"richtbar" med Claus Wunsens hustru, at hun var besvangret.
Børnene var ved faderens død mindreårige, og der beskikkes
dem værger.

D. 15. febr. 1608 gav Anna, salig Carsten Gadows enke, formyn-
derne for Claus Wunsens efterladte børn, såvel som Daniel Kel-
linghusens arvinger, skøde på Anna Gadows faders, salig Jacob
Ruthbeken hus i St. Nicolai sogn, beliggende mellem Wolf von
Ahlefeld på den nordre og Berend von Oesede på den søndre si-
de. (274)

c. A g n e t e W u n s e n .

Agnete Wunsen blev d. 7. sept. 1589⁽¹⁹⁹⁾ gift med Frantz Boy-
sen, en søn af Jacob Boisen og Nette Frese (se ovenfor s. 242).
Da de var beslægtede i 3. grad måtte der søges dispensation
til indgåelse af ægteskabet.

d. D a t t e r N . N .

En datter var gift med Peter Mandixen. Han betalte 1615 for
åbningen af Anne Wunsens grav.

1620 døde Peter Mandixens frue, og hun begravedes d. 6. april.
1630 døde Peter Mandixen selv.

1632 gav salig Peter Mandixens arvinger skøde på Peter Man-
dixens hus til deres broder og svoger Hans Mandixen. Huset
var beliggende i St. Marie sogn i den vestre række mellem by-
foged Nis Petersen mod syd og Paridom Simens mod nord. (210)

Som sønner af Peter Mandixen nævnes foruden Hans Mandixen,
Peter og Lorentz Mandixen, og som svigersønner Matthias Schef-
felitz (Scefflitzius), sognepræst i Husby i Angel, og Claus
Boysen, gift med Beata.

III 9. D O R O T H E A ? gift P A Y S E N .

Det er usikkert, om Dorothea (IV - 1323), gift med Boy Paysen (IV -
1322) i Flensborg, var en datter af Frodde Brodersen, men nok ret-
sikkert, at hun var af Froddesenfamilien. Det viser dels hendes
gravsten i Nicolaikirken i Flensborg, dels hendes efterkommeres til-
knytning til denne slægt.

Selve våbenet på gravstenen er slidt af, men hjelmtegnet er beva-
ret og er typisk for Froddesen-slægten. (127)

Hun kunne være en datter af en (ukendt) søn af Broder Froddesen,
men en hel del tyder på, at at det er Frodde Brodersen efterslægt,
hendes efterkommere er knyttet til.

Således er Dorotheas dattersøn, Boy von der Wattering (IV - 330)
blandt Bernd Magnussens "Freundschaft" (slægt), da denne er ankla-
get for drab (se ovenfor s. 452).

Da Agathe Holste (IV - 2687), født Paysen, Dorotheas datter, d. 6.
dec. 1579 støvner Asmus Christensen for retten, sker det bl.a.
ved Andreas Froddesen, Toftum, søn af Frodde Brodersen. (128)

Da Agathe Holste d. 20. nov. 1578 skal aflægge ed, er Peter Rud-
beck, dattersøn af Frodde Brodersen, blandt "samfrønderne". (129)

D. 24. nov. 1589 beskikkes Boy von der Wattering, Dorotheas dat-
tersøn, til formynder for Margrethe Rudbeck, Frodde Brodersens dat-
terdatter, "alse einen Bludtvorwandten". (130)

D. 4. jan. 1583 udpeges 3 "samptfreunde" til at mægle i en arve-
strid i Rudbeckfamilien, Frodde Brodersens børnebørn, blandt dis-
se "samptfreunde" er Paul Paysen, Dorotheas søn, og Richard Clau-
sen, gift med Cathrine, datterdatter af Frodde Brodersen. (se: Ag-
nete Froddesen III 6).

Blasius Ekenberg, der var gift med en datterdatter af Dorothea
Paysen, kalder d. 1. maj 1587 Frodde Frese "svoger". Frodde Frese
var søn af Frodde Brodersens datter Cathreine gift med Claus Fre-
se. (131)

Da Marcus Schröder, efterkommer af Frodde Brodersen, d. 6. marts
1587 fører sag mod Marcus Holst, dattersøn af Dorothea Paysen,
henstiller rådet, at de to parter søger at blive forligte ved slægt-
ningers hjælp, "i betragtning af deres nære blodsslægtskab". (140)

I øvrigt se afsnittet "Paysen-slægten i Flensborg".

III 10. I N G E B O R G (E N G E B O R G) ?

Ingeborg var gift med Niels Persen (Pedersen) på Astrupgård i Brøns sogn. (276)

I en beretning, forfattet af en af deres efterkommere omkring år 1695, af sognepræsten i Roager, Niels Nielsen Astrup, hedder det om Niels Persen, at han "befriede sig i Viding herred i Frisland og det i Toftum i Emmersbøl sogn og avlede med sin hustru Ingeborg døtre og sønner."

Ingeborg nævnes også sammen med ægtefællen i et tingsvinde, som sønnen Anders Nielsen (Hebo) fik udstedt d. 23. juli 1592 ved Hviding herreds ting angående arv efter forældrene.

Niels Persen var formentlig født omkring 1500/1510. Han døde i Astrup i 1579 (v.i.).

Han var søn af herredsfoged Peder Troelsen, Astrupgård, og Kerstin, der døde i 1553. Peder Troelsen var søn af herredsfoged Troels Winther, der var gift med Mette. Troels Winthers fader, Svend Winther, skal være flygtet til Slesvig fra Vendsyssel efter at have begået et drab på en anden adelsmand, med hvis slægt han ikke kunne opnå udsoning. Svend Winther giftede sig på Astrupgård med Anna Juel, en datter af den (lav)adelige Ejler Juel på Astrupgård.

Hvis slægten oprindeligt har været adelig, var Peder Troelsen det i hvert fald ikke mere. Han nævnes ved skatteansættelse sammen med de andre bønder. Han benyttede heller ikke mere efternavnet Winther. Han udvidede Astrupgård ved store jordopkøb. Foruden Astrupgård, hvortil hørte de 1/4 af Astrups 36 ottinge, havde han jorder i de tilgrænsende sogne og i selve Brøns sogn. (286)

I 1542 betalte han 18 mark i overskat (sammen med sønnen Niels Persen) og var langt den rigeste gårdmand i herredet og frømtl. i hele amtet. Til gården hørte en lukket stol i Brøns kirke.

Peder Troelsens våben var to overlagde fisk. Han var født ca. 1475 og døde i 1560. Som herredsfoged måtte han træde tilbage i 1536.

Niels Persens og Ingeborgs gravstene er bevarede, for Ingeborgs vedkommende dog kun delvis. De blev ca. 1940 fundet indmuret i glaci- et ved slusen for udløbet af Brøns å i havet. Sammen med disse gravstene fandtes også Niels Persens moders gravsten. De har tidligere ligget i Brøns kirke over gravene for Astrupgård. De er nu anbragte på kirkegården ved Brøns kirke. (147)

Niels Persens og Ingeborgs gravstene har følgende ordlyd:

HEIR LEGER BEGRAVEN	HER LEGER BEG.....
SALIGE NIELS PERSEN	SALIGE ENGEBO
SOM BOEDE I ASTRUP	NIELSKUN SOM
ANNO 1579	ASTROP ANNO

Der blev ofret en del på Niels Persens uddannelse. Hjemme holdtes der tyske præceptorer for ham, og senere blev han i nogle år undervist i Hamborg. Det skete frmtl. med henblik på, at han kunne overtage herredsfogedembedet efter faderen. Det blev dog ikke til noget, da faderen, som ovenfor nævnt, allerede i 1536 måtte fratræde herredsfogedembedet, måske på grund af sin stridbarhed, og denne stridbarhed synes at være gået i arv til Niels Persen.

D. 8. marts 1578 fældede hertug Hans d.æ. dom over Niels Persen, der^{havde} brudt det 1538 oprettede og 1546 stadfæstede fyrstelige forlig mellem ham og herredsfoged Niels Mikkelsen. Niels Persen havde inden tinge brugt smædeord om herredsfogeden. Uoverensstemmelserne var påbegyndt af faderen Peder Troelsen og Niels Mikkelsens fader, Mikkel Pedersen Holm, faderens efterfølger i herredsfogedembedet.

Niels Persen døde i 1579.

Børn:

1. Anders Nielsen Hebo.

Ifølge det ovenfor omtalte tingsvinde af 28. juli 1592 angående arv efter forældrene, Niels Persen og Ingeborg, hedder det, at Anders Nielsen "i sin faders velmagt var uddragen og omsider kommet til Heboe, liggende ved Varde."

Han kom i besiddelse af gården Store Hebo ved at gifte sig med Marine (Maren), enke efter herredsfoged Jørgen Severinsen.

Anders Nielsen Hebo var desuden borger i Varde og drev handel.

Anders Nielsen døde d. 30. nov. 1602, 59 år gammel. Maren døde d. 5. okt. 1629, 73 år gammel.

Børn:

a. Niels Andersen Hebo. Han overtog Store Hebo efter faderen og var som faderen også borger i Varde, hvor han var rådmand. Han var gift med Ane Nielsdatter, en datter af borgmester Niels Thomsem og Maren Rasmusdatter i Varde.

Niels Andersen Hebo efterlod sig foruden Store Hebo 5 gårde i Varde by. Enken, Ane Nielsdatter, drev Store Hebo videre.

I jan. 1644 - under torstensonkrigen - blev Store Hebo plynd-

ret. Ane Nielsdatter døde d. 15. juni 1665, 88 år gammel.

2. Fedder Nielsen.

Fedder Nielsen nævnes første gang i 1578 og sidste gang i et tingsvinde af 6. jan. 1626. Han skal først være død i 1629.

Han var gift med Ann, der var født ca. 1577 og døde d. 15. juni 1665, 88 år gammel. Hun begravedes d. 20. juni i Brøns kirke.

1602 blev Astrupgård delt, således at Fedder Nielsen overtog den østre del, medens broderen Truels Nielsen overtog den vestre del.

Enken, Ann, overlod i 1663 gården til sin dattersøn, Fedder Pedersen Beyerholm, fra Skast, gift med Fedder Nielsens brodersøns datter, Karen Nielsdatter, Astrup.

Børn:

a. Niels Feddersen. Han lod d. 13. sept. 1630 på Hviding herredsting opløse et tingsvinde angående forfaderen Peder Troelsens erhvervelse af Vrågård mark (ved Birkelev) i 1513. (Bilag nr. 23). Niels Feddersen var på dette tidspunkt ugift og er frmtl. død forholdsvist ung uden at efterlade sig livsarvinger.

b. Jens Feddersen. Han fik d. 31. aug. 1629 udstedt et tingsvinde angående grænseskillet på Vrågård mark. Han kaldes ved denne lejlighed "beskeden" (forstandig) sven og var altså da ugift. Han er frmtl. som broderen død ung, uden at efterlade sig livsarvinger.

c. Anne Feddersdatter. Hun blev gift med Peder Hansen Beyerholm, gårdmand og sognefoged i Skast. Hendes søn, Fedder Pedersen Beyerholm, overtog sin morfars gård i Astrup.

d. Kiesten Feddersdatter. Hun døde i 1687 og begravedes d. 7. aug. Hun var gift med Laurens Jensen, grdm. i Havervad, Brøns sogn.

3. Troels Nielsen.

Troels Nielsen nævnes 1589 i en indskrift på en klokke i Hvidding kirke. Han overtog som nævnt den vestre Astrupgård. Han er død før d. 22. dec. 1635, da der er tale om Troels Nielsens efterladte børn.

Han var gift med Cathrine Frøddesdatter, der skal være kommet fra Hørsbøl sogn i Viding herred.

Børn:

a. Niels Troelsen. Han var født i 1610 og nævnes første gang i 1634 som ejer af gården. Han er død ca. 1662, da han sidste gang

nævnes i jordebogen.

Han var gift med Maren Hansdatter, der var født ca. 1612, datter herredsfoged Hans Andersen i Havervad, en sønnesøn af den ovenfor omtalte herredsfoged Niels Mikkelsen i Havervad, med hvem Niels Persen stredes. Maren Hansdatter døde d. 20. maj 1681. Der skal i ægteskabet være født 12 børn, deriblandt datteren Karen, der blev gift med sit næstsøskendebarn Fedder Pedersen Beyer(holm) på den anden Astrupgård.

b. Frøde Troelsen. Han blev født ca. 1607 og døde i Astrup d. 31. 1681 og blev begravet i Brøns d. 6. febr., 74 år gammel. Han var frmtl. ugift.

c. Karen Troelsdatter. Hun blev d. 26. sept. 1652 i Emmerlev gift med Knud Tolssøn fra Kærgård, der døde i 1674, begravet d. 11. aug. Karen døde i Kærgård i 1663 og blev begravet d. 25. jan. Ved ægteparrets søns, Truels Knudsens, dåb i 1653 nævnes blandt fadderne "en fremmed Quinde af Horsbyll sogn."

d. Anders Troelsen, født ca. 1601, død d. 29. sept. 1668, 67 år gammel, gårdmand i Astrup.

4. D a t t e r N. N.

En datter nævnes i det ovenfor omtalte arveforlig af 1592. Hun var gift med Niels Andersen.

5. D a t t e r N. N.

En datter, gift med Niels Knudsen, nævnes ligeledes i arveforliget 1592.

IV. J O H A N N F R O D D E S E N (IV- 658). (291)

Johann Froddesen var bosat i Bredsted. I en fortegnelse over det fremmødte ridderskab ved landdagen i Flensborg 1564 nævnes han sammen med svogeren Lütke Popsen (Boingk).⁽⁵⁰⁾

Johann Froddesen er død før d. 14. febr. 1592, da hans enke, Carstine, i Husum lader afholde et vidneforhør til belysning af et dunkelt punkt i hans testamente. Tilstede var: Peter Færber (Peter van Haltetern), Michel Festersens enke Salome, den afdøde Johann Froddesens søster, og hendes svigersøn, Henrik Strøming.⁽⁵¹⁾

I 1584 henvendte Johann Froddesen sig til hertugen og bad om, at han måtte få refunderet en sum penge, broderen Peter Froddesen og

hans hustru Dorothea var ham skyldig. Det drejede sig - med forfaldne renter - om ialt 2862 mark og 5 sk. og 4 p. Johann Froddesen oplyser, at nogle gældsbreve, udstedt af Peter Froddesen, er gået tabt ved en brand i Bredsted. Han anmoder om, at den jord, der i sin tid er beslaglagt hos Peter og Evert Froddesen på grund af forsøg på skatteunddragelse, må blive overdraget ham. Der er bevaret et concept til en indstilling til hertugen om disse forhold, udarbejdet af 3 råder, deriblandt Caspar Hoyer. De støtter ansøgningen, idet de skildrer Johann Froddesens forhold som kummerlige og "in höchsten Nöten". Da råderne anbefaler anmodningen, har de måske ikke fundet det alt for opportunt at skildre hans forhold som alt for rosenrøde. ⁽¹⁸¹⁾ Men der er næppe tvivl om, at Johann Froddesens økonomiske stilling efterhånden er blevet dårligere, en tilbagegang, der fortsatte under hans enke Carstine.

Allerede d. 17. nov. 1561 havde brødrene Evert, Peter og Johann, "gebroder de frodesen genomt", solgt ejendom i Okholm. ⁽²⁵³⁾

Johann Froddesen var to gange gift:

Gift 1. gang med N.N., der er død før d. 24. marts 1568.

Gift 2. gang med Christine (Carstine) Boingk, en datter af den 1527 adlede herredsfoged Poppe Boingk i Bredsted. (I øvrigt se afsnittet "Poppe Boingk i Bredsted", s. 509.)

Den 24. marts 1568 sluttede Johann Froddesen en overenskomst med Carstines broder, Ludde Popsen, Bredsted, angående Carstines medgift. Carstines arv efter faderen, en søsterpart, synes først at være sat til 1400 mark, men der er foretaget en rettelse til 1000 mark (-vierzehn Hundert). Der fordeles forskellige jorder. Johann Froddesen tager forbehold med hensyn til "Bargum og bolet i Kærherred, Sprekbull kaldet".

1582 omtales en arvestrid mellem Johann Froddesen og hans arvinger på den ene side og Poppe Boingks arvinger af hans andet ægteskab på den anden side. ⁽⁵²⁾ I øvrigt se: "Poppe Boingk i Bredsted", s. 509.

Om Leve Kones (og frmtl. også Johan Kones) gravsted i Husum kirke, som Johann Froddesen synes at have arvet, måtte Carstine ca. år 1600 føre en proces. Det er under denne proces at hun oplyser, at Leve Kone var datter af Hans Aggesen, der boede på et værf i Simonsberg, og at Leve Kone ikke - som hævdet af modparten - var en tilfældig tjenestepige. Carstines modparter var Jacob Diriksen, søn af Dirik

Petersen, Henning Hagge og Simon Petersen, gift med Ingeborg. De påberåbte sig at være efterkommere efter en søster til Dorothea Kone, altså en datter af Peter Kone.

Carstine omtaler også under processen, at brødrene Agge og Iuen Knudtsen hørte til Kone-slægten og havde et lignende våben som Frodesen-slægten. (53)

Hun oplyser videre i sit indlæg, at Junge Agge i Rødemis var Leve Kones brodersøn. Deraf følger, at Leve Kone (i modsætning til det ovenfor angivne) skulle være en søster til Agge Axen eller Teting den ældre, om hvem Moller oplyser, (182) at han forlod stedet efter en ildebrand og bosatte sig i Mildsted, hvor han blev begravet. Han var søn af Tete Axen, herredsfoged over Padelek og Lunderberg herred. Han døde i 1533. (183) (Bilag nr. 15 og 16) (215)

Carstine anfører, som ovenfor nævnt, at brødrene Agge og Iuen Knudtsen hørte til Kone-slægten. Agge Knudtsen var gift med Agede (Agathe), der døde i Mildsted 1613, hendes gravsten er bevaret og har et sværd som mærke. Hun var frmtl. en efterkommer efter Poppe Boingk i Bredsted. En søn, Iven Axen, der døde i Rødemis d. 24. juli 1663, 89 år gammel, altså født ca. 1573, var stiftsfoged. Han var gift med Arlich, en datter af Agge Axen eller Teting d.æ. (Bilag 18). Iven Axen var fadder i Flensborg d. 20. sept. 1640, da Ratke Kruse (III) lader sønnen Rotcher døbe.

Carstine vandt processen, men hendes datter, Agathe, måtte en snes år senere atter føre proces om den omstridte grav (v.i.).
Ifølge Carstine havde Leve Kone ladet stenen lægge over salig Johann Kone. I Husum kirkes gravbog fra 1605 beskrives graven således: I witte steen Leue Konens Nahme vnderteknet, dar Andreas vnd Ebi Ebsen vnderbegrauen (v.i.).

1598 blev Carstine Frodsen i Bredsted opført under adelen og sat i skat af en plov, hvoraf betaltes 8 skilling. 1593 stod hun i restance for samme beløb. (204)

Christine havde en del retssager løbende ved landretten mod forskellige adelige, således 1597 mod: (205)

a. Henrich von Ahlefeld på Satrupholm, fordi han ikke havde straffet nogle under ham hørende bønder for vold.

b. Mod Hans von der Wisch (Mette von Ahlefelds anden ægtefælle) på hustruen vegne.

c. Mod samme på grund af nogle demater land i Bütkebol mark i Langhorn og i Kollund skov, som Mette von Ahlefeld havde tilegnet sig og solgt.

I 1599 mod:

d. salig Jørgen Paysens efterladte enke i Bredsted og Wilhelm Valentin i Flensborg.

Samme år klager hun over, at kreditorerne har gjort udlæg i Ludolf Popsens gods. Christine anser sig for "ældste crediatrix".⁽⁵⁵⁾ Sønnerne Bernt, Jens og Ludolf Froddesen klager over, at deres moder bliver trængt af sine kreditorer.

I et brev, dat. Friedrichsburg d. 23. maj 1596 skriver kongen til amtmanden i Flensborg, Hinrich von Ahlefeld, at Christine Frötzen, Aggi Knutzen og consorter har klaget over Peter Boysen og hans consorter, samt over at herredsfogeden blandt "samfrænder", der skal mægle i arvestriden, har udpeget personer, der selv er arvinger. Kongen forlanger, at der udpeges nye samfrænder. Endvidere klages der over, at Peter Boysen og Sissel Jensen har dele af "arvelandet" i besiddelse. Peter Boysen skal have et alvorligt forbud mod at foretage sig noget sådant.⁽⁵⁷⁾ De nævnte personer er arvinger af Poppe Boingsks andet ægteskab.

I et brev, dat. Haderslev d. 23. dec. 1597, skriver Christian d. IV til Jürgen Paysen i Bredsted, at Aggi Knudsen i Klægsbøl⁽²¹⁴⁾ og Christine Frötzen i Bredsted har beklaget sig over, at han - uagtet det til ham udgæede mandat - ikke har betalt dem de udlagte 100 daler, og har bedt om at forhjælpe dem til Ludolf Popsens gods, som Jürgen Paysen har taget i besiddelse. Jürgen Paysen indkaldes til den forestående landdag den 30. jan.⁽⁵⁶⁾

Det sidste man hører til Christine Froddesen er i en skrivelse, dat. København d. 28. juni 1609, som Christian IV sender til Claus Ahlefeld i Flensborg. Kongen skriver, at en fattig, gældbetyngt, adelig kvinde, salig Johan Frützens enke, Christine, "vemodigt" har beklaget sig over sine kreditorer. Da amtmanden har godt kendskab til hendes sag, beder kongen ham beskytte hende mod disse kreditorer. Christine håber, at en strid om hendes fædrene arv ved den næste amtsretsdag i Flensborg vil finde en for hende lykkelig løsning.⁽⁵⁸⁾ (Bilag nr. 24). Datteren Agathe oplyser under den anden retssag om Kone-graven, at hun har ladet sin moder begrave i denne grav.

Børn:

1. D a t t e r (A g a t h e (I) ?)

D. 9. juli 1596 begravedes i Husum "Johan Frützens Tochter". Ifølge R. Fester⁽⁴⁴⁾ skal Johann Froddesen have haft en datter af første æg-

teskab ved navn Agathe, og der henvises til Husum TŰgebok. I den her indførte vidneafhøring til belysning af Johan Froddesens testamente under den af R. Fester angivne dato nævnes imidlertid ikke nogen datter ved navn Agathe af første ægteskab. (Bilag 10).

Børn født i Johans Froddesens andet ægteskab:

2. A g a t h e F r o d d e s e n . (IV - 329).

Agathe Froddesen var to gange gift:

Gift 1. gang ^{med} farveren Peter van Haltern, der døde i 1592 og blev begravet i Husum d. 16. sept.

Han nævnes som Christine Froddesens svigersøn ("Peter Færber"), da hun d. 14. febr. 1592 lader afholde vidneforhør som ovenfor omtalt til belysning af Johann Froddesens testamente. (Bilag 10)

Han omtales ligeledes som Agathes første ægtemand under en proces, som hun og anden ægtefælle, Ratke Kruse, førte ved retten i Husum d. 17. aug. 1603. ⁽¹⁴⁴⁾

I "husregisteret" i Husum stadsarkiv er Peter van Haltern jun. opført med nr. 24 i andet kvarter i 1592. For 1593 nævnes her Agde van Haltern.

Gift 2. gang - frmtl. ca. 1598 - med Ratke Kruse (II). (IV - 328)

Han var søn af Ratke Kruse d.x. (Ratke I), der er død før skattelisterne begynder i 1581, og Cathrine, der døde i Husum i 1613 og begravedes d. 28. okt. i kirken.

Ratke Kruse (II) blev d. 5. aug. 1605 dræbt (ihjelstukket) af Hay Lützen. (I øvrigt se afsnittet "Familien Kruse fra Husum".)

Han var købmand, som faderen også havde været det.

Agathe måtte, ligesom moderen, føre proces om Kone-graven i Husum kirke.

D. 16. aug. 1622 havde Jacob Hunnens købt gravstedet og betalt 10 rdl. derfor, han mente sig arveberettiget dertil.

Under processen oplyste Agathe, til hvem graven var gået i arv fra faderen, at hun havde været borte fra byen en del år, ligeledes oplyste hun, at hun havde ladet sin moder og to af sine børn begrave i graven. Hertil riposterer modparten (Jacob Hunnens), at Agathe fik lov til at lade "et vildtfremmed menneske" - moderen - begrave der ved at besnakke de daværende kirkeværger. Betegnelsen "vildtfremmed" skyldes frmtl. dels at Carstine Froddesen var bosat i Bredsted, dels at det i Husum var skik, at man blev begravet hos sit "folk", d.v.s. kødelige slægtninge.

Jacob Hunnens påberåbte sig, at han var slægtning til Andres og Ebbe Detlefsen, der var begravet i graven. Til dette oplyste Agathe, at hun i sin tid havde givet tilladelse dertil, fordi de to var hendes faders søskendebørn, og de døde, da pesten rasede i byen, da der ikke var plads til dem i deres egne familiebegrovelser. Agathe fik d. 26. maj 1624 gravstedet tilkendt. (183)

Ifølge Husum kirkes gravbog fra 1605 gik gravstedet senere i arv til Johan Petersens (Agathes svigersøns) arvinger, nemlig hans datter Christine, salig Christian Horns enke, og senere til Jürgen Klossen, og senere igen til Berendt Feddersen og Johan Friedrich Horn, hver halvdelen.

Under processen beklagede Agathe sig over, at Jacob Hunnens havde ladet Kone-våbenet bortmejsle.

Agathe kaldes også efter sit ægteskab med Ratke Kruse for "Agede Ferbers". Huset i Husum, som hun beboede havde været i Jasper Schomakers besiddelse og blev senere overtaget af Agathes svigersøn, Johan Petersen, og derpå af Jürgen Klossen (Clossen), senere igen af Johan Friedrich Horn (efterkommere efter Agathes datter Agnete). Agathe har frmtl. taget ophold i Flensborg, hvor sønnen Ratke og datteren Agathe boede, i hvert fald boede hun der i 1635 (jfr. nedenfor).

Børn:

a. og b. To børn, uvist af hvilket ægteskab, blev begravet i kirken

Født i første ægteskab:

c. Agnete van Haltern. Hun blev 1620 gift med Johan Petersen fra Schlichting i Nordditmarsken. Han fik d. 18. nov. 1620 moderation med hensyn til betalingen for erhvervelse af borgerskab i Husum, fordi han i mange år havde været i Peter Saxs tjeneste. Han betalte derfor kun 1 daler. (154) Peter Sax var gift med Anke Petersen, en datter af Agathes kusine, Agnes Festersen (s. 455).

Johan Petersen overtog Agathes hus og hendes grav i kirken. (285)

Han var frmtl. købmand.

Han døde i Amsterdam og blev begravet der. Der blev ringet for ham i Husum d. 22. maj 1640

Da ægteparret d. 4. sept. 1635 får døbt sønnen Johan, er blandt fadderne: Salig Ratke Kruses ægtehustru fra Flens-

borg, samt hendes svigersøn Tobias Feddersen, der også boede i Flensborg
Fadderskabslist til Johan Petersens og Agnete van Hualterns børn: Bilag 11.

Datter:

- aa. Christine Petersen, født ca 1630 i Husum, død sst. i 1710, begravet d. 26. jan.
Gift d. 18. søndag efter trinitatis 1658 i Husum med Christian Horn, født i Slesvig omkr. 1628, død i Husum i 1670, begravet d. 25. sept.
Fra dette ægtepar nedstammer digteren Theodor Storm.
(I øvrigt se Bilag nr. 21).

Født i andet ægteskab:

- d. Ratke Kruse (III), født ca 1599 i Husum. Død i Flensborg 1640, begravet d. 4. okt. i St. Nicolai kirke. (IV - 164)
Ratke Kruse var købmand i Flensborg.
D. 8. sept. 1633 blev han gift med Anna (Anke) von der Wattering (IV - 165), der døde i Sønderborg i 1677, begravet d. 11. febr. Hun var datter af købmand og rådmand i Flensborg, Boy von der Wattering (IV - 330) og Marine Hinrichs (IV - 331).
I øvrigt se: "Familien Kruse fra Husum".
- e. Agathe Kruse d.y. Hun var født efter faderens død 1605 og døbt d. 25. sept. i Husum.
Agathe, der da opholdt sig i Flensborg, blev i 1633 i Husum gift med Tobias (Tobi) Feddersen fra Wobbenbøl i Hatsted sogn.
Begge ægtefæller døde i St. Marie sogn i Flensborg, Agathe i 1641 (som nr. 45 af 55 voksne) og Tobias Feddersen i 1644 (som nr. 10 af 31 voksne).
Der blev d. 20. april 1633 i Husum udfærdiget en "Auskündigungszettel", da Tobias påtænkte at bosætte sig i Flensborg. (154)

Søn:

- aa. Friedrich Feddersen. Han fik d. 4. nov. 1662 udstedt "Geburtsbrief" ved retten i Flensborg. Det oplystes, at han var døbt i Flensborg. (277)

3. B e r n d F r o d d e s e n .

Bernd Froddesen blev d. 15. febr. 1598 citeret til landretten i anledning af at han sammen med brødrene Jens og Ludolf havde klaget over Hans Martensen og herredsfogedens arvinger i Bredsted, fordi disse havde ladet behandle en gældssag mod deres moder i 1592 ved "bonderetten" (herredstinget), hvilket var i strid med familiens adelige privilegier. ⁽¹⁸⁴⁾ Bernd Froddesen var bosat i Bredsted på daværende tidspunkt.

4. L u d o l f F r o d d e s e n .

Ludolf Foddesen boede ligeledes i Bredsted i 1598. I øvrigt se ovenfor.

5. J e n s F r o d d e s e n .

Jens Froddesen klagede ligesom de to ovenfor nævnte brødre over, at deres moder i strid med de adelige privilegier havde fået behandlet en gældssag ved herredsretten i 1598. (Bilag nr. 6).

Også han boede da i Bredsted.

Jens er frmtl. den søn, der sammen med moderen, Carstine, og Erasmus Heidman giver møde i retten i Flensborg i 1594 som arvinger efter Henning Froddesen. (s. 438).

Han møder i alt fald d. 5. febr. 1599 i retten i Flensborg med klage mod Catharina Knuths. Jens Froddesen kommer fra Anna, Dietrich Festersens hustru, (se s. 454), i Husum. Annas fader, Bertold Sandman, har for nogle år siden ladet stille to kasser med varer hos Catharina Knuths moder, salig Margrethe Mandixen. Klagen afvises, da Jens Froddesen hverken kan fremvise fuldmagt fra Annas fader eller fra hendes ægtemand. ⁽¹⁸⁵⁾

1599 klager Jens Froddesen til kongen over, at amtsforvalter Hans Hartmann i Flensborg har bagvasket ("calumnirt") og overfaldet ham med trusler under sagen Dietrich Banning i Okholm. ⁽¹⁸⁶⁾

I 1600 hedder det i et brev fra kongen til amtmanden Gert Rantzau i Flensborg, at der i lang tid er blevet klaget over Jens Froddesen, han har bedrevet "allerhand mutwillens". Da han ikke har kunnet stille kaution, er han kommet i "indlage" (Einlage). Han citeres til Flensborg sammen med dem, der har klaget over ham. Samtidig får Jens Froddesen alvorlig befaling om at holde sig fredelig og stille og ikke øve "mutwillen und freuel" mod nogen, med trusel om at tabe sagen og pådrage sig kongens alvorlige unåde. Sammen med Jens Froddesen citeres Paul Wiltfang og Jens Sönnichsen. ⁽¹⁸⁷⁾

Under en retssag mod Paul Wiltfang, der en tid var herredsfoged i Nr. Gos herred, lægges det bl.a. denne til last, at Jens Froddesen er undvejet fra "Einlage". Sagen var foranlediget af amtsforvalter Hans Hartman på grund af klager fra befolkningen i Nr. Gos herred. (187) D. 2. jan. 1600 udgik der kgl. ordre til at holde forhør over Paul Wiltfang, og d. 21. april samme år kom der ordre til at arrestere ham. (Se "Paysenslægten i Flensborg", s. 578).

I et udateret brev, som Christine Froddesen har sendt til hertugen i Gottorp kort tid før datteren Agathes bryllup (det er uvist, om det drejer sig om første eller andet ægteskab), beklager hun sig over en vis Anneke Negels, der skal have lånt smykker af Agathe. Nu vil hun ikke give hende dem tilbage. Dels oplyser hun, at hendes søn (navnet er ikke opgivet) på gaden har været voldelig mod nævnte Anneke Negels og derfor er blevet sat i fængsel. Christine beder om, at hertugen ved retten i Husum vil udvirke, at sønnen bliver sat på fri fod. Hun undskylder ham med hans ungdom og uforstand. Selv kalder hun sig en højtbedrøvet enke. (61)

6. P a v e l F r o d d e s e n ?

Ifølge et manuskript af Anton Heinrich Dalter (291) havde Johan Froddesen en søn ved navn Pavel, hvis søn:

- a. Jens Froddesen, der skal være blevet borgmester i Trondhjem. Her nævnes 1651 en borgmester ved navn Jens Friis,

Bilag til "Froddesen-slagten fra Toftum".

Bilag 1.a.

Broder Froddesens adelsbrev, udstedt i husum d. 9. april
1480.

Repertorium Diplomati. Regni Danici Mediævalis. Series Secunda.

wii Cristiernn koningh gheuen umme truwen denstes willen,
als unse leue getruwe undersate in Horsbul herde in unser
vogedien Lutken Tunderen Broder Frudensson uns gedan hefft
unde he syne eeliken eruen uns don scholen,
em unde synen eeliken kin-
deseruen fryheyde glyck anderen ritteren unde knechten unses
hertigdomes Sleszwick mit schilt, helm unde helmteken unde
mit dessem wapen als eyne schilt mit eyneme roden velde,
darane eyn with swerth dwersz ime schilde, dat scharpe van
deme swerde bouen unde den knopp beneden ime schilde unde up-
pe deme helme eyn jungfrowen borstbilde with unde roth gekle-
det mit uthgeslagen haren in eyneme rosenkrantz, de rosen
with unde roth durchgemischt unde dersuluen varwe eyn rosen-
krantz der jungfrowen uppe dat houet, unde de jungfrowe schal
mit uthgestreckeden armen bouen dat houet holden in de lenge-
de mit beyden henden van ander eyn with bar swerth, in aller
mathe, als hiirinne gemalet steyt. Vorbeden hiirumme ernst-
haftigen allen unsen rederen, gudemannen, amptluden, vā eden,
deneren unde undersaten unde allen den jennen, de umme unnsent
willen don unde laten scholen, Broder Fruddensson unde syne
eruen hiiren bouen to hinderende under unnsen koniglikem hulden
unde gnaden. Unse koniglike secret. Gegeuen in unsem bleke
Husem ame sondage quasimodogeniti.

Pergament med farvelagt Vaabentegning og 1 Segl: K. 78. Broder
Fruddenssons Arkiv; "1811" in den Guthslade" paa Toftum.

(Kiels universitetsbibliotek, Schl.-Holst. Landesarch. 605 Nr.6.

En gravsten med samme hjelmtegn fra 1410 befinder sig i St. Nico-
lai kirke i Flensborg. (292)

Bilag til "Froddesen-slægtem fra Toftum".

Bilag l. b.

Broder Froddesens adelsbrev, udstedt d. 9. april 1480.

C.L.E. v. Stemanns håndskriftsamling, Rigsarkivet, Kbh.

Wij Christerne von Gothes gnaden tho Dennemarcken Schweden Norwegen der Wenden vnd Gothen Konninck hertoch tho Schleszwich ock Holstein, Stormarn vnd der Ditmarschen grave tho Oldenborch vnd Delmenhorst Bekennen vnde be-
thügen in vnde mit deszem unsem breve vor alszweme, al-
dat wy van sunderger gunst vnd gnade wegen ock vmb tru-
wen deenste willen, alsz disze brewwiser vnse leve ge-
truwe undersahte in Horszbullharde, in unser vagedyen
Lutken Tundern belegen, Broder Fruddenszen vnsz bether-
tho flitich gedahn hefft vnde he vnde sine ehelicken er-
uen vnsz vnser eruen vnde nakömlingen noch vorthan dohn
mogen vnd scholen, ehm vnde sinen ehelicken kinder eruen
gnedicklicken vergunt vnd gegeuen hebben, geuen vnde gun-
nen ehn ock jegenwardich in krafft disses vnser breues
fryheit glick andern riddern vnde knechten disses vnser
hertochdoms Schleszwicck tho ewigen tiden mit schilt,
helm vnd helmtecken vnde mit dissem nabestimtem wapen,
als nomlicken einen schildt mit einem roden velde, da-
ran ein witt bahr schwert dwarsz baven vnde den knop be-
nedden im Schilde vnde vp dem helme ein jungfrauwen borst-
bilde, witt vnd roht gekledet mit losen vthgeschlagenen
hahren in einen rosenkranze de rosen with vnd roht dorch-
gemischet vnd dersuluen farbe ein rosenkrantz der jung-
fruwen vp dat hovet vnde de jungfruwe schal mit vthge-
steckeden armen bauen dat houet holden in de lengde mit
beyden händen van ander ein witt bahr schwerdt in
aller mahte vnde wisze alsz hierin gemahlet steidt.

Vorbeden hiernewenn ernsthaftigen allen vnsern riddern,
getruwen amtbluden, vogeden, denern vnde vndersahten vnd
allen denjennen de umme vnser willen dohn vnd lathen schö-
len vnde willen, den genandten Broder Fruddensen sine er-
uen vnde erffnehmen hierenbaven tho hinderende, hindern
tho lahtende, bewohr tho dohnde, noch in jenniger mahte an
sulcken vnser sundrigen guhstige gnaden vnde fryheiden
ichtes woranne tho vorunrechtende, vnder vnser koniglicken
hulden vnde wahren vhrkunde hebben wy Christiern vorbeno-
met vnser koniglich secret wedtentlicken hehten hengen
vor dissen vnden breff de gegeben is in vnserm bleck Husem
na Christi gebot t dusedt veerhundert vnd achtentigsten
jahre an dem sondage so men singet in der hilligen kercken
quasimodogeniti.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 2.

Broder Froddesen (IV- 5264) - Søn: Ludde Brodersen.

Marhiesens samlinger - Personalialia - R.A.

Auf Königl. Maytt. Befehl an mir im gehaltenen (A^o 1610) Haderslebischen Landgerichtes ergangen, meine Genealogiam ans Licht zu bringen, so ist wie folgt diese:

Dieser mein Voraltervater hat geheissen herr Joachim Breide, ein Ritter, welcher gezeuget drei Söhne, nemlich Paul Breide, Heinrich Breide, Hartwig Breide, mein Altervater, hat gezeuget:

Anna Breide, diese meine Grossmutter ist verheirathet worden, erstlich Ludolf Brodersen, darnach Otto von der Wisch, welcher gezeuget diese meine Mutter Birte Brodersen hat zur Ehe bekommen Sweder von Kassenbrock mit welchem sie gezeuget: Otto von Kassenbrock, der jetziger zeitälteste Patronus des Breidegeschlechtes.

Belangend meiner S. Grossmutter ersten Mannes so ist er vom alten König Friedrich hochlöbl. Gedächtnis zu einem Amtmann auf dem Hause Flensburg eingesetzt, mit dem andern aber, nemlich Ottone von der Wisch, hat sie den Wittensee erlangt, welchen sie nach ihres Mannes Tode (nach dem ihr abzumal dies Nübelsch Gut angestorben, und auch zur Zeit sich die Aeltesten gänzlich befunden), wohlgenanntem Könige Friederichsen, Christmilder Gedächtniss, verkauft, und hat ein Gericht anfänglichem Nübelschen Gute ihren Sitz wieder bekommen, worauf sie auch mit Trost verbleifen.

Froddesen - slægten fra Toftum.

Bilag 3.

Bernt Froddesen (IV - 1316) - Tyske Kancelli. Patenten 15-24 - 33. S - film 4730 - Rigsarkivet.

1528. - Bernt Froddensen zu Hushum begnadung vnd losz zellung der Vogaien daselbst wie hernach folget.

Wy Frederich etc. dhoen hirmit kundt vor mennichlichen Bekommende nachdem de düchtig vnse leue getrue Bernt Froddensen vns ein tidlang getruelichen vor enem Herdesfoget in unsem fleke vnd herde to Husum gedenet sich by solich vogdie erli- gen vnd vprichtigen gehalten Also dat wy eme dersuluen dank- bar sye, Vnd syn gelegenheit sich nun alzo todrog dat he uns vmb des denstes gnedigen verloff biddentligen Angefallen vnd ersoken laten, hebben Wy vth gnedig thoneyginge so wy to ome dragen solches denstes gnedigen vorloff gegeuen, Dat he der- suluen vopedien lenger nicht gewardten darue Vnd umb solcher trueuen vnd menigfeldigen Dienste willen so he vns bettoher gedhaen vnd henfurder dhan kan schall vnd maech gnedigelichen Nagegeuen, dat he in unser Mollen tho Hushum souele Kornes he to synem Husze vnd notturft bedaruen werdet de tyd synes Le- uendes alluth Matten fry syn schalle vnd dornestens Lunde- uede Frankenede vnd wor sye In Ostenfelde vnd Swesing Karspel belegen syn In Sundergoeszharde souele werkes vnd Bernholtes alsze erlen Berken vnd ander sovele he to behof syner furin- gen In synem eigen Husze bedarfe gegen de tid synes Leuendes hawen vnd haben muege. Begunsten vnd begnaden eme darmede hir- mit Jegenwerdige In vnd mit diszem unsren breue Und willen van syne denere Haue vnd gued hirmit In vnnse sundere gann- se gnad schütt vnd scherme angenommen vnd entfangen hebben Vor yeder mengelichen to rechte Jedoch vnd also dat he ock einem yederen wedderumme to rechte wo sich dat billich eygnet vnd geburet Antworte gebeden darup allen vnnnd ysligen vnnsen leuen getruwen geistlichen vnd wertliche Reden, Amptluden, Vo- reden, Denern, Borgermeisteren, Radtmannen, beuelhebbere vnd sonst menniglichen vnser vndersatten Ernstlichen gedachten Be- rendt od. den synen an sollich uns begnadung schütt vnd scherm kein Indracht, verkortning, verweldingen od. verhindigen to donde sonder darbi schütten vnd handhauen beth an vns to rech- ten daran geschütt vnse also Ernste meyninge.

Dat. Gottorp Anno D XXVIII.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 4.

Hertug Hans d. ældre bekræfter 1547 adelsskabet for brødrene Bernd (IV - 1316) og Andreas Froddesen.

L. S. Stemanns håndskr. samlinger - R.A.

Wij Johannis etc. Bekennen vor vnns vnse eruen nadomelinge vnd sunst vor alssweme, dat wij denn erbaren vnse leue getruwen Bernth vnde Andreas Froddessen gebrodere tho gnadenn, darmede wij enen thogedan vnd gewagen, nachdem se van dem durchluchtigsten grothmechtigen hochgeborenen fursten vnd hern Christiern dem oldernn Koninge tho Dennemargken vnsem seligen vorfarenn vth gnaden begnadeth, tho frey lüde gemaketh vnd mith Schildt vnde Helm begiffthett vnd begaueth, also dat se vnde ere eruenn hernamals alsse andere vnser leuen getruwenn ^{Ridders vnd} eddellüde sick holden vnns vnde vnser eruen keynen auerschatt met met eren lanstenn vnd denernn geuenn, sonder met rossdenst vnd sunst nergende mehr als ander vom adell met vthgeuende lanthbede vnd sunst dohne, tho dienende vorpflicht synn scholenn, alle vnd jgliche ere priuilegianvnd begnadungen, so se von vnnsen seligen vorfarnn gehapt, gnediglichen confirmereth, approberet ratificiret befulbordet hebbenn, wo wij danne chrafft dieses vnser brues dohn, ratificirenn, approbiren vnde befulborden solke begnadunge vnd freyheit, dese van hochgedachtenn vnnsen seligen voroldernn erlanget, also dat se sick dersuluen erlangeden freyheit wo jn densuluen breuenn clarlickenn vthgedrucket neuent andern vnser leuen getruwenn ridders vnd eddellüden tho ewigenn tydenn tho erfrouwen hebben mogenn. vnd nademe bemelthe vnse leue getruwen vnderdanenn Bernth vnd Andreas Froddessen gebrodere vnder vnsem ämpte Ludtkenn Tunderen etzlich houeners vnd lanstenn de vns darsuluest tho vnser borch Luthkenn Tunderen jarlickenn teynn margk koschatt vnd jarlicke plicht thogeuende schuldich, hebbe wy Johans hertoch bauengelmeith denn vorgemelten Froddessen vnd eren erues eruen, vame flittiger vnd vele erthogedenn denste wyllenn, so se vnnsen seligenn vorfarn ock vnnsen fruntlickenn leuen hern vnd vader koningk Fredericken seliger vnd milder gedechtnisse vnd der jtzigenn koninglickenn werden tho Dennemargken hern Christian vnsem fruntlickenn leuen brudern vnd vns bethhero erthogeth bewyseth vnde gedann, nagegeuen also dat se vnd hernamals ere

erues eruenn tho ewigenn tydenn vns vnsern eruen oder nakome-
 lingen van solck eynenn -- denern so sy vnder vnsem ampte
 Lutkenn Tundern lieffende vnd wanende hebbenn keynen koschatt
 vnde jarlicke plicht thogeuende schuldich oder plichtich sun-
 der damit tho ewigenn tydenn befriget syn scholen Alles ahne
 geferde. Alle desse punct vnd artickell lauen vnnd geredenn wy
 Johans, hertoch bauengeldet, stede vnd vest vauorbraken sunder
 woll thoholden vnnd gebeden vnnde befeleenn dernna allenn vnde
 jedenn, so vnnsen leuen getruwen amptluden, so nu vp vnsem schla-
 te Lutkenn Tundern syn oder hernamals van vns oder den vnsern
 gesett werden, ernstlickenn gy willenn de bauengedachten Frod-
 dessenn vnd ere erues eruen tho ewigenn tyden mith solcker jar-
 licken plicht nicht beschwerenn, sunder se by dieser vnser be-
 gnadunge vnd freyheit beschutten schermen vnd vordedingen. Da-
 ran geschicht vns tho gnedigenn gefallenn je gnaden thobedencken.
 Inn orkunde meth vnsem angehangendenn jngesegell becrefftiget
 vorsegelt vnde geuen jnn vnsem lande Northstrande frydages nach
 misericordias Dominj anno etc, 47.

Hansburgischer Register pro 1547.

I en Afskrift af dette Brev i Westphalens Samlinger findes paa
 dette Sted følgende:

Vndna deme bemelte unse leve getruwe underdhanen Berendt vnd
 Andreas Fröddesen gebrödere etzliche hoveners und lansten mit
 Nahmen Janne Danckelsen, margreta Fedders in Ponscoch, Peter
 Payenck, Folquard Paven tho Galmsbüll, Jolderich Jannen up der
 Wisch höveners, Pay und Darde Rauwertsen köteners, Andreas Fed-
 dersen tho Stede, Paye Rickertsen in den Panskoch, Gude Nickels
 tho Galmsbüll, Christen Tamssen tho Toftum, Broder Mamssen up
 dem dicke hoveners und Jenss Boysen tho Horssbüll, Ellin Bavens
 tho Tofftum, Peter Ammensen darsülvest und Olde Moderssen up
 dem dicke köteners, welcker in Wiedinghard und in der marsch
 under unssem Ambte Lütken Tundern belegen sie unde uns darsül-
 vest tho unser borch Lütken Tundern jarlicken tein marck koh-
 schatt tho geuende schuldig, hebben wy - o.s.v. som i Brevet.

Bilag til "Foddesen-slægten fra Toftum".

Bilag 5.

(IV - 658) Johan Frotzens overenskomst med svogeren Ludolf Popsen angående hustruen Carstines fædrene arv.

24. marts 1568.

Urkunde Schlesw.-Holst. Landesarchiv, Gottorp, Slesvig.

Ich Johan Frotzen In vormundschaft meiner hausfrauwen Christinen Frotzen, Auch mitt Ihren wissen vnd willen, Bekenne In crafft vnd macht dieses briffes vor vns vnsrer erben, das wir mitt reiffsinigem rath, auch wolbedachtem muth, auch mitt wissen vnd willen alle der Jenigen, so hir zu von recht vnd billigkeitt wegen, gezogen werden sollen alle obgemelter meiner lieben hausfrauwen Erbe vnd guttere welche sie nach Ihrem seligen Vattern Poppe Boingk, als ein Schwester pfardt mitt Ihrem Brudern Ludolffen Popsen geerbet, an Haus, Hoff, ackere, wischen, weiden, gresinge, Dieke, Dame, was des alles sein magk, vnd Poppe Boingk seliger dasselbe freifest besessen, genosen, gebraucht vnd gehapt, mitt aller seiner In, an vnd Zubehoringe, vnd In Summa mitt aller freiheit, herlichheit vnd gerechtigkeit, vor vnd In was enden endescheiden die belegen, In massen er solchs von seinen voreltern freiest erlangett, erblichen vnd unwiderrufflichen dem Erbaren Ludolffen Popsen, erbgesessen zu Bredtstede meinem freuntlichen lieben schwagern vnd seinen erben vor - - - - tzeihen hundert marck lub mitt aller besserung, so kunfftig gescheen konte, verkaufft vnd vberlassen haben Verkauffen Vberlassen, vor obgedachte Summa erblichen vnd vnwiderrufflichen macht vnd crafft dies briffs, Als solches zu rechte am krefftigsten vnd bestendigsten gescheen soll, kan oder magk, Ich thue mich auch hiemitt der V - - zehenhundert marck lub kegen obgemeltem meinem lieben Schwagern freuntlich vor gutte bezalunge, die ich auch alsofortt hinwider In mein vnd meiner erben wissentliche nutz, frommen vnd beste, angewendet vnd gekerett habe, bedanken, Vnd thue mich alle gerechtigkeit

so ich davon gehabt, hirmitt gantz vnd gar verziehen vnd begeben, Idoch was mein antheill von wegen meiner lieben hausfrauwen zu Bargum vnd das Boll In Karharde, Speckbull genommet, In die Enge belegen sein magk, will ich mich hiemitt vnd In crafft vnd macht dieses Brieffs vnd mich vnd meinen erben sein soll vorbehalten haben. Dies alles zu handgelobter treuwer vnd warer vester, vnerbruchlicher haltung habe ich Johan Frotzen vnd meine liebe Hausfrauwen vor vns vnsere erben Auch vor alle die Jennigen, so sich vormeinen einige gerechtigkeit daran zu haben vns mitt eigener handt hirtvnter geschrieben vnd ich Johan Frotzen mein angeborn pitzir hir vnten an wissentlichen hengen lassen.

Geschehen zu Bredtstede nach Christi vnsere Hern vnd salslichmakers geburt Funffzehenhundertt vnd Acht vnd Sechzigsten Jare, den Vier vnd zwanzigsten Martij.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 6.

Johan Froddesen (IV - 658).

Patenten 1596 - 1602 - Tyske Kancelli - R.A. - S-film 4730:
S. 174. Citation so von Kon. Maytt.

XII. Bernt, Jens Vnd Ludolff den Frötzen contra Hans Martensön, Vnd den Harges Vogts Erben zu Bredstede auf dem Flensburgerischen Ambrechtstag, dass sie Ao 92 in einer schuldsache vber ihre Mutter, dass Bundengericht ergehen lassen, dessen sie sich wegen Adelicher privilegien entfreet zu sein vermeiden. Dadurch sie sich nicht allein merklich an Ihnen vergriffen, Sondern auch in denen die Konigliche Brieffe Vnd Mandata, auch algemeine publicirte Landgerichts Ordnung vbertretten. Copenhagen 10 Jun.

Patenten Annis 1599 - S-film 4731 - R. A.

Citation Jens Frötzen zu Bredstede contra Hans Hartman, vp den Ambrechtstag zu Flensburg. Copenhagen 17. April 99.
- - - dass sich Jens Frötzen zu Bredstede bei Unss Unterthenigst supplicando beclaget, welcher gestalt du ihnen Unlaengst mit Unleidlich Worten, Und Droungen überfallen, dergestalt, da er von angestelter Klage, die er in Sachen Diedrich Baning in Ockholm anstellen.

Citation Jens Frötzen zu Bredstede contra Hans Martensen Dingschreiber zu Bredstede vf dem Ambt Rechtstag zu Flensb. Copenhagen den 17. April Ao 99.

---- Unserm Tingschreiber zu Bredstede vnd l.g. Hans Martensen Unser gnad Vnd zu wissen, dass uns Unser Underthaner zu Bredstede Jens Frötzen Underthenigst supplicando berichtet, welcher gestalt er Unlaengst von den Er Unserm Amtsvorwalter auff Flensburg Und l. g. Hans Hartman höchlich bedruwet, Calumnirt, Undt überlaufen worden, darauf er notdreugelich seine schriftliche protestation vor Gericht gethan, sich rechtloss beclaget, Vnd vor Uns Appelliren müssen, Und ob er schon begehret, du tragenden Amtshalben solche seine protestation Underheimlichen Vnd ablesen mochtest, dass du ihm darselben vorweiget.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 7.

Bernt Froddesen (IV - 1316) -- Dattersøn Bernd Magnussen.

Ratsgerichtprotokoll Bd. 3, I - A. Lfnr. 34. - Stadtarchiv,
Flensburg.

Dingsttages XXI Martii (1592)

Im beywesende der Achtbaren Gerdt von Mehrfelde vnnnd Marcus Schröders Rahtverwandten vnnnd Kemerer der Stadt Flensburgh, Ist Berndt Magnussen als Er Inn vorwahrung des Gerichtes zu Flensburg gerahten, Nach empfangenem Hochwurdigen Sacrament gefraget vnnnd erinnert worden, die wahrheit zu reden vnnnd zu bezeugen, wo ess seiner Schulde halben vnnnd sonderlich gegen dem Erbaren Benedictus Frodtzen eine gelegenheit vm Zustandt hette damidtt aller zukunftiger weitleuffigkeit vorgebawet werden muge. Woruff gemelter Berndt beteuert vnnnd aussgesagtt das Er vnnnd sein seliger Bruder Ebi, dem Erbaren Benedictus Frodtzen Ihrem lieben Oheim midtt vielfeldigen Schulden vorhafftet, auch Inn sonders die schuldt, so sein seliger Vatter gemacht, midtt alten Siegeln vnd breuen bescheiniget vnd beweiset werden mugen.

Darnach haben seliger Ebi vonn dem gemelten Benedictussen vffgenommen laut seiner eigenen handtschriftlich vorzechnisse 924 mrk vnnnd etzliche schillinge Lübisich, welcher Ihm (Berndt) wollwissendtlich gewesen.

Noch habe Er (Berndt) von Benedictussen empfangen - 300 Reichsthaler, welches geldt zu seiner notturfft ahngewendet vnnnd gebraucht, also Er die scheune, ongefehr ao 88 gebawet hatt. Noch hatt Ihme Benedictus gethan, also Er nach Butkebull gezogen 300 mrk lübisich.

Noch hatt Ihm Benedictus gesandt - 105 thaler also Er nach Tonningen gereiset, vnnnd Junge Kelber kauffen wollen, welches ao 91 vor dem letzten todtschlag geschehen.

Ferner hatt sein Junge 90 vff Michaelis vonn Benedictussen abgeholt - 55 thaler.

Noch hatt Berndt Ferber diesem Bernde gethan binnen Husum - 29 thaler, also (leider) der Erste todtschlag geschehen.

Noch hatt Ihme Benedictus Inn dem vorseheenen Sommer vor dem letzten dodtschlage gethan - 21 Dubbelducaten, vnnd ein schwarzbraun pferdt vor - 15 thaler.

Noch Jacob Udtzen bezahlet vonn Berndes wegen (welche schuldt doch sein seliger Vatter gemacht, vnnd durch der Mutter beuehl vorclaret - 50 $\frac{1}{2}$ thaler, Unnd Karsten Boysen - 34 thal. Welrhes auch von des Vatters schuld, vnnd zu dem gelde gebraucht so Fraw Mette von Alefelde bekommen.

Ferner hatt Ihme Benedictus, vff die Zeitt also Er erstlich midt seinem seligen Bruder getheillet, vff eine Zeitt vorstrek- ket - 500 Reichsthaler Inn dem vorigen Jahre, also Er die Scheu- nen gebawet.

Noch hatt sein diener Iuer, vonn Benedictussen geholt - VIII Dubelducaten, domidtt F. Metta von Alefelde bezalet worden. Auch hatt Fünische Karsten, vff eine zeitt geholet IIII Rosen- nobell. Noch - VII Rosennobell vnd III Reichsthaler.

Noch bekandtte Berndt, dass Er zwen pferde von Benedictussen empfangen, dass eine vor 18, dass ander vor - 12 thal. vnnd dazu - 15 thal. Inn bahrem gelde, welches auch geschehen Inn dem Jahre, also Er midtt seinem Bruder getheillet.

Noch hatt Benedictus Ihme Inn beywesende Gottlob Ingwersen ge- than 14 thal. Inn dem Sommer ao 91.

Noch hatt seine Mutter von Benedictussen empfangen - VI Dub- belducaten, VII Rosennobell vnnd III thal., welche sie zu Ih- res Sohnes besten aussgeben.

Vnnd weill Mehrgenandtter Berndt Magnussen Inn Itziger be- schwerter seiner gelegenheit, sich aller sachen nicht vollen- komlich kan erinnern, So bekennet Er doch bestendiglich, Das Er sieben Jahre, seinen vffenthaltt, kost vnnd zerunge bey Mehr- gemelten Benedictussen gehatt, Auch der selbe von Ihme vor sein vorgestreckete geldt niemahls einige Renthe gefordert od. ent- fangen, Vnnd beteuert daruff zum hohesten, das Er vor seine Person, den Vielgedachten Benedictussen midtt - 2000 thalern nicht bezalen konne, Daruff Zum Högesten seine liebe Mutter bittende vnnd beteuende, das Sie alles diss vorernandtte, vnnd wass Ihme sonst vorgessen, Vnnd Benedictus Fridtzen getrewlich wirdt angezeichnet haben, ehrlich vnnd vffrichtig wolle erstat- ten, Vnnd Ihnen seiner trewherzigkeitt zu keinem Schaden ent- gelten lassen. Wass nuhn seiner Mutter und selig Bruders oder sonst der Sambtlich Erben schulde belanget, das ist hier nicht gemeinet oder vorfasst.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 8.

Bernt Froddesen (IV - 1316) - Dattersøn Bernd Magnussen.

Ratsgerichtprotokoll Bd. 3, I - A - Lfrnr. 34 - Stadtarchiv,
Flensburg.

Midwochens ahm 22. Martii.

Absentes coss: Theodorus et Harderus.

Cornelius vonn der Hamsfordtt, Benedictus Frodtzen vnd Boye zur Wattering, sambt etzlichen anderen Ihren vorwandten, seindt vor dem Rahte erschienen vnd Instendiges vleisses gebetten, das In Ihres Oheims vnd Freundes, Berndt Magnussen angestaltter bludtclage souiell gunstige moderation muchte gebraucht werden, dass derselbe seine straffe vonn wegen des begangenen todtschlages alhie vff dem Dingplatze erdulden vnnnd ausstehen muge, vnnnd solches nicht Ihme, sonder seiner hochbetrübten Mutter vnnnd der ganzen Ehrlichen Vorwandten Freundtschafft zu einer ergetzunge muge vorgunstiget vnnnd zugelassen werden, Erbieten sich auch 1 T. Reichsthaler, dem Ersamen Rahte vnnnd gemeiner Stadt zu einer bekentnisse zu entrichten.

Daruff Ein Ersam Rath denn Bescheid gegeben, das man ohn der hohen Obrigkeit begnadung vnnnd vorwilligung Inn diese Ihre bitte nicht vorwillig konne, dann ein Raht kein exempel fur sich habe, domidtt sie sich erwehren vnd schützen können. Seindt auch In bewachtung itzig Leuffte sorgfelig, aus eigenem bedenken eine enderung vorzunehmen, darmidtt Ihnen vnd der gemeine Stadt, keine gefehrde vnd smelerung Ihres Rechtens vnd privilegien hierauss erwachsen, vnnnd vonn Missgunstigen Leuthen zu grosser beschwerde angedeutet werden muge.

Anklage:

Tade Hansen zu Lindtholm, sambt seinem Stieffsöhne Fedder Nickelsen tho Lindtholm, auch Hunne Sonnicksen vnd Nickels Momsen Clagen Jegen Berndt Magnussen, das Er Ihren Sohn vnnnd Freund Nickels tadesen entleibet, Vnnnd bitten darowegen, das Ihnen Recht gegen denn todtschleger widerfahren muge. Begehren Leib vor leib vnnnd wollen vff gethane erinnerung keiner Busse stadtegeben. Haben auch ein Kerspelwinde des gemeinen Kerspels Lind-

holm, sub dato ao - 91 - vorlesen lassen.

Benedictus Frotzen erbeutt sich Jegen denn Clegern, seinen Freundt midt XV ? marcken zulösen. Dagegen aber des entleibten Clegende Vatter vnd Freunde einige busse zunehmende abgeschlagen.

Daruff der Mehrerwendte Berndt Magnussen vor Gerichte gefuhret vnd doselbst Inn Jegenwart der Ancleger, der entleibung des Seligen Nickell Tadesen gestendig gewesen.

Urtheill: Demnach ist midtt einhellig des gantzen Rahtes beschlossen, das gemelter Berndt Magnussen vonn wegen bekandtlich entleibung des Nickell Tadesen, midt dem Swerdte solle gerichtett werden,, Vnd solche execution dem Scharffrichter Meister Peter, von Rechtes wegen zuollen streckende vff offnem Dinge beuohlen worden.

Reinhusen, Nr. 889 - 21 März 1592 - wart Bernt Magnesen synes velen Dodtslandes gekoppert.

Jonas Hoier: Mein Haus - Protokoll - 945 VI Flensburgensien - Stadtarch. Flensburg.

1592, d. 22 Martii wört en vornehmen Fress von de frielüden enen mit nahmen Bernt Magnussen gekoppert, de sin lifliek broder vnd 4 anderen tho doede geslagen hedde, wort von Benedikten Frotzen in Widing harde tho vorsöhning gebuden 6000 mrk lübsch.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 9.

Bernd Frotzen (IV - 1316) - -Datter Salome, gift ca 1555 med farver Michael Festersen.

O. H. Moller: Der Stadt Flensburg Schötebuch - XII Hs Lfnr. 954^I - Stadtarchiv Flensburg.

1577 4 Martii - - Michel Festersen, borger tho Husum, vor sick v. in volmacht siner Moder v. Volsusteren gifft Gerd von Oesede, Harcke Fake, Baltzer Lorich v. Thomas Jacobsen, als Vormunder Mette von Eulenos Kinder vnd vollmechtiger der selbigen Metten, eine Schote vp synes seligen Vaders gewesene hus in Carspel Nicolai twischen Dorotheen van Aleuelde vp der Norder v, sel. Asmus Winde vp der Süder Side belegen.

Bilag 10.

Tuge- Denkelbok - Stadarchiv Husum Nr. 1643.

Anno 92 d. 14 Februarii vor dem Erbar Jacob Pauwelsen vnd My Jegenwerdicheit Catrin Frotzen und eres dochtermanß Peter Feruers, ock Salome Feruers vnd Hinrich Strembning, hefft Catrin Frotzen Ingelegt einen extract selig Johan Frotzen testament eine vorkoffte Fenne In Heykebüll belangend vnd begeret wetenschap darvon tho seggen. Fedde Petersen bekennet in Eydesstatt souele dat testament anlangt, Datt Johan Frotzen tho ehm gekommen si In syn huss vnd hedde ehm gesecht datt he mitt synem broder Hans Frotzen hedde gehandelt, deme he de Fenne In Haykebüll hedde vorkofft, de scholde ehn vnd Michell Feruer ere segell wedderschaffen, datt wolde he Michel ock anrege.

Bilag til "Froddesenfamilien fra Toftum.

Bilag 11.

Fadderskabsliste for Johan Petersens og Agnete von Halterns børn, døbt i Husum:

1. Dbt. 1622 - Freitag p. Dom. X. Margarethe.
Gev.: Junge Peter Tile.
 Catharina Broders.
 Margretha Truwelsen.
2. Dbt. 1632 - Mitw. nach 1. Advent. Rotcher.
Gev.: Jochim Otte.
 Elias Obbe.
 Salome Christens.
3. Dbt. 1635 - 4. Sept. Johan.
Gev.: H. Peter Petersen.
 Tobias Feddersen.
 Sel. Ratke Krusen ehel. Hausfrau von Flensburg.
4. Dbt. 1636 - 23. Nov. Anna.
Gev.: H. Titus Aggisen.
 Anne Eisenkramers.
 Jfr. Catharina Hanses.
5. Datteren Christines dåb ikke indført i kirkebogen i Husum.

Bilag til Froddesen-familien (Duyksen/Ebsen/Sønnichsen).

Bilag 12.

Duyke N.N., Lindholm.

Ebbe Duyksen	Jens Duyksen, Lindholm.
1. Detlef Ebsen (Olde Detlef), Husum.	1. Hans Duyksen, Flensborg, nævnt der 1540.
2. Detlef Ebsen (Junge Detlef), Husum.	2. Cathrine Duyksen, nævnt 1540 og 1561, gift med Jørgen Sønnichsen d.æ.
3. Momme Ebsen, Vester Risum.	3. Dorthea Duyksen, gift med Hans Heinsen, Königsbüll. 1550. Søn af Heine Volquardsen, der igen var søn af den 1479 adlede Volquard Tetens. Dorothea boede 1565 med sine børn i Lindholm.
4. Datter, gift med Hans Petersen, Risum.	
5. Magnus Ebsen, død før 1592, gift med Magdalene Froddesen, død efter 1592, datter af Bernd Froddesen, (IV - 1316). a. Bernd Magnussen, halshugget i Flensborg 1592. b. Ebbe Magnussen, død før 1592, frmtl. dræbt af broderen Bernd.	
a. Anna, gift 1. gang med Jürgen Paysen, Flensborg/Bredsted. Gift 2. gang med Peter Harmensen, Oldenswort 1618.	d. Heine Heinsen, (børn i Viding herred).
b. Margrethe, gift med Hans Tetens, Oldenswort.	e. Jens Heinsen, gift med Cathrine (1563-1631). Nævnes 1588 i Landregister blandt medlemmer af ridder-skabet i hertugdømmet Slesvig.
c. Inge, gift 1569 med Edde Levesen, Bupsee, Nordstrand.	

A. Panten: Die Geschichte des Drachenwappens in Norgfriesland. Genealogi - Heft 8/1978.

Ruth Sieverts: Sievertsfamilien in Eiderstedt. Studien und Materialien 1981. Nordfriisk Instituut, Bredstedt.

Jacob Jessen: Entwurf Familie Froddesen. Stadtarch. Flensb. XII. Hs Nr. 1615. Bd. 117.

Paul von Hedemann: Mittheilungen aus dem Archiv von Deutsch Nienhof. Zeitschr. d. Ges. f. schl.-holst. Geschichte. Bd. 25. 1895.

Bilag 13.

Frodde Brodersens opgørelse over den skade, der tilføjet ham på skib og gods af hamborgerne i 1512.

Hamburg. Staatsarchiv. Signatur Cl II N° 15^b vol. 10.

(Fremskaffet af A. Panten, Nibøl).

Jek ffrodde brodersß beklage den skade dar de Hamborger
 my deden my folck in myn schyp dar se nemem vor
 spar dep dyt Is Inth erste dar se my vth schyp nemen
 Hiude vor 9 rh. gulden / dar na v rh. guldy vor veddem
 jar mer ydt j nycht men / in van dath schepeß takel
 vj rh. guldy / noch wobbe in gasen viij rh. guldy so ryseh
 my ok van de ffracht x rh. guldy noch van my osse
 9 rh. gulden tho skade in hadden se wester Ramen de
 hadde my wol 9 rh. guldy kereth dyth goth kümpft
 my alene in van de fracht in schepeß takel dat
 kümpft myn schepe mede an.

Frodde brodersß

1512

På dokumentets bagside: An dem werdygen Her mester andreas ffrod-
 dess dom Here tho Sleswyck kame düsse breff. sch. gl. (250)

Oversættelse (ved Bjørn Poulsen, Studiefld. Dansk Centralbibliotek,
 Flensborg):

Jeg Frodde Brodersen klager over de skader, som hamborgerne tilføjede mig, mine folk og mit skib, som de tog ved Schardeep (frmtl. lokalitet). Det er det første, hvad detog fra mit skib:

Huder til 10 rhinske gylden/ dernæst: 5 rhinske gylden for fjer, ja mere, det er ikke falsk (urigtigt)/ og af skibets takel 6 rhinske gylden / endvidere 'wobbe' (groft vævet, frisisk klæde) 8 rhinske gylden så 'rysch' (tabte ?) jeg også ved fragten 10 rhinske gylden, endvidere af mine okser 10 rhinske gylden i skade, og var de (okserne) kommet til vesten (Østfrisland, Holland) så havde de skaffet (kereth) mig 20 rhinske gylden. Godset tilhører mig alene, og for fragten og skibets takel, det hører til mit skib. (Det sidste skal frmtl. forstås således, at der har været flere skibsparter + skibslaster - altså også andre har lidt tab.)

Froddesen-familien fra Toftum.

Bilag 15.

Leve Kone (IV - 2635) og hendes mulige slægtsskab med Axen (Aggesen)-familien.

Under den første Konegrav-proces (se s. 449) fremsætter Carstine Froddesen (IV - 659) tre udtalelser vedrørende Leve Kones slægtskabsforhold:

1. Leve Kone var datter af Hans Aggesen, der boede på et værf i Simonsberg. (Simonsberg var tidl. et kirkesogn i det sydlige Strand (Nordstrand). Efter forskellige stomfloder resterer nu kun en lille del, der udgør en del af det nuværende Ejdersted).
2. Junge Agge i Rødemis var Leve Kones brodersøn.
3. Brødrene Aggi og Iven Knutsen hørte også til Kone-familien.

De to første påstande lader sig vanskeligt forene. Det skulle betyde, at Leve Kone var søster til den ældre Agge Axen, og at de skulle være børn af Hans Aggesen i Simonsberg.

Ifølge oplysninger fra anden side (O.H. Møller, v.i.) var den ældre Agge søn af herredsfogeden Tete Axen i Padeleek (Padelak), Lundenberg og Simonsberg herreder.

Hans Aggesen og Tete Axen (Tate Aggesen) synes at være nogenlunde samtidige og kunne muligvis være brødre.

En søn af ovennævnte Agge Knutsen og Agede, Iven Axen, var gift med Arlich, en datter af Aggi Axen d.æ. og søster til Junge Agge. Der kan muligvis fra Carstines side være sket en forveksling med den ældre Leve(ke) Kone (IV - 5259), gift med Johann Kone (IV - 5258).

"GENEALOGIA AXENIORUM".

Efter O.H. Møllers tvl. nr. 10, Stadtarch. Flensb., med tilføjelser.

I. TETE AXEN eller TATE AGGESEN.

Tete Aggesen eller Axen var herredsfoged over Padelek (Padelak), Lundenberg og Simonsberg herreder. Han boede i Padelak, et nu forsvundet kirkesogn i det sydlige Strand (Nordstrand).

"Han boede på det høje værf, som nu tilhører salig Albert de Royens arvinger".

1525 lod han Padelek, der frmtl. da har været en ø (hallig) inddige efter øvrighedens bestemmelse. For den herved udviste flid blev han belønnet med jord.

Tete Axen (Aggesen) døde i nov. 1532,⁽²⁹⁹⁾

Søn:

II. AGGI AXEN eller TETING d.æ.

Aggi Axen eller Teting den ældre boede først på faderens gård på Padelek. Da han mistede den ved en ildebrand, begav han sig til Rødemis, "hvor han boede på det tidligere øde sted, tilhørende salig Jens Sønnichsens arvinger".

Den ældre Agge Axen var stiftsfoged i Rødemis. Han blev gift med Arlich, en datter af Andr. Brodersen i Mildsted og Sibbrith, en datter af Knudt Ivens.

Agge Axen eller Teting døde i Rødemis og blev begravet i Mildsted.

Børn:

1. Arlich.

Arlich blev født i 1575 og døde i 1668 i Rødemis.

Hun var første gang gift med Ketel Lorentzen.

Anden gang var hun gift med Iven Axen (Aggesen), født ca. 1573, død i Rødemis d. 24. juli 1663, 89 år gammel.

Iven Axen var søn af Agge Knutsen i Rødemis, gift med Agede, der var født ca. 1546 og døde d. 6. aug. 1613, 67 år gammel. Hendes gravsten på Mildsted kirkegård er bevaret. Den bærer et opretstående sværd som mærke. Hun var frmtl. en efterkommer efter Poppe Doinek i Bredsted. (Se s. 510).

Iven Axen havde en del jord i Lundenberg herred, der for størstedelen gik tabt ved stormfloden i 1634. Han skal have indlagt sig stor fortjeneste ved bygningen af skolen i Rødemis.

Han var stiftsfoged og havde sammen med broderen Paul Axen en halv stavn i Rødemis og dertil en vindmølle, begge dele under domkapitlet i Slesvig.

D. 4. april 1657 fik han og hustruen Arlich ad dies vitæ overladt gården kvit og frit for alle byrder. Det siges, da han fratrådte stiftsfogedembedet, som han havde beklædt i 45 år med trofast flid, at det skete på grund af alder og livssvaghed.

Stiftsfoged Iven Axen (Aggesen) var fadder i Flensborg i 1637, da Ratke Kruse (III), søn af Agathe Froddesen (IV - 329) og Leve Kones oldebarn, lader sønnen Hans døbe. (Se afsnittet "Krusefamilien i Husum").

Arlich blev begravet d. 13. jan. 1668 i Mildsted.

Børn:

- a. Agathe, død i 1651, begravet (ringet) d. 20. marts.
Hun var gift med Peter Simensen, også kaldet Peter Petersen jun., i Husum. Han døde i 1658 og begravedes d. 20. okt.
Da Ratke Kruse (III) var død i 1640, blev Peter Petersen jun. fra Husum ved rådsdekret af 10. febr. 1641 beskikket til formynder for de eftrladte drenge Rotcher og Hans, sammen med Jürgen Valentin og Jacob von der Wettering.
- b. Anna.
- c. Cathrine Axen (ifølge O.H. Møller).

2. Aggi Axen eller Teting d.y.

Aggi (Agge) Axen d. y., kaldet Junge Agge, var født ca. 1548. Han var først stiftsfoged i Rødemis, men tog sin afsked fra embedet og bosatte sig i Husum "for at få bedre ro". Her døde han d. 9. febr. 1614, 66 år gammel, og blev begravet i Husum kirke.
Gift 1. gang med Sibbrith, datter af Peter Harning i Mildsted.
Gift 2. gang d. 12. nov. 1609 med Cathrine, en enke, "Peter og Harnmen Hansens moder i Husum".

Børn:

- a. Hans Axen. Han døde i den tidlige barndom.
- b. Titus Axen, født d. 14. marts 1602. Død i Husum i april 1662.
Han var kannik i Hamborg i 1629, 1644 rådmand i Husum og senere borgmester sammesteds. Han var ligeledes forstander for "Gasthaus".
Gift d. 6. aug. 1626 med Elsabe, en datter af Peter Petersen den ældre og Elsabe Hogleve i Husum. Hun var født i Husum d. 18. juni 1617 og døde d. 17. jan. 1644 med det 13. barn, begravet i Husum.

Børn:

- aa. Elsabe (Agathe ?), født i Husum d. 11. juni 1627, død 55 år gammel.

- bb. Anna, født i Hamborg d. 16. juli 1628.
- cc. Elsabe, født d. 1. aug. 1629 i Husum. Død sst. d. 3. juni 1661.
Gift d. 9. juli 1649 med archidiakon i Husum, Johannes Cröchel, født d. 7. aug. 1615 i Gaikebøl, død i Husum d. 7. april (25. april) 1665.
- dd. Nicolai Petrus Axen, født d. 2. aug. 1631. i Husum, død sst. d. 1. febr. 1641.
- ee. Titus Axen, født d. 13. marts 1633 i Husum, død sst. d. 22. aug. 1638.
- ff. Agnetha, født d. 16. april 1634, død d. 10. juli s.å.
- gg. Petrus (Peter) Axen, født i Husum d. 16. juli 1635, død d. 23. febr. 1707 i Slesvig (?).
Gift 1670 med Anna Catharina, født Boysen fra Ditmarsken. Peter Axen var fyrstelig gottorpsk sekretær og advokat i Slesvig.
- hh. Lucia, født d. 14. nov. 1636. Gift med rådmand, senere borgmester i Husum, Simon Petersen, søn af Peter Petersen d.y. i Husum.
- ii. August(us) Axen, født d. 16. jan. 1638, død d. 15. jan. 1674.
Fyrstelig gottorpsk sekretær i Tønning.
Gift d. 11. okt. 1666 med Augusta, født d. 15. aug. 1637, død d. 2. jan. 1664, datter af rådmand i Husum Joachim Giese.
- jj. Titus Axen, født d. 1. sept. 1639 (?), død 1666.
Gift med Arlich, datter af Peter Petersen d. y. i Husum.
- kk. Eler Axen, født d. 27. sept. 1642, død d. 20. marts 1643.

Hans Aggesen (IV - 10 538), Simonsberg.

Johan Kone (IV - 5268), gift med Leveke (Hansdatter)
Husum, nævnt 1473 og 1490. (IV - 5259).

Tete Axen (IV - 5268), Padelek,
herredsfoged i Lundenberg herred,
død 1532.

Peter Kone (IV - 2634), gift med
Husum, nævnt 1496

Leve (IV - 2635)
Agge Axen eller Teting,
Padelek og Rødemis.

Datter N. N. Dorothea Kone (IV - 1317).
Gift med Bernd Froddesen
(IV - 1316).

1. Arlich, gift med 2. Agge Axen eller Te-
Iven Axen, Rødemis. ting jun., Junge

Agge, født ca 1548.

Gift 1. gang med
Sybbrith.

Gift 2. gang 1609
med Cathrine.

Efterslægt:

1. Henning Hagge.

2. Johann Dirksen.

3. Simon Petersen, gift med
Ingeborg.

(1. gravproces).

1. Hans Axen. 2. Titus Axen (1602 - 1644).

Borgmester i Husum.

Gift 1626 med Elsabe, datter

af Peter Petersen d. æ. og El-
sabe Hochgreve i Husum.

Forsøg på at samordne Carstine Froddesens udsagn under første Konegravproces.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 17.

Mette von Ahlefeld den yngres fædrene slægt og hvilke af denne der gjorde arvekrav gældende efter hende.
(Efter oplysninger fra Jörg Hansen, Hamburg, og fra Stadtarchiv, Lübeck).

Wolbrich "de rieke Schmedesche", var i første ægteskab gift med Hans Smyt, kaldet "de rieke", borger i Lybæk. I andet ægteskab var Wolbrich gift med Benedict von Ahlefeld, søn af Marquard von Ahlefeld til Deutsch Nienhof og Saxtorp.

I første ægteskab fødtes:

1. Agnetha von Schmieden, født i Lybæk ca. 1526.

Gift 1. gang med Hinrich von Wickede, borger i Lybæk. Han var født i Lybæk i året 1500 og døde i 1530. Han var søn af borger i Lybæk Thomas von Wickede, rådmand og 1511 borgmester i Lybæk, og Geseke.

Gift anden gang med Hans von der Aa, der ligeledes var borger i Lybæk.

I Agnethas første ægteskab fødtes:

- a. Johan von Wickede, ridder i den livlandske orden i Reval, 1576 rådmand i Lybæk.

Han var født 1527 og døde d. 26. juni 1577. Gift med Elsa-be Mechtzhusen, født i Goslar som datter af Asmus von Mechtzhusen og Anna Schuldorp.

Børn:

- aa. Thomas von Wickede, født 1566, død d. 30. marts 1626.

Han var rådmand i Lybæk og ejer af godset Castorp.

Gift 1. gang med Anna, datter af rådmand Joachim Lüneburg og N.N. von Stiten.

Gift 2. gang med Magdalene Meyer, datter af Anton Meyer og enke efter Georg Wibbeking.

Thomas von Wickede er arving efter Mette von Ahlefeld i 1624.

- bb. Johan von Wickede, ridder af den tyske orden i Livland. Død 1639.

Han var arving efter Mette von Ahlefeld (d.y.) i 1624.

cc. Almuth von Wickede, død 1559. Hun var gift med Hinrich von Nussen(kall), der døde i 1620.
Almuth var arving efter Mette von Ahlefeld i 1624, repræsenteret ved broderen Thomas.

I Agnethas andet ægteskab fødtes:

b. Jacobus von der Aa, borger i Lybæk, død 1580.

Han var gift med Margaretha Castorp, datter af Engelbrecht Castorp.

Børn:

aa. Engelbrecht von der Aa, død 1637, gift med Eleonore Rose.

Engelbrecht var arving efter Mette von Ahlefeld i 1624.

bb. Hans von der Aa, død før 1564. Gift med Agnetha, enke efter den 1530 afdøde Hinrich von Wickede.

cc. Anna von der Aa.

c. Agnetha von der Aa.

d. Lisbeth von der Aa.

e. Anna von der Aa.

I Wolbrichs andet ægteskab med Benedict von Ahlefeld, Marquarts søn, fødtes:

2. Benedict von Ahlefeld (d.m.), gift med Mette Mattensdatter til Ophusum.

(I øvrigt se denne).

Som kilder er af Jörg Hansen opgivet:

Knescke: Neues allgemeines Deutsches Adels-Lexicon, Bd. IX. 1870.

Fehlig: Lübeckische Ratslinie. 1929.

Lappenberg: Hamburgische Chronikon. 1861.

Wilhelm Jensen: Trenthorst: Zur Geschichte der Lübeckischen Gfiter.

1956.

Se endvidere: Note 226.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 18.

Franz Boisen ansøgte d. 16. maj 1589 kongen om tilladelse til at indgå ægteskab med den beslægtede Agnete Wunsens i Flensborg, idet han havde "auss schickung Gottes des Almechtigen vnd sonderbaren Zuneigung mitt Agnete Wunsens, wohnhaftig alhie zu Flensburgh ehe-lich verlobet vnd eingelassen."

Ansøgningen er vedlagt en "delineatio":

Frodde Brodersen hath zwo Frawen gehabt und
einer Jeden ein tochter als

1. uxor

.....

2. uxor.

Cathrinen Fresen

filia 1. uxoren

|

Metta Boiessens

|

Franz Boiessen

sponsus.

Agathe Ruthbeken

filia 2. uxoren

|

Anna Wunsens

|

Agnete Wunsens

sponsa.

Datum Flensburgh den 16 May Ao. 89.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 19.

Vidneafhøringer i Tønder og Flensborg i anledning af arven efter Nette von Ahlefeld d.y.

Tønder retsprotokol 1621- 1628. Retsbetjent nr. 1726.
L.A.S,

D. 8. juni 1624.

Zuwissen das vf gebürliche requisition vnd refurdern des Erbaren wolweisen Hans Werkmeisters, Burgermeistern alhie zu Tundern, im Nahmen vnd von wegen seiner Mutter der tugentsamen Marinen Werkmeisters, für dem sitzenden Stuhl des Rhats erscheinen, samt Nachbenandte erbgessesene Bürger, als Erbare, vfrichtige, betagte, anschauliche, vorstandige vnd zeugwürdige männer, benandlich Fedder Schumacher, seines Alters 8 $\frac{1}{2}$ Jahren, Jürgen Petersen, ein 79 Jahrige, Jacob Laurentsen von 78 Jahren vnd Carsten Johansen von 75 Jahren Alth, welche ein ieder in sonderheit vnd einhellich bey ihren leiblichen Eiden mit auffgerichteten fingern vnd ausgestreckten armen zu Gott vnd seinem heiligen Euangelio geschworen, bezeuget vnd warhafftich aussgesagt, das ihnen genugsamb bewust wehre, als S. Cathrine Marttens zu Borlum, der auch S. Fraw Metten von Alefelden weilant Amtmansch alhie vf Tundern grossmutter, vnd S. Angnete Carstens, Carsten Andersen weilandt Burgermeister zu Tundern Eeliche hausfrawe, obgenandte Marinen Werkmeisters Mutter seint leibliche vnd volle Schwester gewesen, Theils auch gedachte beide Schwestern, wie auch ihre beiden brüder volle brüder Alse Andres Frodtsen zu Toftum, vnd Lütke Frudtzen zu Bombull sehr woll gekandt, welche ihr beständige Aussage wolgedachter Burgermeister zu prothocolliren, vnd Ihm daruon Abschrift mittzuthailen begehret. Des zu wahrem Vrkund mit eines E. Rhats vfgedruckte Secret becrefftiget.

Stadtarchiv Flensburg A 36 a B 1, f. 143 - 144.

26. juli 1624.

Vor allen vnd Jeden, was würden welck Standes vnd Condition die seind Thun Kundt vnd bekennen Wir Bürgemeistere vnd RhattManne der Statt Flensborch mhit erbietungh vnserer gebuerenddem Diensten vnd freundlichen gruses hirmit öffentlich zeugende, das vns der Ehrwürdiger vnd Wolgelerter Ludwich Heidtman Connonicus zu Schleswich durch seinen gevolmechtigen vnd freundlichen lieben Swager den Erbaren Cortt Kalliesen, dieser Statt Bürgern freundlich hat ersuchen vnd anlangen lassen, nachbenante Zeugen, beide dieser Statt bürgerinnen, gerichtlich vns zubescheiden, Auch in gebuerende Eidspflicht anzynemen vnd auff die nachgeschriebene vbergebene articull mit fleise examiniren vnd abhören zulassen. Vnd lauten die vbergebene

articull alss

Erstlich wahr, dass Catrina Martens, weilant Marten Magnussen oder Laursens zu Vphusum sesshafft eheliche Haussfrauwe sey Sel. Frauer Mette vonn Alfelden GrossMutter gewesen.

2. Wahr, das die itzgedachte Catrina Martens vnd Berentt Frotzen, Sesshafft zu Husumb, Imgleichen Agneta, Karsten Andersens Frauwe zu Tundern vnterandern des Frodde Brodersen eheliche Kinder mehr seindt leibliche Swester vnd Brüder gewesen, Jedoch von einem Vater vnd zwo Mütter gezeuget.

3. Wahr dass Ingeborch sel. Magistri Heidtmans weilant Thumhern zu Schleswich Eheliche Hausfrauwe von den einem bruder Berendt Frotzen zu Husumb sesshafft vnter andern seiner Kindere sey chelich gezeuget vnd geboren,

4. Dass auch Marina sehl. Niels Werkmeisters zu Tundern eheliche haussfrauwe, von der Swester Agneten vnd ihrem Ehemanne Karsten Andersen zu Tundern, alss ihren leiblichen Eltern vnter andern Kindere sey ehelich erzeuget vnd geboren worden.

NOMINA TESTIUM.

Catrina Sel. Caspari Brandes Witwe

Ingeburch Richertt Meckelenborchs Eheliche Hausfrau

Als wir nun solchem seinem Rechtlichen begehren Amtshalber nicht ent... mügen Vnd zufodert den gevolmechtigen zu verstehen gegeben als sich gebueret hatte, dass seines Principalis Miterben, mit denen er wegen sehl. Fr. Metten von Alfelden Nachlasses streitich hierzu vornhero citiret sein geworden, So hat er darauff zur antwort gegeben, das die Miterben zu bescheinigung ihrer prätentirten nahen Verwandtnüss zu Lübeck hetten Zeugnüss lassen vffnemen darzu aber seinen Principalen vnd Interessenten nicht citiren lassen, Erachte derowegen sein vielgemelten principalis auch derseits ohnnötich dass sie hirzu citiret werden sollten.

Welchem nach das Examen zugelassen worden, vnd sint die gemelte beide Zeugen, als ehrliche zeugwürdige Frauen derer die erste Catrina ihre Acht vnnnd Sechzich vnd die ander ihrer vier vnd Sechzich Jahre erreicht beide bey gesunden leibe guter vernunft vnd vollenkommenden Verstande für unsern darzu deputirten Commissarien Den Erbaren Lorentz Jessen, Hans Boyesen vnd Hinrico Siverts respective Königlichen Vogt vnd Cämmerer gerichtlich vorbescheiden worden, Fur welchen vnd in gegenwart Cortt Kallisen, dieselbige nachhergegangene gnugsame verwarnungh wegen der straffe des Meineides zuerst den gewöhnlichen Zeugen Eidt der gebür abgeleht vnd darauf beide vnd ein Jeder Insonderheit alle vnd jede vorgeschriebene vier articulen, die ihnen nacheinander vnd einer Jeden alleine besonders sein deutlich vorgelesen worden, mit dem ausdrücklichen Ja bestendiglich bekrefftigt vnd affirmeret haben, wahr zu sein. Über den auch sambt vnd sonders gesagt, das die vorehrwente Catrina Martens ihrer der beiden Gezeuginnen Grossmutter leibliche Schwester gewesen sey, voreinst sie beide ihre Aussage beschlossen Getrewlich vnd ohne gefehrde - Wann nun dieser attestation wie obstehet ist ergangen Und gemelder Ludwich Heitman dessen unsern Schein begehret, denselben zu erheischender seiner Notturfft zugebrauchen Als haben wir den ihm gutwillich mittheilen vnd zu mehren Urkunde mit vffgetruchten vnseren StattIngesiegell bestetigen lassen.

Actum ... Signatum Flensborch am 26 Monahstagh Julii Anno Eintausent sechshundert vnd vier vnd zwantzig.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag nr. 20.

Hans den ældre. Lukkede breve 1575 - 79. S-film 1222 - R.A.

An Niels Werkmeister, Richart Clausen, vnd Peter Lorentzen,
Burgere zu Tundern, vor Carsten Andersen Witwe, dat. Hansburgk
23 Februarii Anno 78.

Johanss der eltere.

Lieben getrewen, Ess hat uns seliges Carsten Andersen nachge-
lassene witwe diemutlich zuerkennen geben lassen, wie dass
ihr vnd ihren kindern wieder behandelten vnd vferichten
vertrag, auch dem bewilligten Testamente zu gegen, in vorha-
bender Teilung ihres seligen hauswirts verlassene Erbschaft
allerlei angemuhtet wurde, dessen sie sich nicht vnbillig zu
beschweren sich derwegen vf angeregt Testament vnd vertrag
wie nicht weniger vf die underhändler beruffen, vnd des un-
ser gnedig einsehen gebetten, Und wan wir nhun ihre suchunge
nicht unziemlich zuermerken, auch ann ihm selbes Recht vnd
billig ist, das dem vertrage wirkklich gelebt, vnd nachge-
setz werde, So begeren wir gnediglich, ihr wollet die witwe
vnd ihre Kinder bei angeregtem Testament vnd vertrage blei-
ben lassen, und sie daruber nicht beschweren, sondern da
was missuerstentlichs furlauffen solte, solchs biss zu vnser
Radts vnd Amtmann Benedich von Allefelde ankunfft einstellen,
welcher alsodan nebenst andere darinne gebührliche erklerunge
vnd weisunge wirt zuthun wissen, damit ihr vermuge des Testa-
ments vnd vertrages zur billigkeit entscheidenn werden mugen
vnd Euch gegen einander guter Bescheideheit gebrauchenn, vnd
zu wiederwertigkeit keine Ursache gebenn, daran geschied vnser
zuverlessige meinunge, Dat.

Bilag til Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 21.

Christine Petersens efterslægt. (Jvf. s. 484 B).

I. Christine Petersen, født ca. 1630 i Husum, død sst. i 1710, begravet d. 26. jan. ("Christin Baartschers mit 2 Glocken 2 puls belkütet auff dem grossen Kirchhofe begravet").

Gift d. 18. søndag efter trinitatis 1658 i Husum med Christian Horn, født i Slesvig omkr. 1628, død i Husum i 1670, begravet d. 25. sept.

Han tog d. 24. sept. 1658 borgerskab i Husum som barbersvend og chirurg. Han var søn af fyrstelig gottorpsk kusk Jochim Horn i Slesvig og Agnetha.

søn:

I. Joachim Horn v. II.

II. Joachim Horn, født i Husum i 1659 og døbt d. 6. nov.. Død i Stokholm i 1707, begravet d. 30. maj. Han tog 18. april 1699 borgerskab i Stokholm som krydderihandler og apoteker.

Gift med Maria de Malsy, født i Norköping i 1665, døbt d. 16. april, død i Stokholm d. 18. nov. 1733. Hun var datter af Peter (Petter) Malse (de Malsy). Han stammede frmtl. fra Frankrig og var gartner på Stenhuset i Stokholm, nævnt 1670.

Maria de Malsy var første gang gift med Andreas Vagt, vejer ved viktualiervægten i Stokholm, død 1670.

Datter:

I. Christine Juliane Horn. v. III.

III. Christine Juliane Horn, født i Stokholm omkr. 1699, død i Husum d. 31. maj 1764.

Gift 1. Gang i Husum med købmand og brygger Broder Ingwersen i Husum.

Gift 2. gang i Husum d. 12. sept. 1735 med købmand, brygger og rådmænd i Husum Bernd Feddersen, født i Højer i 1705, død i Husum i 1762, begravet d. 7. febr., 57 år gammel i Konegraven (s. 484 A) (I øvrigt se: "Poppenbølslægten", bilag 9, side 865 D.).

Børn af første ægteskab:

1. Broder Ingwersen, Husum.
2. Maria Agneta Ingwersen.

Børn af andet ægteskab:

3. Berend Feddersen.
4. Joachim Christian Feddersen v. IV.

IV. Joachim Christian Feddersen, født i Husum d. 10. okt. 1740, død sst. d. 21. jan. 1801. Købmand, brygger og rådmand i Husum. Gift d. 21. juli 1763 med Elsabe Thomsen, født i Husum i 1741, døbt d. 13. sept., død sst. d. 4. marts 1829.

Børn:

1. Christina Juliane Feddersen, 1801 ugift.
2. Magdalena Feddersen, født i Husum d. 3. aug. 1766, død sst. d. 11. juli 1854.
Gift d. 6. juni 1788 i Husum med Simon Woldsen, født d. 2. dec. 1754 i Husum, død sst. d. 9. sept. 1820. Grosserer og senator i Husum. Søn af Friedrich Woldsen, købmand og rådmand og senator i Husum, født i Husum d. 9. nov. 1725, død sst. d. 4. jan. 1811, og Lucia Petersen, født i Flensborg d. 6. febr. 1730, død i Husum d. 7. marts 1806.

Datter:

- a. Lucia Woldsen, født i Husum d. 30. juli 1797, død sst. d. 28. juli 1879.
Gift d. 25. maj 1816 med Johann Casimir Storm (1790-1874).
En søn af dette ægtepar var digteren Theodor Storm.

Kilder:

Max Rasch: Die verwandschaftliche Verknüpfung Theodor Storms mit Nordschleswig. Ein Beitrag zur Storm-Genealogie. Privattryk Tønder 1953.

Hans Staack: Die Ahnen und Nachkommen des Dichters Theodor Storm. Jahrbuch für die Schleswigsche Geest. 14. Jahrgang 1966, s. 48.

Bilag til Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag nr. 22.

I von Wickede-arkivet på Gross-Steinrade skal der befinde sig en såkaldt "genealogi" over Mette von Ahlefelts slægtskabsforhold, ifølge Zt. f. Niederd. Fam. 1940, s. 16 - 22. Meddelt af Jörg Hansen, Hamborg.

Den lyder som følger:

Genealogia, wo nahe Fruw Mette von der Wisch wegen ihres Vaters, Benedictus von Alefeld, deren von Wickede, zu Lubegk wahnend ist. Welcher besagt, dass ihre Vaters Mutter erstens mit Hans Smyt, "der Rieke" genannt, zu Lubegg verheirathet war, und mit ihm eine Tochter, Agnetha, gezeuget habe.

Diese hat (in erster Ehe) gefreiet Herrn Thomas von Wickeden, Rittern und Bürgermeister zu Lubegk, Sohn Hinrich von Wickeden, und damit in Ehe gezeuget Herrn Johann von Wickeden, weyland des ritterlichen teutschen Orden in Lyfflandt verwandt - und Haus-Comptur zu Revell, nochmals Ratsherr der Stadt Lubegk. Dieser hat in Ehe gehabt Elsabe Metzhausen. Davon sind in stehender Ehe gezeuget Herr Thomas von Wickeden, Johann von Wickeden und Almoet von Wickeden, später verheirathet von Nussen. Agnetha von Wickeden ehelichte nach den Tode ihres ersten Gatten den Hans von der Aa, mit dem sie vier Kinder hatte: Jacobus, Agnetha, Lisebeth und Anna. Die Kinder des Jacobus von der Aa waren Engelbrecht, Johann und Anna von der Aa, um 1600 noch am Leben.

Wolbrecht Smyt dagegen, die reiche Schmedesche Frauw genannt, die Mutter der Agnetha, heirathete nach dem Tod ihres Mannes, einen holsteinischen Adelichen, Benedictus von Alefeld, und hatte mit ihm einen Sohn, Benedictus, der die Tochter Metta der Wittwe Cathrina Martens zu Ophusen ehelichte. Damit gezeuget eine Tochter, auch Metta genannt, so Hans von der Wische, Amtmann zu Tremsbüttel zu Ehe hat. (I øvrigt se Bilag nr. 17).

Bilag til Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag nr. 23.

Abbed på Ryde Kloster, Andreas Grøen, sælger Vrågård's mark til herredsfoged Peter Truelsen. D. 24. jan. 1513.

Slesvigske Provinsialefterretninger. Ny Række. 3. Bind 1. hefte. 1862. s. 164.

Alle de Jennigen de dissen Breff sehen edder hören lesen, Wy Jens Schwendsen tho Astrup, Sandtmann in Widing Harde, Michel Petersen tho Hollem, Peter Nielsen tho Brønss und Schwend Truelsen tho Ulderuplundt ewicklick mit Gott, dhoen kundt und bekennen wy mit dissem apenen breff, dat am Jahre na Christi gebort 1513 de negeste Mandag vor S. Pauli dag Calvisio (Conversio) erschienen vor uns und andern mehr up Widinghardes Dinge bescheden Man Peter Truelsen Hardevaget in Widingharde, eschede und bekam eine volnkamen Digesswinde von 8 framen Lüden, als wehren Jep Nissen tho Sunderniss, Matz Nielsen, Hans Petersen tho Sünderniss, Termen Michelsen, Hans Petersen tho Abeling, Niels Jebesen, Hans Nissen und Peter Nissen tho Brønss, welcke vorgeschrevene 8 Lüde eindrechtiglick binnen 4 Stocke bi ehren Truwen und guden gloven gewonnen, dat se hörden und segen, dat bescheden Mann Andreas Grøen van Rudekloster binnen veer Dingestocke up Widinghardes Dinge gewesen und volnkamen schötede und vorleth vorgeschrewenen Peter Truelsen ein Marck Wraagardts Marck genant, belegen twischen Birckeleff Veldt und Termins (?) Veldt, Acker und Wisch, Kier und Mohr, natt und dröge, nictes utbescheiden, alle dat jeenige, welches mit recht dartho gehorig in allen mahten, Ferner vorpflichtede sick vorgeschrevene Andreas Grøen vorgedachte Peter Truelsen und sinen Erven erwehnte Wragardtsmarck als vorgeschreven steiht vor jeder Mans ansprake, de dar mit recht thospreken können in jenniger mahten, fry tho holden und vordedigen. Tho Wirkundt und fester holding lathen wy vorgeschrevene unseren Insegel neden vor dissen breff hangen. Actum im Jahre und Dage als bavengeschreven.

Froddesen-slægten fra Toftum.

Bilag 24.

Chr. IV sender brev til Claus von Ahlefeld angående Carstine Froddesen.

Inländische Registratur 1608 - 09, Tyske kancelli, R.A., S-film 4750. S. 193.

Ahn Clausen von Alefeldt.

Copenhagen den 28 Junii Ao 1609.

Christian der Vierdte.

Wir fügen Dir auss dem beyschlusse, breitter zu uornehmen was bey Unns eine vorarmte, und iedoch fast beschuldete vom Adell, Christine, weyland Johan Frutzen nachgelassene Wittibe zu Bredtstedt wehmütig beclaget.

Dieweill Sie sich aber, ihrer rechtschwebenden Sachen halber uff dich, als das Du derselben gutte Wissenschaft habest, berufet, Sonsten auch, was Sie zu ihrer rechtferdigung, worinne Sie bishero, ihres Vatterlichen erbtheils halber, geschwebet, erörterung gedeyen mochte, sich getrostet, ihre creditores zu genuge abzufinden, Vnd dan solcher ihrer rechtsachen endschafft, ahn einen Flensburgischen Ambttgericht, abwarten müsse, Als haben wir gnedigst gewilliget, Thun Dich auch derentwegen hiemit genugsamb befehligen, das Du die obbenannte Wittibe, Unserentwegen, in Deinen Ambtschutz nimmest, Keine execution ihrer schulde halber, legen Sie verstattest, Sondern ihre Creditores dahin weisest und haltest, damit Sie sich, mit ihr, biss uff nechstkunfftigen Flensburgischen Ambttgerichtstag, welchen Wir, hernachmahls, so woll dieser, als anderer Uns ein Zeithero eingekommende Ambtsclagen halber, anstellen lassen werden, gedulden, vnd bissdahin, in stille mit ihr stehen, wolten Wir Dir, dem Wir uns Gnade gewogen, nicht bergen.

Froddesenslægten fra Toftum.

Bilag 25.

"Dyrhusstenen."

(Efter Nordelbingen 17/18, s. 143).

Schötebuch Nr. 905

1571 den 12. Juni..

Nachdem 1569 Hennig Frotzen den Erenuesten und Erbaren Asmus Rumoren Erbgessen zu Roste sein Haus v. hof zwischen Thomas Jacobsen vnd Agenten Rutbecken heusen belegen samt der lücken v. aller Zubehoringen, nichts buten beschieten, 12 Jahr lang laut eines Pfandbriefes versetzt, vnd Asmus Rumor die Erbar vnd furnehmen Peter Pommereningh burgermeister v. Blasius Ekenberg vor alle bürgerliche v. nachbarliche Pflicht zu bürgen gestellet, laut Asmus Rumor seiner obligation, so bey einem Er. Rath in Verwaringe. Zeugen Hans Kellermann vnd Tücke Hohe.

Noter og henvisninger til "Froddesen-slægten fra Toftum."

Forkortelser:

Fester: R.Fester: Häuser und Geschlechter in Alt-Husum. Zeitschr. der Geselsch. f. schlesw.-holst. Geschichte. Bd. 65.

Retsprot. - Gerichtsprot. Flensb.: Ratsgerichtsprotokoll . Stadtarch. Flensb. A. 34.

L.A.Gottorp: Schl.-holst. Landesarch., Schleswig.

Reinhusen: Franz Gundlach: Des Johannes Reinhusen Organisten bei der Marienkirche in Flensburg Annales Flensburgenses 1558 - 1604. Kiel 1926.

Schötebuch: O.H.Møller: Der Stadt Flensburg Schötebuch. Stadtarch. Flensb. XII Hs. 954^I, 954^{II} og 955.

Sejd.: H.C.P.Sejdelin: Diplomatarium Flensborgense I og II, København 1865 og 1873.

Jac. Jessen: Stammtfl. der Familie Frese. Stadtarch. Flensb. XII Hs Lf. nr. 1615. Bl. 13

1. A. Panten: Zur Beteiligung von Nordfriesen am Streit zwischen Christian I und Gerhard von Oldenburg. Nordfriesisches Jahrbuch 1977, s. 155.

2. L.F.Trap: Slesvig II, s. 680 (suplement).

3. Rigsarkivet: Hertug Frederik (I). Regnskaber vedrørende hofholdningen og centralstyrelsen 1488 - 1515. Henrik Bahers regnskab. S-film 1212.

4. Westphal. Tom. IV, s. 3132 nr. 65.

5. Sejd. I, s. 70.

6. Sejd. I, s. 73.

7. Dansk Adels Aarbog 1942 II.

8. Dansk Adels Aarbog 1941 II.

9. Ernst Møller: Husumer Urkundenbuch 1429 - 1609, nr. 230. Husum 1939.

10. Louis Bobé: Slægten Ahlefeldts Historie, 2. bd., s. 23-24.

11. Tyske kancellis indenrigske afdeling. A. 93 VIII. R.A.

12. Sejd. I., s. 252.

13. Sejd. I., s. 491

14. Sejd. II, s. 29. Vedder Froddesen betegnes her som "gudeman".
15. Urkunde nr. 116. Stadtarch. Flensb.
16. Sejd. I, s. 626.
17. Sejd. II, s. 15 - 16.
18. Sejd. II, s. 526.
19. Sejd. II, s. 372.
20. Schötebuch nr. 730.
21. Schötebuch nr. 861.
22. Schötebuch nr. 905.
23. Gerichtsprot. Bd. 3, I. - Stadtarch. Flensb.
24. Sejd. II, s. 983.
25. Bonde og Hvidtfeld: Borgmestre og rådmænd etc. i Flensborg 1550 - 1848. Nr. 53.
26. Sejd. I, s. 522, 524, 526/527.
27. Gerichtsprot. Bd 3, s. 209. 18.11.1594. og Bd. 3. s. 191.
28. Otto Schütt: Die Geschichte der Schriftsprache im ehemaligen Amt und in der Stadt Flensburg bis 1650. Flensb. 1919. s. 186.
29. Stadbok (1508). Stadtarch. Flensb.
30. Gerichtsprot. Bd. 3 I, s. 105. Stadtarch. Flensb.
31. Gerichtsprot. Bd 2 I, s. 167. - -
32. Gerichtsprot. 18.11.1594. - -
33. Hans d.m.'s arkiv.. A Kopibøger. Lukkede breve 1548-1552. R.A.
34. Schötebuch: nr. 1167.
35. Reinhusen nr. 897.
36. Reinhusen nr. 886.
37. Schötebuch nr.857 og 858.
38. E. Møller: Husumer Urkundenbuch. Husum 1939.
39. Matthiesens samlinger. Rigsarkivet. København.
40. Husumer Urkundenbuch (E. Møller), nr. 352. Husum 1939.
- 40a. Falkenstjerne og Hude: Sønderjyske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden. København 1895 og 1899.
41. Zeitschrift. Bd. 25. 1895.

42. Husumer Urkundenbuch nr. 352.
43. Falkenstjerne og Hude (v.s.)
- 44.
45. Das Stiftungsbuch der Stadt Husum. Zusammengestellt von I. Henningsen. Husum 1904.
46. Ludwig Andresen: Die adelige Familie Frodsen in der Wiedingharde. Die Heimat 1933, s. 16 - 23.
47. Abt. 65. Nr. 255. L.A. Gottorp.
48. Inländische Registratur 1562 - 64. S-film 4747. R.A.
49. Hertug Hans d. ældre. Lukkede breve 1569-70. S-film 1220. R.A.
50. Staatsbürgerliches Magazin. Bd. 10. 1831, s. 963.
51. R. Fester, s. 174.
52. Inländische Registratur 1581 -82. S. 447 b og 484 b. S-film 4747 R.A.
53. Procesakter. Husum kirkearkiv. Delvis refereret af R. Fester.
54. Abt. 7. nr. 1705. Schlesw.-hist. L.A. Gottorp.
55. Landretssager. - - - -
56. Inländische Registratur 1596 - 1597. Tyske kancelli. S-film 4749. Rigsarkivet.
57. samme.
58. Inländische Registratur 1608 - 1609. Tyske kancelli. S-film 4750. Rigsarkivet.
59. At Agathe var gift 1. gang med Peter van Haltern fremgår af en proces, som Agathe d. 31. maj 1603 fører mod sin faster Salome Festersen. Ratke Kruse und syner Husfrwe contra Salome Festersen. Ordelbok. Stadtarch. Husum nr. 1775.
60. Hans Staack: Die Ahnen und Nachkommen des Dichters Theodor Storm. 234 og 235. Jahrbuch für die schleswiggche Geest 1955. Max Rasch: Beiträge zur Storm-Genealogie. Tønder 1953.
61. Findbuch Herzöge von Schl.-holst. Gottorf. Nr. 6426.
62. Hans d. ældres arkiv. A. Kopibøger. Lukkede breve 1569-70. S-film 1220. R.A.

63. Fester tillægger hende sønnerne Bernt, Magnus og Ebbe, hvilket i hvert fald ikke kan være rigtigt.
64. Hans d.æ. A. Kopibøger 1544-80. Åbne breve og domme. S-film 1216. Rigsarkivet.
65. Matthiesens samlinger. Rigsarkivet.
66. Hans d.ældre. Lukkede breve 1543-48. 16. april 1543. S-film 1216. Rigsarkivet.
67. Matthiesens samlinger. R.A.
68. O.H. Moller: Der Stadt Flensburg Schötebuch nr. 432.
69. R. Fester. (v.s.).
70. Hans d. ældre. Lukkede breve 1553-56. S-film 1218. R.A.
71. Hans d. ældre. A. Kopibøger. Åbne breve og domme 1544-60. S-film 1310. R.A.
72. Hans d. ældre. Lukkede breve 1553-56. S-film 1218. R.A.
73. Schötebuch nr. 1043.
Jacob Jeseen: Stammtafel der Familien Moller und Eulenow. Stadtarch. Flensb. XII Hs. Lfnr. 1615.
- 73 a. Patenten 1602, s. 473. Tyske kancelli. R.A.
74. Gerichtsprot. Husum (Ordelbok). Abt. 185. S.-H-L-A. Gottorp.
75. Beccau: Versuch einer urkundlichen Darstellung der Geschichte Husums. Schleswig 1854.
76. Matthiesens samlinger. Nr. 13. R.A.
77. Hans d. ældre. Lukkede breve.
78. R. Fester, s.183.
79. Mitteilungen des nordfriesischen Vereins 1906/07.
80. Die Heimat 1933, s. 107.
81. samme, s. 175.
82. Rørdam: Historiske Kildeskrifter, 2. række, 2. bd., s. 652. København 1887.
83. J. Smith: Sønderjyske Amtsforvaltere. Manuskript. L.A.S., Aabenraa.
84. Gerichtsprot. Bd. 3 I. Stadtarch. Flensb.

85. Hans d. ældre. Lukkede breve 1571-73. S-film 1221. R.A.
86. Findbuch Herzöge zu Schl.-Holst.-Gottorf, s. 777. Nr. 6052.
87. Achelis nr. 640. (Matrikel schlesw. Studenten).
88. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten.
89. Iniurien. A. 36. Fasc. 1596 - 1640. Stadtarch. Flensb.
90. Denkelbok - Husum 1600-1605. Abt. 15. nr. 1301. Schl.-holst L.A.
91. Gross Bombüll und seine Besitzer seit dem Mittelalter. Redlef Volquardsen. Nordfriesisches Jahrbuch 1965., s. 120.
92. A. Panten - Nordfriesisches Jahrbuch 1979.
Hans d. ældre. A Kopibøger - Åbne breve og domme 1544-60. 20. nov. 1559.
Lukkede breve 1556-62. S-film 1219. R.A.
93. Hans d. ældre. Lukkede breve 1556-59. S-film 1219. R.A.
94. samme.
95. Hans d. ældre. Lukkede brev. S-film 1230. R.a.
96. Slesvigske Provinsialefterretninger. 3. Bd., s. 290-291. (v. Stemmann).
97. samme. Bd. 3, s. 274 (v. Stemann).
98. samme. Bd. 3, s. 180.
99. Louis Bobé: Slægten Ahlefeldts Historie. 2. Bd., s. 25-29.
100. Slesvigske Provinsialefterretninger. Ny række. Bd. 3., s. 181.
101. Vossiske excerpter XXVIII. nr. 1.
102. Inländische Registratur 1596-97. s. 139 og 281 b. Tyske kancelli. Rigsarkivet.
103. Ludwig Andresen: Zu den Dürhus-Sagen. Heimatblätter aus Nord-schleswig. 1940. s. 235.
104. Ludwig Andresen: Geschichte der Stadt Tondern bis zum dreissig-jährigen Krieg, s. 278.
Jacob Fabricius d.æ.'s selvbiografi. Sønderjyske Årbøger 1963.
105. Tønder retsprotokol 8. juni 1624. Retsbetjent nr. 1726. L.A.S.
106. Gerichtsprot. Bd. 7, s. 136. Stadtarch. Flensb.
107. Jacob Jessen: Stammtafel der Familien Paysen und Rickertsen. XII. Hs. Lfnr. 1615. Bd. 4. Stadtarch. Flensb.

108. Sønderjyske Årbøger 1905, s. 101.
109. Ludwig Andresen: Geschichte des tondernschen Fastnachtgelages. Zeitschrift. Bd. 37. 1907.
110. Hans d.æ. Lukkede breve 1575-79. S-film 1222. R.Å.
111. Hans d.æ's arkiv.
112. Gerichtsprotokoll. Bd. 1, s. 243 t.v. Stadtarch. Flensb. Å. 34.
113. Reinhusen nr. 1322.
114. Jacob Jessen: Entwurf Fam. Froddesen. XII Hs. Lfnr. 1615. Bd. 117. Stadtarch. Flensb. (Genealog. Tab. etc. 20.2.1711. R.Å.)
115. Dansk Adels Aarvog 1884.
116. Tønder amts regnskaber 1594. S-film 1289. R.Å.
117. Vossiske excerpter nr. 8 h.a. nr. 56.
118. sst. nr. 301.
119. Ludwig Andresen. Die Heimat 1933. s. 22.
120. Louis Bobé: Slægten Ahlefeldts Historie. Bd. 2., s. 46 og s. 25.
121. samme Bd. 3, s. 23.
122. samme, s. 25.
123. Ludwig Andresen. Die Heimat 1933, s.23.
124. Sejdelin I, s. 122.
125. Sejdelin I, s.698.
126. Gerichtsprot. Bd. 4, s. 322. Stadtarch. Flensb.
Jacob Jessen: Stammtafel der Familie Kellinghusen. Stadtarch. Flensb. XX Hs Lfnr. 1615. Bd. 16c.
127. Kunstdenkmåler der Stadt Flensburg, s. 199.
128. Gerichtsprot. Bd. 1, s. 243. Stadtarch. Flensb.
129. Gerichtsprot. Bd. 1. s. 244 A og s. 130 - 24.11.1589.
130. samme. 24.11.1589
131. samme 1.5.1587.
- 132 - 139 udgår.

140. Gerichtsprot. Bd. 2, II - 6.3.1587. Stadtarch. Flensb.
141. Gerichtsprot. Bd. 2, II - 1.5.1587. Stadtarch. Flensb.
142. Johannes Petreus: Schriften über Nordstrand. Quellensammlung f. schl.-holst. Ges. 1901.
143. C.L.E. v. Stemann: Geschichte des öffentlichen und Privatrechts des Herzogthums Schleswig. Kopenhagen 1867. Bd. II, s. 228.
144. Ordelbok. Stadtarch. Husum, nr. 1775.
145. Inländische Registratur 1552-53, s. 19 b. R.A.
146. Ernst Möller: Husumer Urkundenbuch, s. 276. Husum 1939.
147. Sønderjysk Månedsskrift 1948, s. 166 og s. 577.
148. Mittheilungen aus dem Archiv von Deutsch-Nienhof. Zeitschr. Bd. 24. 1895.
149. Jonas Hoyer: Mein Hausprotokoll. Flenburgensien. 9/15 VI. Stadtarch. Flensb.
150. I.P.Trap: Hertugdømmet Slesvig, s. 214. København 1864.
151. Schötebuch nr. 2525.
152. Schötebuch nr. 2598.
153. Tyske kancellis indenrigske afdeling. A 93 VIII, indkomne breve 1586-90.
154. Bürgerregister 1609-84, s. 147. Rep. nr. 1285. Stadtarch. Husum.
155. Tugebok. Stadtarch. Husum. Nr. 1643.
156. Schötebuch nr. 186.
157. Schötebuch nr. 70 og nr. 128.
158. Stadtarch. Flensb. A 36 Bd. 1, s. 143-144.
159. Retsprot. Tønder. Retsbetjent nr. 1726. L.A.S.
160. Zeitschrift d. Ges. f. schl.-holst. Geschichte. Bd. 4. 1873.
161. Schötebuch nr. 905.
162. Sejd. II, s. 636.
163. Reinhusen nr. 104.
164. Schötebuch nr. 1167.
165. Reinhusen nr. 223.

166. Reinhusen nr. 503.
167. Reinhusen nr. 886.
168. Reinhusen nr. 762.
169. Reinhusen nr. 416.
170. Schötebuch nr. 131⁴, fik "dom" på huset.- 11.7.1586 fik han skøde (Schötebuch nr. 132°).
171. Reinhusen nr. 859.
172. Reinhusen nr. 1037.
173. Schötebuch nr. 1120.
174. Gerichtsprot. Bd. 9. Stadtarch. Flensb. A. Lfnr. 34, s. 174.
175. Reinhusen nr. 319.
176. Reinhusen nr. 381.
177. Reinhusen nr. 1022. 2. juni 1594.
178. Hille: Registrum König Christian I. Urkundensammlung d. Ges. f. schl.-holst. Geschichte.
179. = 44.
180. Ludwig Andresen: Die Heimat 1933, s. 20.
181. Findbuch Herzöge zu Schl.-Holst.-Gottorf, nr. 6426. Abt. 7., S.-H. L.A., Slesvig.
182. Bilag nr. 18.
183. Husum kirkearkiv.
184. Patenten 1596-1602, s. 174. S-film nr. 4730. R.A.
185. Gerichtsprot. Bd. 3 II. - A. 34. Stadtarch. Flensb.
186. Patenten 1599. S-film nr. 4731. R.A.
187. Inländische Registratur. Deutsche Kanzlei. 65.1. - S.H.L.A. Gottorp. 18.9.1599.
188. Reinhusen nr. 889.
189. Achelis.
190. Reinhusen nr. 35.
191. Reinhusen nr. 1579.

192. C.L.F. von Stemanns samlinger vedr. hertugdømmet Slesvigs historie. Personalhistorie og topografi. Håndskriftsamlinger VIII. Individuelle saml. vedr. hertugdømmerne. R.A.
193. Sejd. II, s. 423.
194. Reinhusen nr. 441.
195. Reinhusen nr. 16 og nr. 856.
196. Reinhusen nr. 848.
197. Reinhusen nr. 664.
198. Reinhusen nr. 1290.
200. Matthiesens samlinger. 14. Frigårde. Bønder. R.A.
Fr. I. vergönnt den Duchtigen leuen getreuen Berndt Frodess wegen vielfältigen Dienst, dat he alle de Bunden gudern so he beth vp dessen hutigen Dach gekofft, erffliken beholden moghe - jedoch by dem beschede, dat he vnd syne eruen sick henforder des kopendes der bundenn guder entholden, und dem könig von den gekauften Bundengütern entrichten, was sustlange davan gegeben ist. Datum Schloss Gottorf 1533. Dienstag nach trium Regum.
201. Johannes Petreus Schriften über Nordstrand, s. 58. Quellensammlung d. Ges. f. S-H. Geschichte. Bd. 5. Kiel 1901.
202. Gerichtsprot. Bd. 3, I. Stadtarch. Flensb.
203. Denkelbok - Husum. Abt. 185. S.H., L.A. Gottorp.
204. Se afsnittet: "Borgmester Claus Wulff i Kiel og hans sløgt. #. 759.
205. Edw. Juhlers privatarkiv. Nr. 371. L.A.S.
206. D. 21. juni 1558 behandlede for "Vierstädtergericht" sagen Frodde Frese contra Momme Hansen i Kiel. Det drejede sig om en dom afsagt af rådet i Kiel. Frodde Frese var udeblevet, og Momme Hansen frifandtes derfor. Omkostningerne pålagdes Frodde Freses borgere Georges Grabbe og Jacop Balberer. (Quellen und Forschungen. Bd. 10, s. 264)
207. I pastor Dames ligprædiken over borgmester Schröder, der døde i Flensborg i 1626, kaldes Claus Freses hustru Agathe.
208. Hansborgarkivet R.A. Sagen er rejst af fogeden i Horsbøl herred, Sonneke Jensen. "Sentenz".

209. Gerichtsprot. Bd. 3, JJ, s. 403. Stadtarch. Flensb.
"Junge Sønnich i Flensborg og hans efterkommere." s. 602.
210. Schötebuch nr. 1892.
211. Louis Bobé: Slægten Ahlefelds Historie. Bd. 2., s. 435.
212. Cathrine Martens i Ophusum nævnes følgende 3 steder som bedstemor (Grossmutter) til Mette von Ahlefeld (d.y.):
1. Ved vidneafhøringen i Flensborg d. 26. marts 1624.
 2. Ved vidneafhøringen i Tønder d. 8. april 1624.
 3. 1571 nævnes, at Lutke Froddesen i sin tid har pantsat 15 demat land til amtmand Benedikt von Ahlefelds hustrus bedstemoder (Grossmutter). (Voss. excerpter XI. a. 5.)
213. Urkundenabt. C. Schl.-holst. L.A. Gottorp.
214. Privilegium for Puselund fornyet ca. 1580. Abt. 7. nr. 5381, p. 5. (A.Panten). Agge Knudsen var ellers bosiddende i Rodemis.
215. Muligvis kan det selvmodsigende i Carstine Froddesens udtalelser forklares ved, at der er tale om to personer ved navn Leve (Leveke), nemlig:
1. Leve, gift med Johan Kone (IV - 5268), datter af Hans Aggesen i Simonsberg, der i så fald får nr. 10 538.
og
 2. Leve, gift med Peter Kone (IV - 2634), søster til Agge Axen d.m. og datter af Tete Axen, herredsfoged i Padelek og Lundenberg herreder, i så fald nr. IV - 5270, der døde 1533.
(Bilag nr. 16).
216. Gerichtsprot. Bd. 4, s. 16 A. Stadtarch. Flensb.
217. Patenten 1597. S-film nr. 4730. R.A.
218. Vossiske excerpter XIII. a. 7. R.A.
219. Paul von Hedemann: Mittheilungen aus dem Archiv von Deutsch-Nienhof. Zeitschrift Bd. 25. 1895.
220. Vossiske excerpter LXXVII. a. 2.
221. Danmarks Adels Aarbog 1929.
Bobé: Slægten Ahlefelds Historie. Bd. 2.
222. Vossiske excerpter XVI. a. 13. Kay von Ahlefeld til Stubbe (død 1599) var søn af Jørgen v. Ahlefeld til Stubbe og sønnesøn af

244. Henrik Fangel: Adel og hertuger på Als og Sundeved. Historisk Samfund for Als og Sundeved. Hefte 57. 1979. (Efter en jordbog fra ca. 1600 på Deutsch-Nienhof. Kopi i Rigsarkivet).
245. Vossiske excerpter. a. o. 1630. R.A.
246. Efter Danmarks Adels Aarbog 1941 II.
247. Se afsnittet "Familien Ketelsen i Flensborg", s. 226.
248. Anna var frmtl. datter af klokkestøberen Peter Hansen i Flensborg og hustru Mette. Annas første ægtemand, Peter Festersen blev i 1527 dræbt af Jacob Olefsen, borger i Flensborg, (Sejdelin), hvorefter Anna giftede sig med Peter Mole (Moele), købmand og rådmand i Flensborg. I første ægteskab fødtes Michel Festersen og to døtre. I andet ægteskab fødtes Mette, gift med Andreas von Eulenow.
I øvrigt se afsnittet "Flensborg - Rudbøl - Tønder - Slægten".
249. Meddelt af L. Nissen, Ophusum.
250. "Mester" Andreas Froddesen er medunderskriver, da domkapitlet d. 25. marts 1539 protesterer mod salget af stiftets ejendom. (L. E. Stemann: Geschichte des öffentlichen und Privatrechts des Herzogthumes Schleswig III, s. 214).
251. Foruden de nævnte anføres følgende personer som samfrønder: Mouritz Gantensen, Anders Feddersen og Detlef Godbersen (?).
252. K. Gether: Middelalder-Familier i Flensborg og Nordfrisland I, s. 95.
253. Fester s. 173.
254. Fester s. 180.
255. Kathrine Bensen var ifølge stoleregisteret fra 1585 gift udenfor Husum.
256. K. Gether I, s. 114.
257. Junge Detlef nævnes 1565 og 1566 som "rechensmann" i Husum. Han skal have været gift 1. gang med N.N. 2. gang med Margrethe, der døde i 1585 (Fester).
258. Almindeligvis ang res, at Christine Rudbeck var gift med rådmand Paul Holst, men han må være død før d. 18. juli 1582, da der beskikkedes værger for hans børn- Retsprot. Bd. 2, I, s. 104.

Godske von Ahlefeld til Sakstorp og Stubbe, der igen var søn af Marquard von Ahlefeld til Deutsch-Nienhof og Sakstorp, og Margrethe Ratlow.

223. Slesvigske Provinsialefterretninger. Ny række. Bd. 3., s. 289. Haderslev 1862.
224. Samme og Neues Staatsbürgerliches Magazin 1835.
225. Slesvigske Provinsialefterretninger. Bd. 3., s. 290-295.
226. Se bilag nr. 22, s. 500 R.
227. Die Kunstdenkmäler des Landes Schleswig-Holsteins. Kreis Eckernförde, s. 129/130.
228. Gundelach: Kieler Denkbok. Mitteilungen d. Ges. f. Kieler Stadtgeschichte. Heft 24. Stk. 135 og 136. Kiel 1908.
229. Ludwig Andresen: Bürger- und Einwohnerbuch der Stadt Tondern, s. s.229. Kiel 1937.
230. Vossiske excerpter LXXVII. a. 2. R.A.
231. - - XIII. a. 7. R.A.
232. - - LVI. a. F. 10. R.A.
233. Schröder: Topographie des Herzogthums Schleswig. Kiel 1853.
234. Vossiske excerpter, hoc anno. R.A.
235. - - , hoc anno. Angående det omtalte hus i Haderslev blev der i 1624, efter Mettes død, korresponderet mellem kongen og hertugen på Gottorp. - Vossiske excerpt. CXVII. a. 6.
236. Vossiske excerpter. XXXVI. a. F. 10. R.A.
237. - - hoc anno R.A.
238. - - XIII. a. 7. f. R.A.
239. Se "Den adelige Familie Juel i Flensborg" i "Forskellige Familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg", s. 195.
240. Schröder: Topographie des Herzogthums Schleswig. Kiel 1853.
241. Louis Bobé: Slægten Ahlefelds Historie. Bd. 1., s.29.
242. Schröder: Topographie des Herzogthums Schleswig, s. 140.
243. Vossiske excerpter XXXIX. b. 1. R.A.

259. K. Gether I, tavle s. 129.
260. Kraack: Flensburger Geburtsbrife nr. 236. Flensb. 1977.
261. Berend Münden var anden gang gift med Gesa (Gesche) N.N., der døde d. 15. okt. 1598 i Slesvig, 66 år gammel. Epitafium i Domkirken over Berend (Bernd) Münden og hans to hustruer.
262. Ifølge et gammelt håndskrift (anetavle) i Husum kirkearkiv (K. Gether) skal Lorenz Knudsen have været en søn af rådmand Matthias Knudsen og dennes anden hustru, Ursula Schröder. Matthias Knudsen var først bosat i Husum, hvor han var født, men flyttede senere til Kiel, frømtl. i forbindelse med andet giftemål. I øvrigt se afsnittet " Matzen-familien i Sønderborg", s. 716.
263. Fester s. 176.
264. Fester s. 187.
265. Conrad Högreve skal ifølge K. Gether (I, s. 112) have været gift med Agnete Ebsen. C. Högreve døde af et hjerteonde d. 1. jan. 1575. (Achelis: Johan Holmers Kalenderoptegnelser. Person. hist. Tidsskr. 1948.)
266. Herredsfoged Nis Henriksen havde 400 mark stående i Cathrine Jürgens hus i Flensborg. Det var disse mark, som Claus Frese beslaglagde. Beslaglæggelsen måtte opgives efter påbud - 10. juli 1556 fra hertug Hans d.m. (Sejdelin II, s. 668).
267. K. Gether mener (I, s. 47), at Vedder Froddesen var søn af Frodde Hayenssen, der skulle være en søn af Hay Paysen (s. 568 - 569). Frodde Hayenssen var gift med Karin. Han nævnes 1473 i købmandsgildet, 1478 og 1481 i Kaland.
268. Danske Magazin. 6. række, VI.
269. Bernd Froddesen skal ifølge Fester (s. 176) være død i 1558, " 4½ årtid før datteren Salome blev nedsat i hans grav i Husum kirke". Salome døde i 1603. Hun overtog faderens grav.
270. K. Gether I, s. 115.
271. Jahrbuch für die schleswigsche Geest 1960. Das Leben im Husumer Schloss und die Verhältnisse in den Dörfern der Südergoesharde in den letzten Jahrzehnten des 16. Jahrhunderts, s. 51-52.
272. Sejd. II, s. 272.

273. Fester, s. 187.
274. Schötebuch, nr. 2082.
275. Reuter: Das Kieler Erbebuch, nr. 1850. Mitteilungen der Ges. f. Kieler Stadtgeschichte 18/19. 1916.
276. Kilder:
 Louis Bobé og F. L. Sommer: Slægten Astrup fra Astrupgaard i Nordslesvig. København 1905.
 Jonathan Smith: Sønderjyske Herredsfogeder. Manuskript. L.A.S. Sønderjysk Maanedsskrift 1948, s. 166 og s. 203.
 Trap Danmark. 5. udgave. Tønder amt, s. 577.
 Se også: "Slægten fra Astrupgaard" i "Forskellige Familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg.", s. 236.
277. G. Kraack: Die Flensburger Geburtsbriefe, nr. 522. Flensb. 1977.
278. Et noget defekt epitafium i Tønder kirke fra 1586 viser Karsten Andersen knælende med sine to hustruer på et maleri af opstandelsen. (Danmarks Kirker. Tønder amt.) Se note 287!
279. Gerichtsprotokoll. Bd. 3 I, s. 49 b. Stadtarch. Flensb.
 Se også afsnittet "Cord Kalleesen i Flensborg og hans efterkommere," s. 183.
280. Reinhusen nr. 428.
281. Schötebuch nr. 1892. Hans Schröder døde i Kiel i 1611. En broder til ham var frmtl. Claus Schröder, der tog borgerskab i Kiel i 1606. (Jacob Jessen: Stammtafel der Familie Frese in Flensburg. Stadtarch. Flensb. XII Hs Lf. nr. 1615. Bd. 13.)
282. Se afsnittet "Præstefamilien fra Emmerlev", s. 269.
283. Beate var datter af Peter Mandixen og N.N., der var datter af Asmus Wunsen og Anna Rudbek (v.s.p. 478).
284. Husum kirkes gravbog fra 1605: 1 Witt Liksteen dar ein Schwert upgehawen dar Dorothea Koens, Olde Detlef vndt sin Volck vnderbegrauen. Ahne Twifell Peter Kohne ock.
 Fester: Bilag s. 188.
285. Som senere ejere af huset efter Johann Petersen anføres:
 Jurgen Closse(n) og Friedrich Horn. (Husum kirkes regnskaber).
286. Se bilag nr. 22, s. 500 R.

287. Ved restaureringen af Tønder kirke i 1943 blev man klar over, at et noget defekt epitafium, dateret 1586, var opsat over borgmester Karsten Andersen. På et maleri af opstandelsen ses Karsten Andersen knælende med sine to hustruer. Af to til epitafiet hørende skjolde, der nu er forsvundet, havde det ene et lodretstillet sværd (Froddesenvåbenet) som mærke.
- I kirken findes endvidere et epitafium, dateret 1608, over sønnen, rådmand Andreas Karstensen. På dets sidefløje ses brystbilleder af Andreas Karstensen og Ingeborg. "Af hvilke hans ret ungdommelige, noget sygelige ansigt særlig interesserer".
- I postamentet fire distichi, der begynder således:
- "Cerne senatoris tumulum cum consule patre
Hic patris et nati molliter ossa cubant."
- (Se rådmandens grav sammen med hans fader, borgmesteren, her hviler faderens og borgmesterens ben blødt.)
- Undertegnet: M(ag.) M(arcus) S(imonis).
- (Danske kirker, Tønder, s. 65/66. Trap 5. udgave. Tønder amt s.465).
288. En anden datter var Anna, der døde i Husum i 1603 og d. 20. sept. begravedes i kirken der.
- Hun var gift med Claus Hoyer, der 1. gang var gift med Margrethe Froddesen, datter af Bernd Froddesen.
- En broder til Lorenz Knutzen var Matthias Knutzen, der var født 1495 i Husum og døde i Kiel d. 14. febr. 1559. Han var først købmand i Husum, senere i Kiel, hvor han blev valgt til rådmand. Han var gift 1. gang med N.N. 2. gang 1536 i Kiel med Ursula Schröder, født 1516 i Kiel, død sst. dec. 1569. Hun var datter af købmand og rådmand i Kiel Jacob Schröder og Anna Wittorp.
- Blandt børnene var Margaretha, der ca. 1557 i Kiel blev gift med Johannes Carnarius, født 1527 i Gent, død d. 1. okt. 1562 i Slesvig, hertug Adolfs livlæge. Deres søn, Matthias Carnarius, død 1620, var ligeledes hertugelig livlæge i Slesvig. Han blev 1594 gift med Dorothea von der Hamsfort, datter af Cornelius von der Hamsfort d.æ.
- Deres datter, Sophia Carnaria, blev gift med Andreas Matzen, borger og købmand i Kiel. I øvrigt se "Matzen - familien i Sønderborg", s. 716).
- En anden datter, Agneta (Anna) blev ca. 1565 i Kiel gift med råd-

mand i Kiel Johan (Hans) Ferst, død i Kiel 1530, søn af borgmester i Kiel Jasper Ferst. Deres datter Kathrine, død 1655, blev 1596 gift med Cornelius van der Hamsfort d.æ. (Rune Kjellander: Familjen Hoyer, s. 116).

I øvrigt se "Paysenslægten i Flensborg", s. 560.

289. Michel Festersen var 1. gang gift i Husum d. 8. marts 1540 med Maria, der døde ca. 1555. Hun var datter af Herman Hoyer (1477-1541), "Lange Harmen" i Husum og Catharina, en "naturlig" datter af hertug Frederik (Frederik I) og en pige hos slotskapellanen på Gottorp. Herman Hoyer var 2. gang gift med "Marike" Knutzen, der 2. gang var gift med Cornelius van der Hamsfort d.æ. i Husum i 1543. Han var født i Amersfoort d. 26. april 1509 og døde d. 8. marts 1580 i Odense. Han var søn af Henrik H. Orschotarius og Cornelia de Vale. (R. Kjellander: Familjen Hoyer (v.1). Bilag 2 til "Matzenfamilien s. 727 A).

Note 289 fortsættes s. 508 J.

290. Anna Weyke (Wiehe) var datter af herredsfoged i Sdr. Goes herred Herman Wiehe. Hun var 1. gang gift med Jacob Hoyer, søn af Herman Hoyer og Marike Knutzen. Han var foged på Helgoland og ejer af Oldersbek i Mildsted sogn. Med Jacob Hoyer havde Olde Detlef uoverstemmelse i 1543. (S. 449). Se også Kjellander s. 28).
291. Notits i Anton Heinrich Dalters efterladte papirer: "Es ist aber des Mörders Hans frutzens Grossvater gewesen A. früdde früdtzen, und sein Vater berent frutzen (der mit 2 frawen 18 Kinder gezeuget, davon 13 sein befreiet worden) und seine Schwester Agath dovens (Petri Dovens bürgermeisters in Schleswig Grossmutter) und ist seines Bruders Johans Sohn Pavel gewesen, dessen Sohn Jens Frudsen Bürgermeister zu Druntheim in Norwegen geworden."
- I "Fra Trondheims Bys Historie", p. 131, 132, nævnes 1651 "borgmester Jens Friis omtalt.
- Meddelt af A. Panten, Nibel. Kilde: Cod. M S Schl.-Holst. Landesarchiv A. 205 U.B. Kiel. Helmreich Zusätze - p. 149).
292. Kunstdenkmäler der Stadt Flensburg, s. 192, nr. 4: "Grabstein eines Unbekannten 1410. Im Norderschiff (St. Nicolai) ... im Helmbusch des Schildes heraldisch rechts deutlich eine Frau mit beiderseits langherahwallendem Haar hält über ihrem Kopf in beiden erhobenen Händen ein Scwert." (Jvf. Bilag nr. 1 a, s. 485).
- Gravstenen er senere benyttet: Henrich Wulfen vnd Hanna Wulfens Ao 1729.

293. I et brev udstedt på Nordstrand lørdagen efter misericordias domini (30. april) 1547 gør hertug Hans d.m. vitterlig, at befuldmægtigede fra rådet i Viding herred fremstod for ham og beredte, at de tre herreders råd, nemlig Bøking, Sild og Før, havde afsagt en dom i henhold til deres gamle landret. Det drejede sig om en sag mellem Gotbar Lassen og Peter Froddesen som klagere på den ene side og Detlef Godtbersenn som anklaget på den anden side. Dommen gik ud på, at fuldsøskende tager hel arv og halvsøskende tager halv arv med moderen og moderen med det bedste barn. Da det overfor hertugen blev godtgjort, at det var den gamle landret, hvorefter dommen var afsagt, og hertugen ved hyldningen havde lovet at lade dem blive ved deres gamle og nedarvede landret, gjorde hertugen ikke mere indsigelse.
294. Således efter Ludwig Andresen (Geschichte der Stadt Tondern s.278, Men ifølge Th. O. Achelis (Haderslev Bys Borgmestre, Person. hist. Tidsskr. 1932, s. 134) var Anna datter rådmand, senere borgmester i Haderslev Wilhadz Knudtsen.
295. Det drejede sig om et epitafium af sandsten med billede af den barmhjertige sameritan og bar følgende indskrift:
"ao. 1597 den 21. Dbr. Is Dirk Vaget, Bürger van Bremen mit seinem Denor in Hollingsteden Holte jennelick erwerdet, welke allhier begraben liggen. Gott verlene si eine fröliche operstandunge."
(Chr. D. Beccau: Versuch einer urkundlichen Darstellung der Geschichte Husums. Schleswig 1854. S. 179/1809.)
296. Ifølge O.H.Møller, der henviser til en ligprædiken holdt ved Marcus Schröders bisættelse i Nicolai kirke i Flensborg d.30. juni 1626 af Frederik Dame, hvor det hedder, at Marcus Schröders mormor hed Agatha Flodsen.
I samme ligprædiken siges, at hans farmor, gift med Hans Schröder, Catharina, var beslægtet med de "frie" slægter Wulff og Hoyer.
(O.H.Møller: Erneueretes Andenken des Flensburgischen Bürgermeisters Marcus Schröder etc. Flensburg 1782).
Se også Bilag 15, s. 500 D.

289. (Fortsat fra s. 508 H). Michel Festersen overtog ved sit giftermål med Marie, Herman Hoyers datter, i 1540 det såkaldte Degenerhus. Det ejedes omkr. midten af 1400-tallet af Henning Degener og derefter af dennes enke Hilleke. I 1472 var huset Christian I's kvarter.

Da Michel Festersen i 1545 optog lån i huset havde "Marike, lange Hermens" (Marike Knutzen, gift Hoyer) 100 mark stående i huset. Efter Michel Festersens død blev det overtaget af datterdatteren Salome Kremer (Petersen).

Herman Hoyer havde frmtl. som bryllupsgave af hertug Frederik fået overdraget halvdelen af en teglgård ved Husum, den anden halvdel ejedes af "Gasthaus". Efter "Lange Harmens" død solgtes hans halvpart i teglværket, og salgssummen fordeltes til arvingerne: 1. Michel Festersen fik 225 mark, 2. afdøde Jochim Wetkens enke, Kathrine, fik 300 mark, 3. Margarethe Smedes fik 200 mark, 4. Cornelius van der Hamsfort fik 300 mark, 5. Anneke Hoyers fik 250 mark og endelig fik Jasper (Casper) Hoyer 150 mark. (R. Kjellander: Familien Hoyer i Schleswig-Holstein och Sverige. (1986?)^x)

Se også: "Matzen-familien i Sønderborg". Bilag 2. S. 727 A.

297. Gese (Gesche) Karstensdatter var gift 1. gang med Johannes Lassæus, der var født i Tønder ca. 1580 og døde est. i 1615. Købmand i Tønder. Besøgte i sin ungdom forskellige universiteter. Skrev latinske lejlighedsdigte.

Gift 2. gang med Jacob Hunnens fra Ejdersted, mod hvem Agathe Froddesen/Kruse førte den anden gravproces i Husum. (Se s. 484). Gesche skænkede 1615 250 mark til Tønder kirke. (Ludw. Andersen: Geschichte der Stadt Tondern). Se også note 300.

298. Se Bilag 2 til "Matzen-familien i Sønderborg", s. 727 ff.

299. Ifølge Jonathan Smith (Sønderjyske Herredsfogeder, Manuskript. L.A.S). hed han Peter Axen og blev myrdet i nov. 1532, da han førte tilsyn med digereparationerne efter den store stormflod. Han blev begravet i Padelek. (Tete og Peter forvekslet?)

x) Hertug Frederik overdrog den 5. febr. 1513 et hus i Husum (Hoyerhuset) og land i Hatstedmarsken til Harmen Hoyer og Catharina, der omtales som "unser dochter sine husfruwen" (Repertorium diplomaticum danici mediævalis. Series secunda. 12463).

300. Jacob Munnens, der var gift med Gesche Karstensdatter (jfr. note 297 ovenfor), bosatte sig senere i Tønder. Han klagede sammen med andre over skatteberegningen i den svære tid efter kejserkrigen. I 1637 erklærede rådet, at hans beskyldninger var gået et borgmester Hans Werkmeister så nær til hjertet, at han havde fået et slagtilfælde og var blevet "målløs" og "ville sige verden farvel". Munnens til gengæld klagede over, at rådet fra prædikestolen havde ladet ham udråbe som "et uroligt menneske, en fredsforstyrrer og bagvasker." Munnens kom i fængsel. (Tønder gennem Tiderne, s. 65).

300. Jacob Hunnens, der var gift med Gesche Karstensdatter (jfr. note 297 ovenfor), bosatte sig senere i Tønder. Han klagede sammen med andre over skatteberegningen i den svære tid efter kejsærkrigen. I 1637 erklærede rådet, at hans beskyldninger var gået et borgmester Hans Werkmeister så nær til hjertet, at han havde fået et slagtilfælde og var blevet "målløs" og "ville sige verden farvel". Hunnens til gengæld klagede over, at rådet fra prædikestolen havde ladet ham udråbe som "et uroligt menneske, en fredsforstyrrer og bagvasker." Hunnens kom i fængsel. (Tønder gennem Tiderne, s. 65).
301. Andres Hinrichsen er død før 1620, da hans arvinger fører sag mod Bendix Frutzens og Früdde Frutzens arvinger (1620 - 1651). Hector: Herzöge von Schleswig-Holstein-Gottorf. Abt. 17. Nr. 20-10.
302. (s. 479 A). Maren, gift med Anders Nielsen Hebo, var datter af Iver Thomsen i Hovum, Hemmet sogn.
303. Jens Froddesen er ikke identisk med Jens Friis, borgmester i Trondhjem. Dennes fulde navn var Jens Nielsen Friis. Født i Tønder. Foged over Reins Kloster 1628. Borgmester i Trondhjem fra 1639 til 1659. (Harald Nissen, Trondhjem).
304. Se: "Borgmester Thomas Jepsen i Flensborg og hans slægt", note 49, s. 450 A.
305. Vedrørende Margrethe Froddesen og ægtemanden Claus Hoyer (s.453) oplyser Kjellander (Rune Kjellander: Familien Hoyer i Schlesw.-Holstein och Sverige), at Claus Hoyer gennem sin anden hustru (Anna Knutzen) erhvervede "Hans Pardelstickers" hus i Husum, i Hohlegasse, han solgte huset 1579 til naboen mod nord, vintapperen Paul Wirtz. Statholden Caspar Hoyer, der ligesom Claus Hoyers hustru var barnebarn af Hans Knutzen, påberåbte sig at være "nærmere" til huset og førte 1591-92 proces derom mod Claus Hoyer. Claus Hoyer var 2. gang gift med Anna Knutzen (ca. 1579), datter af Lorenz Knutzen og Anneke Ebsen, datter af olde Detlef Ebsen (Se s. 450).

Børn:

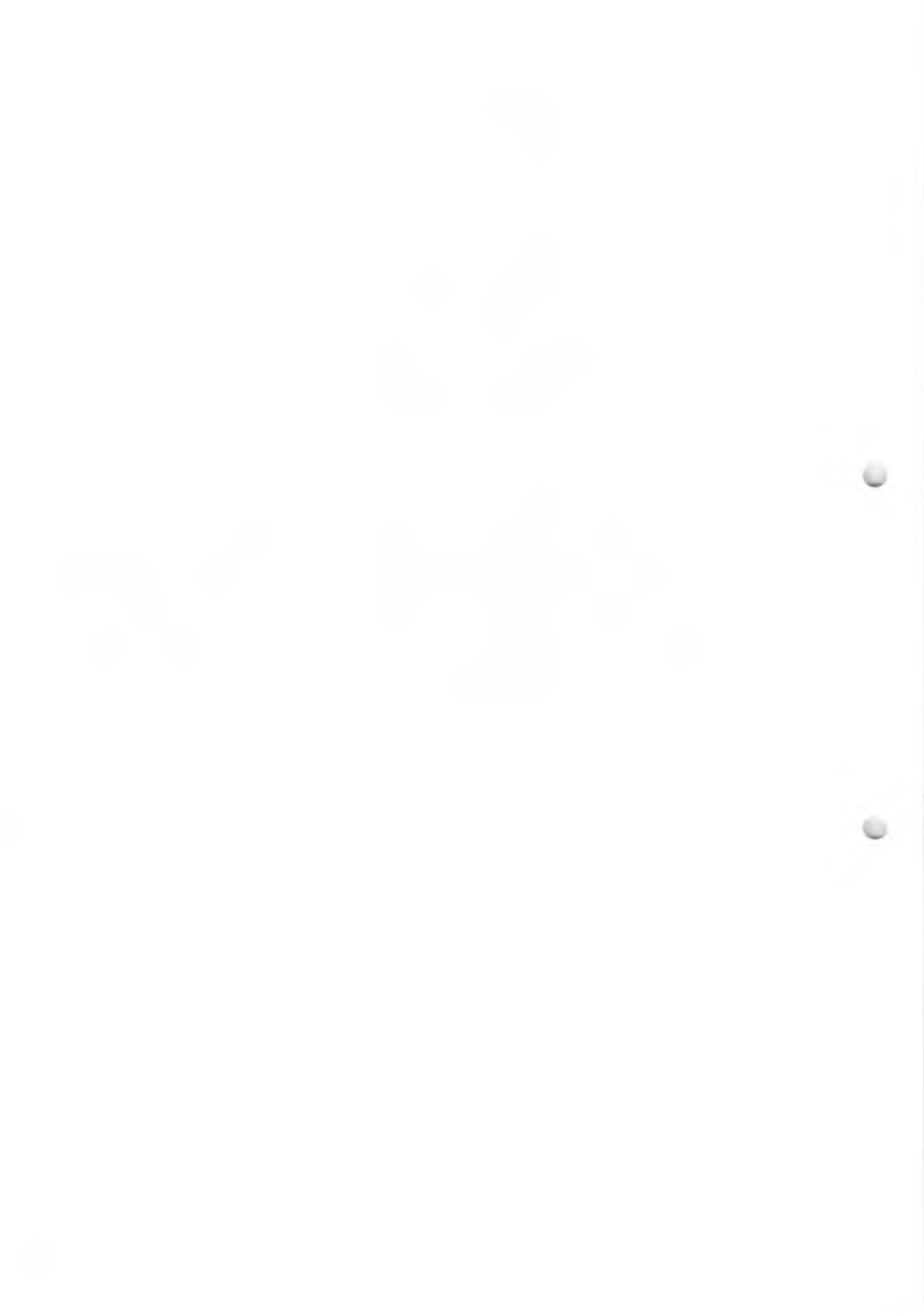
- a. Salome Hoyer, født ca. 1550 i Husum, død ca. 1594 i Husum.

- b. Elsabe Hoyer. Hun overtog søsterens stol i kirken i 1599. Den havde tidligere tilhørt moderen
- c. ? Claus Hoyer, født ca. 1555, død 1627. Han var amtsforvalter i Løgumkloster i 1592, i Tremsbülttel 1596, for godset Nybøl i Angel 1600-1616. Han ejede et hus i Grosse Strasse, som han solgte i 1616, hvorefter han bosatte sig i byen Slesvig. Gift ca. 1585 med Elisabeth Schulze, datter af kansler, dr. jur. Hieronimus Schulze og Catharina Blankenfeldts, der var født ca. 1565 og døde i 1627 i Slesvig, begravet d. 26. febr. Hendes søster Dorothea var gift med Conrad Wulff Hoyer (Se "Borgmester Claus Wulff i Kiel og hans Slægt", s. 762). En anden søster, Margrethe, var en tid forlovet med statholdern Herman Hoyer.

Børn:

- aa. Lorenz Hoyer, født ca. 1585, død 1643, var student fra Husum, senere student i Helmstedt i 1600, i Wittenberg i 1603 og i Orleans i 1610. I kancelliet på Gottorp 1624-41, amtsskriver i Løgumkloster 1641. Fadder hos Bokelmanns i 1625.
- bb. Elsabe Hoyer, født ca 1590. Gift ca. 1611 med Peter Bokelmann, der var af præsteslægt og var advokat i Husum. Han kom fra Braunschweig.

P O P P E B O I N G K I B R E D S T E D .

Poppe Boingk (IV - 1318) var bosat i Bredsted. Han nævnes første gang, da han optoges i et gilde (Kaland) i Bredsted, det såkaldte "Convivium fratrum Bredstadiense". Hans navn står "inter nomina Lai-corum ad annum 1509 et 1517". 1517 er han garant for en kvinde fra Valsbøl i Breklum sogn, der optages i gildet. ⁽¹⁾

Poppe Boingk var herredsfoged i Nr. Gos herred og nævnes som sådan d. 30. jan. 1517 i et tingsvinde: "Wy Poppe Boyingk Hardsvaget aver Nordergoesharde". ⁽²⁾

Han var herredsfoged til 1532, da han afløstes af Marten Hansen. Poppe Boingk skal have indlagt sig fortjeneste ved bygningen af Bredsted kirke. Den blev færdig i 1510. Indtil da havde Bredsted kun haft et kapel under Breklum sogn.

Poppe Boingk adledes af Frederik I ved et brev dateret Flensborg aftenen før palmesøndag (13. april) 1527. I det på plattysk affattede brev tilsikres der ham og hans rette livsarvinger adelens rettig-heder og friheder, dertil "klenodier", nemlig skjold og hjelm - et hvidt skjold med en rød hane. På hjelmen to vinger, mellem disse en grøn krans, hvori et rødt hanehoved. Det betones, at brevet ikke alene er givet Poppe Boingk for hans egne fortjenester, men også for de tjenester, som hans forfædre (Olderen) har ydet. Det hedder også, at han er af god, from og ærlig herkomst. Poppe Boingk skal til gengæld stille med en hest til "rosstjeneste". Såfremt nogen skulle fordriste sig til ikke at ville respektere adelsskabet, trues der med bøde på tusinde mark sølv, hvoraf den ene halvdel skal gå til kongen og hans arvinger, den anden halvdel til Poppe Boingk og hans arvinger. (Bilag)

Et lignende våben førte familien von der Herberge, men uden krans på hjelmen.

"Poppe Boye tho Brethstede" nævnes endnu i 1549 i restancerogiste-ret til frøkenskat for hertugdømmet Slesvig. ⁽³⁾

I landregisteret for 1543 nævnes blandt adelen i Flensborg amt (der også omfattede Bredsted): "Poppe Boye tho Bredstede eruen" med 1 "Knecht" (til rosstjeneste). ⁽⁴⁾

I en fortegnelse fra 1564 over adelen hedder det under Nr. Gos her-red: "Poppe Bozingk ist ein Friemann gewesen, heft einen Sone na-gelaten". ⁽⁵⁾

Poppe Boingk var to gange gift. Hans hustruers navne kendes ikke.

Børn, født i første ægteskab:

1. L u t k e (L u d d e) P o p s e n (B o i n g k).

Lütke Popsen eller Boingk nævnes i landregisteret 1561 med en hest til "rosstjeneste".

I en fortegnelse over det fremmødte ridderskab ved landdagen i Flensborg 1564 nævnes han sammen med svogeren Johann Froddesen.⁽¹⁰⁾

I en fortegnelse - angivelig fra 1570⁽¹¹⁾ nævnes han (Lütke Beynyk zu Bredtstede) med 4 plove.⁽¹¹⁾

D. 24. marts 1568 sluttede Ludde Popsen en overenskomst med Johann Froddesen angående arv efter hustruens (Carstines) forældre. (Se bilag til afsnittet "Froddesen-slægten fra Toftum".

2. C a r s t i n e (C h r i s t i n e) B o i n g k.

Carstine (IV - 659) blev gift med Johann Froddesen (IV - 658).

Se afsnittet "Froddesen-slægten fra Toftum".

A g e d e (A g a t h e) ?

Agede, gift med Agge Knutzen i Rødemis, var forntl. beslagt med Poppe Boingk. Hun var født ca. 1546 og døde i Rødemis d. 6. aug. 1613, 67 år gammel. Hendes gravsten på Mildsted kirkegård er bevaret.⁽³⁾

Agge Knutzen førte sammen med Johann Froddesen og senere sammen med dennes enke, Carstine, en retssag mod Poppe Boingks arvinger af andet ægteskab. (Se afsnittet "Froddesen-familien på Toftum".)

I 1597 klagede Agge Knutzen sammen med Carstine til kongen over Jürgen Paysen, der havde sat sig i besiddelse af Ludde Popsens gods. I 1599 klagede Carstine ligeledes over Jürgen Paysens efterladte enke, Anna. I øvrigt se "Paysen-familien i Flensborg"⁽¹⁵⁾

Barn:

a. Iven Aggesen (Axen).

Iven Aggesen eller Axen var stiftsfoged i Rødemis, hvor han døde d. 24. juli 1663, 89 år gammel. Han var altså født ca. 1573.

Sammen med broderen Paul Axen havde han en halv stav og en vindmølle i Rødemis under domkapitlet i Slesvig.

Han havde en del jord i Lundenberg herred, der for størstedelen gik tabt ved stormfloden i 1634. Han skal have indlagt sig

stor fortjeneste ved bygningen af Rødemis skole.

Stiftsfoged Iven Axen var fadder i Flensborg i 1637, da Ratke Kruse (III) og Anke von der Wattering lod sønnen Hans døbe (Se afsnittet "Kruse-familien fra Husum").

Iven Axen var gift med Arlich, der var født d. 13. april 1578.

Hun var datter af stiftsfoged i Rødemis Aggi Axen d.y., der første gang var gift med Silbrig, datter af Peter Morning i Mildsted, og anden gang blev gift med Cathrine Peters d. 12. nov.

1609. Aggi Axen eller Teting flyttede til Husum "for at få mere ro". Her døde han d. 24. febr. 1600, 62 år gammel. Han var søn af Aggi Axen d.m., der først boede på faderens gård på Padelek, men efter en ildebrand begav sig til Rødemis. ⁽¹⁶⁾

Arlich døde 1668 i Rødemis, og der blev ringet for hende d. 13. jan.

D. 4. april 1657 fik Iven Axen og Arlich overladt gården frit og kvit for alle byrder. Det siges, da han fratrådte stiftsfogedembedet, som han havde beklædt i 43 år med trofast flid, at det skete på grund af alder og livssvaghed.

Barn:

aa. Agathe, begravet (ringet) d. 20. marts 1651. Hun var gift med Peter Simensen - også kaldet Peter Petersen jun. - i Husum. Han døde i 1653 og begravedes d. 20. okt. Han var søn af rådmand i Husum Simon Petersen og Anna Thomasdatter (Andersen) fra Tønder. (Se "Mom Andersen i Tønder og hans slægt", s. 624).

Peter Petersen jun. fra Husum blev ved senatsdekret af 10. febr. 1641 beskikket til formynder sammen med Jørgen Valentin og Jacob von der Wattering for Hans og Rotcher Kruse, sønner af den afdøde Ratke Kruse. (IV - 328).

bb. Anna.

b. Paul Aggesen.

Paul Aggesen blev født ca. 1574. Han døde d. 16. april 1613.

Han var gift med Cathrine, der efter Paul Aggesens død blev gift anden gang med Peter Kételsen i Husum. ⁽¹⁵⁾

Børn født i Poppe Boingks andet ægteskab:

4. E m e r e n t i a B o i n g k.

Emerentia Boingk var gift med Tycho Paysen i Borsbøl i Breklum sogn. Han skal have været af slægten Lux i Valsbøl, Breklum sogn. Ifølge et brev, dat. Friedensburg d. 9. juli 1582, fra kongen til statholderen Peter Rantzau, havde Johann Froddesen og medarvinger en sag gående mod Tycho Paysen i Borsbøl og Peter Doisen i Bredsted, Poppe Boingks arvinger af 2. ægteskab.

Børn:

- a. Ingeborg (Tychosdatter) Paysen, gift med Jes Lorentzen i Bredsted, der var født ca. 1530 og død d. 14. aug. 1591 (ifølge en anden kilde skal han have levet endnu i 1607 som en gammel mand). Han besad anselige ejendomme i den frisiske marsk. (9)

Børn:

- aa. Lorentz Jessen d.m., født i Bredsted, død i Flensborg 1626. Byfoged i Flensborg.

Gift 1. gang med Margrothe (Cathrine) Clementsen, der døde i Flensborg i 1610. Hun var datter af herredsfoged i Struhstrup herred, Detlef Clementsen, Farenstedgård. (I øvrigt se afsnittet "Herredsfogedslægten på Farenstedgård").

Gift 2. gang med Anna, der døde i Flensborg i 1626, og begravedes i Marielkirken. Hun var datter af Tuike (Tyge) Festeren og Cathrine, en datter af Cord Kallesen i Flensborg. (I øvrigt se afsnittet "Cord Kallesen i Flensborg og hans efterkommere").

- bb. Pay Jessen. Bosat i Bredsted.

- cc. Marten Jessen, født 1564, død 1610 i Flensborg.

Han var købmand og deputeret borger i Flensborg.

Gift 1587 med Momke (Monika) Edlefsdatter, død 1627 i Flensborg, datter af Edlef (Adolf) Christiensen (Christiansen) i Lindholm og Herlech von Andersen, Klægsbøl. (Bilag 2).

6. D a t t e r N. N.

Peter Boysen var arving efter Poppe Boingh og var frmtl. gift med en datter af dennes andet ægteskab.

Som omtalt ovenfor førte Johann Froddesen og medarvinger arvesag mod Peter Boysen og Tycho Paysen. Sagen synes at løbe gennem man-

ge år, endnu 1596 har Johann Froddesens enke, Carstine, en sag gående mod Peter Boysen og Sissel Jensen, sammen med Agge Knutsen.

7. S i s s e l J e n s e n .

Sissel Jensen var frmtl. født i Poppe Boingks andet ægteskab. Mod hende førte Carstine Froddesen, Johann Froddesens enke, som ovenfor omtalt, arvesag sammen med Agge Knutsen.

Ifølge Danske Atlas (1781) var en stol i Bredsted kirke forsynet med to røde haner og navnene Poppe Haing (vel fejllæsning for Boingk) og Sissel Jensen.

Carstine Froddesen klagede over, at Peter Boysen og Sissel Jensen havde taget "arvelandet" i besiddelse. (I øvrigt se "Froddesen-familien på Toftum", s. 483).

Bilag 1.

P O P P E B O I N G K S V Å B E N B R E V .

1527. Rigsarkivet. (Jfr. Sønderj. Historie, bd. 2, s. 278).

Wy Frederich der erste vonn gotsgnaden tho Dennemargken, der Wenden vnnd Gottenn Koningk, Erwelter Koningk tho Norwegenn Hertogh tho Slessvigk, Holstenn, Stormarenn vnnd der Dytmarschenn, Graue tho Oldenburg vnnd Delmenhorst, Bekennen hirmit vnnd dhonn witliek kundt vnnd apenbar, allemennigliek, Wowoll vnne koninglieke meynunge vnnd gemote alltitt darhenne steit, vnnd gerichtet de vnszen szo vnns in truwen vnnd horsam vnderworpen vnnd vorwant mit den bestenn tho forderenn vnnd forttosetten, Szo dragenn wy doch vornemliek mher vnnd hoger neyginge Gnedigenn willenn vnnd begerde tho dennjenigen welkere siek mit sonderliker flittiger denstbarheit vnnd allenn truwen Jegenn vnns vnne Ryke vnnd Lande alltitt gerne er-togett, sze mit sonderliekenn erhen, vnnd frigheidenn tho beghiff-tigenn, thoerheuen vnnd tobegnadenn. Szo denne de Erbar vnnsse Herdefogett In Norgessherde vnnd leue getruwe Poppe Boginck vnnd vor ehm szine olderenn ye vnnd alwege Vnns vnnsen vorfarhenn Olde-ren Rykenn vnnd landenn vele vnnd meinigfoldige getruwe vnderdani-ge flitige annheme vnnd nuttliche denste vnnd allenn willigenn ge-horsam geleystet vnnd bewiszet Vnnd he doch vorhenne van guden fra-men vnnd ehelikenn Herkamen vnnd slecht siner Olderenn gebaren, Heb-ben wy ehn dem benombtenn Poppe Boginck vnnd sine ewige rechte ly-ues eruen vmb sodanner siner vorolderenn vnnd sin suluest truer annemer vnnd nutlieker denste vnnd gehorsams willenn, szo vnns vns-zenn vorolderenn, Rykenn vnnd landenn vann ehn beschenn vnnd he mit sinen eruen vnns vnnsen Nakomlingen vnnd eruen henforder noch woll dhonn scholen mogen vnnd¹⁾oldenn herkommendes wil-lenn mit nygen erhen, Rechtenn vnnd vnnd frigheidenn des Adels, dar-to einenn Kleinodienn, Nompliek enen Schilt vnnd Helm, Als einen wyttten schilth darynne eynen Rodenn Hanen up dem Schilt, eynenn Helm mit eyner behengedenn gedeyldenn helm deken Rodt vnnd wyth vp deme Helme twe rodeflogelle, twischenn densuluigenn eynen grunenn Krantz, darinne einen Roden Hanenkop, In matenn hir midden disses Breues gemalet, gnediglich begauet, befriget, begnadet vnnd vorge-szehen, Also dat he vnnd sine ewige echte vnnd rechte lyues eruen Sodanne begnadunge vnnd nhamen des Adels mit den togelechtenn meri-

tumswerdenn Erbar vnd Duchtige wo Inn vnszen landen wentliek vnnnd denn Jez berorden Schilt, Helm vnnnd dessuluigen Deken vnnnd teyken, nhuann vnnnd henforder yener vnd allenn ordenn schedenn vnnnd szaken mit allenn vnnnd genetenn scholen vnnnd mogen an vnd Inn geliek anderen eddelluden, nichts vthgenamenn, ganadenn, rechtenn frigheiden vnnnd eygeschopen anderer vnplicht. Jedoch by bescheden, dat he vnnnd Syne eruenn vnns vnnnd vnnszenn eruen alweghe ein wolgerust perdt vann szinen Jetzundthebbenden lantguderen vnnnd hirnamals, nha merunge vnd vorbeterunge dersiluigen noch mher holdenn vnnnd darmit denen scholenn. Begnaden, begauen vnd befrigenn vnnnd bele- nen ehn vnnnd szine rechtenn lyues eruenn darmit allenthaluen wo berordt vnnnd vorschreuen, ehn dat hirmit In Krafft vnd macht des- szes vnnszes Breues vann koniglicher machtfullenkamenheit, By be- scheyden, dat szodane vnnsze vorlehende, vnnnd gegheue begnadunge, Schilt vnnnd Helm mit orhem thobehordenn Jenige Szo demsuluigenn, geliek hebbenn vnnnd forhenn mochten, tho Keyner vorkleyninge na- deyll effte schadenn szin scholenn. Gebedenn darup allenn vnd desz- lieken vnnszenn vorwandthenn vnd Vnderdhanen wat werdenn, Standes, grades, weszendes ader Gendinen de szindt, mit dissen vnnszenn Bre- ue, Meynen vnnnd wyllenn, ock ernstliek vnnnd erstigliek dat gy ehn vnnnd szine Rechte lyues eruen by solckenn begnadunge des Adels, vnnnd dem Schilt Helm vnnnd wat dar tho gehoret, vnnnd allenn darann hangenden, erhen, frigheidenn vnnnd rechtenn frig vnnnd vnbehindert blyuen, Siek darinn allwege gebuiken laten schutten, schermen vnnnd handhauenn By pene dusszent Margk Suluess szo vakenn vnnnd dieke hir- jegen gedhann werde, de helfte ann vnns vnd vnnsze eruen vnnnd dat ander deyll gemelte Poppen Boginck edder szinen eruen thobrekenn vnnnd vnafflatigh thouorfallenn. Des tho Orkunde hebbenn wy vnnsze koningliche Secret neddenann deszenn Breff witlichenn dhonn hen- genn.

Datum Flenszeburg Am Auende Palmarum Anno Dni veffteinhundert vnnnd Seuenvndtwintigh.

1) Fugtskader. 4 - 5 ord mangler.

Bilag 2.

Slægten von Jessen

Jes Lorentzen, Bredsted (søn af Laurentz Jessen og Christina Paysen)
Gift med Ingeborg Paysen (datter af Tycho Paysen og Emerentia, formtl. datter af Poppe Boingk Bredsted) af slægten Lux i Valsbøl (Nr. Gøs herred)

Børn:

A. Pay Jessen, Bredsted, fra ham nedstammer fire linier, hvoraf nogle førte navnet Ketelsen og Paysen.

B. Martin Jessen, f. Bredsted 10.11.1564, købmand og deputeret borger i Flensborg.

Gift 20.5.1587 med Momke (Monika), datter af Edlef (Adolf) Christensen (Christiansen) i Lindholm og Herlich von Andersen, Klægsbøl. Edlef Christensen var broder til Mattias (Matz) Christensen i Flensborg.

Martin Jessen døde 10.12.1610 og blev begravet i Vor Frue kirke i Flensborg.

Momke f.ca. 1565, død Borsbøl 6.12.1627 og begr. 9.12. i Klægsbøl kirke (Die Heimat 1929 s.278)

Børn:

a. Botilde, gift 1614 med købmand i Flensborg Paridom Simonsen.

død 31.7.1639. Paridom Simonsen nævnes 1625 og 1630 som tolder i Bov (Han havde forpagtet tolden af Nis Asmussen).

b. Johannes Andreas Jessen, f. 11.4.1594 i Flensborg, død 2.12.1663 i Store Vi. Sognepræst i Store Vi 162¹/₄ - 63.

c. Lorenz Jessen (den yngre), f. i Flensborg, død sst. 1666, byfoged i Flensborg.

Gift 1.gang 2.6.1652 med (sin kusine) Anna, d.a. Lorentz Jessen (den ældre). Hun døde i første barselseng, også barnet døde.

Gift 2.gang 3.9.1655 med Maria Michels, ægteskabet barnløst.

C. Lorentz Jessen (kaldet den ældre), byfoged i Flensborg, død 1626.

Gift 1.gang med Margrethe (el. Cathrine) Clementsdtr. fra Farensted grd., død 1610.

Gift 2.gang med Anne, datter af Tuike Festersen og Cathrine Cordes (Kalle- sen).

Kilder: Franz von Jessen: Slægten von Jessen, Kbh. 1937

Jacob Jessen: Stammtafel der Familie Lange in Flensburg
(Jacob Jessens Genealogischer Nachlass, XII Hs Lfnr.1615, Bd.6,
Stadtarchiv Flensburg)

Poppe Boingk i Bredsted.

Bilag 3.

Knud N.N., af Kone-slægten, førde samme våben som denne.

1. Iven Knudsen, Rødemis.

2. Agge Knudsen, Rødemis.

Gift med Agathe, født ca. 1546.
Død 6. aug. 1613, 67 år gammel.
(Boingk ?)

1. Paul Aggesen (Axen), grdm.
i Rødemis, født ca. 1574,
død d. 16. april 1613.
Gift med Cathrine, der d.
15. juni 1616 blev gift
2. gang med Peter Ketelsen
i Husum.

2. Iven Aggesen (Axen), stifts-
foged i Rødemis, født ca. 1573,
død d. 24. juni 1663.
Gift med Arlich, født ca. 1575,
død 1668, begr. d. 13. jan.
Gift 1. gang med Ketel Lorent-
zen.
Arlich var datter af Agge Axen
eller Teting den ældre.
Stiftsfoged i Rødemis.

1. Anna.

2. Agathe, begravet d. 20. marts
1651.
Gift med Peter Simensen, også
kaldet Peter Petersen jun.
Han var søn af rådmand i Husum
Simon Petersen og Anna Thomas-
datter (Andersen) fra Tønder.
(se "Mom Andersen i Tønder og
hans slægt", s. 624).

Jfr. bilag nr. 18 i "Froddesen-familien fra Toftum", s. 500 II.

Noter og henvisninger til "Poppe Doingk i Bredsted".

1. Nachrichten über das Amt Bredstedt. Aus alten Chroniken. Verlag H. Söder, Bredstedt. (Uden år).
2. C.L.E. von Stemann: Geschichte des öffentlichen und Privatrechts des Herzogthums Schleswig. 3. Theil, s. 166. Kopenhagen 1867.
3. Die Knstdenkmäler des Landkreises Husum, s. 168 og s. 55. På Aggede Aggens gravsten er indhugget et opretstående sværd i lighed med det Froddesen-familien førde. Ifølge Goslar Carstens (Wappen und Wappenmarken in Nordfriesland. Jahrbuch des Nordfriesischen Institut, Bd. IV, 1955/56) skal det dreje sig om ægtemandens våben, jfr. Carstine Froddesens oplysning under første gravproces, (Se "Froddesen-familien fra Toftum"), om at Agge og Iuen Knutsen førte samme våben som Konefamilien - et sværd.
4. Mittheilungen aus dem Archiv von Deutsch-Nienhof. Zeitschr. der Ges. für schlesw.-holst. Geschichte. Bd. 25. 1895.
5. samme.
6. Kleine Mittheilungen. Zeitschr. der Ges. der Herzogthümer Schleswig, Holstein und Lauenburg. Bd. 4. Kiel 1847.
7. Inländische registratur 1581/82. S-film 4747. R.A.
8. Patenten. Tyske kancelli. S-film 4734.
9. Carl Langholz: Ahnetavle for Hans Heinrich Jessen og Helene Clausen, s. 31. Manuskript 1952.
10. Staatsbürgerliches Magazin. Bd. 10, s. 965. 1831.
11. Zeitschr. f. d. Geschichte der Herzogthümer Schleswig, Holstein und Lauenburg. Kiel 1873, s. 188.
12. Landretssager. Schlesw.-holst. Landesarch. Gottorp.
13. Eduard Juhlers privatarkiv. Nr. 371. L.A.S.
14. Landregister der Fürstenthume Schleswig vnd Holstein etc. Anno 1543. Neues Staatsbürgerliches Magazin. Bd. 3. Schleswig 1835. Det opgivne årstal synes tvivlsomt, da dersammesteds nævnes Boy Paysens arvinger. Boy Paysen døde først 1546
15. Landretssager. Schlesw.-holst. Landesarchiv. Gottorp.

16. Mollers Axen-tavle, "Genealogia Axeniorum". Stadtkarch. Flensb.
Ifølge O.H. Moller var Aggi Axen eller Teting d.m. en søn af Tante Axen, herredsfoged i Padelék og Simonsberg herreder, død 1532.
Se også bilag 18 til "Froddesen-slægten fra Toftum".

FAMILIEN VON WETTERING I FLENS-
BORG.

Familien von der Wattering var en af de patricierfamilier, der fra 1500-tallets anden halvdel og op gennem 1600-tallet hørte til den indflydelsesrige kreds af borgere, der stillede rådmænd og borgmestre.

Gennem slægtsskab og indgifte var den knyttet til såvel de gamle slægter (Paysen, Rickertsen, Holste) som til de nye, fortrinsvis fra Westfalen indvandrede (Lange, Ubbing etc.).

Ifølge O.H.Møller ^(1a) skal familien stamme fra en adelig slægt i landskabet Wetterau i Hessen (sydøst for Frankfurt). Det har næppe meget på sig - muligvis en romantisk familietradition.

Mere sandsynlig er det, at familien har sit hjemsted i byen Stade, hvor navnet er påvist i tiden fra 1351 til ca. 1630. En "Wetering" er i Stade et vandløb eller en afvandingskanal. I Hamborg forekommer navnet fra 1477 til ind i det 17. århundrede. ⁽²⁾

Fornavnet Jacob synes at være gennemgående i familien.

Man har ment, at Odense-bispens generalofficial på Femern, Jacob von der Wattering, skulle være fader til nedennævnte Jacob von der Wattering (IV - 660). Da generalofficialen var katolsk gejstlig, kan han næppe have sat legitime børn i verden før reformationen. ⁽³⁾

Snarere kunne den Jacobus de Wetering, der nævnes i et af Chr. 11's breve, dateret Sorø d. 21. maj 1477 komme på tale som forfader. Han kaldes kongens skriver (scriptor domini regis) - muligvis "antskriver". Sidstnævnte antagelse støttes delvis, ved at der loves ham nogle boder i den kongelige gård (cura regis) i Hamborg, som skriveren på borgen Segeberg, Arnold Duntmeker, tidligere har haft. ⁽⁴⁾
Ved Rostock universitet immatrikuleres d. 16. maj 1466 Jacobus v. d. Wattering de Buxtehude. D. 15. maj 1483 sst. Johannes von der Watteringhe de Hamborch. Han bliver 1484/85 bacc. art. ⁽⁸⁾
En Jacob von der Wattering var 1479 kannik i Slesvig. ⁽⁵⁾

I. JACOB VON DER WETTERING. (IV - 66P)

Jacob von der Wattering ⁽¹⁾ var født ca. 1510 og døde i Flensborg d. 14. sept. 1571. ⁽⁵⁴⁾

Han nævnes første gang 1536, og da som amtsskriver i Tønder.

Han var flere år i Frederik I's tjeneste og fortsatte som amtskriver under Christian III, der d. 2. febr. 1543 overlod klostergården til ham. Tønder Gråkloster var blevet nedbrudt i 1530. Her byggede han nogle huse (boder) til udlejning (1546-51). Disse huse er oprindelsen til den senere Ulgade (Uldgade). D. 1. okt. 1551 solgte han hus og toft til Anna, Matthias Hansens enke. ⁽⁴⁾

Kongen overdrog ham ligeledes Dyrhus rørvold.

Ca. 1544 flyttede han til Flensborg, hvor han etablerede sig som købmand. 1557 nævnes han som rådmand i byen, men allerede i 1547 skal han være blevet rådmand. ⁽⁶⁰⁾

Han nævnes d. 3. nov. 1553 som "testamentarius" for præsten Thomas Atzersens testamente.

I 1557 overbragte Jacob von der Wattering sammen med den senere borgmester Mandixen på rådets vegne en skrivelse til Christian III. Rådet havde pådraget sig kongens unåde på grund af de klager, han havde fået over rettergangen i Flensborg. Rådet forsvarede sig mod klagerne, der gik ud på, at der sjældent blev afholdt ordentlige retsmoder. Retssagerne blev ofte ordnet under private forhold. Derved gik kongen glip af bødeindtægter. Nogle af klagerne havde personlig henvendt sig til kongen. Der nævnes Jost Brodersen, Jørgen Andresen og Kristina Leuens. De to rådmænd fik forskellige pålæg med hjem. Disse pålæg blev senere gentaget i brev til rådet, dateret Æbelholdt d. 23. juli 1557. Det hedder heri, at der skal holdes offentligt ting to gange om ugen på rådhuset og ikke i private huse, i nærværelse af byfogeden (der indkasserede kongens boder). Mandagen den 27. oktober 1567 overdrog Hans Brade på sin broder Jürgen Brades vegne et hus til den "erbare" Jacob von der Wattering. Det lå mellem Hans Husumers og Peter Jensens huse. ⁽⁵⁾

Fra sin svigerfader, Boy Paysen, overtog han to huse på Holmen. De havde tidligere (1508) tilhørt rådmand Leve Ingwersen. Senere fik Jacob von der Watterings to sønner, Boy og Jacob, hver et af disse huse. ⁽⁹⁾

1570 blev han sammen med svogeren Paul Paysen og Karsten Rickertsen afsat som rådmand. Det skete på foranledning af den intrigante og magtskyge borgmester Peter Pommerening. ⁽⁷⁾ Jacob von der Wattering og Paul Paysen var sammen rejst til Nykøbing Falster, hvor kongen opholdt sig, for at klage over Peter Pommerening. Men han var kommet dem i forkøbet, og han havde forstået at fremlægge sine syns-

punkter for kongen på en sådan måde, at denne ikke blot afviste klagen, men de tre rådmænd fik efter kongelig forordning frataget deres poster i rådet. ⁽⁶³⁾

I forvejen stod Peter Pommerening i et modsætningsforhold til de pågældende og deres familier. Nu øgedes deres had og forbitrelse naturligvis. Han kom efterhånden også i dårligt omdømme hos det menige borgerskab. Det endte sluttelig med hans fald. (I øvrigt se: "Borgmester Marquard Holst i Flensborg og hans slægt", s. 729). Jacob von der Wattering skal i væsentlig grad have medvirket ved udarbejdelsen af den politivedtægt, der trådte i kraft i 1558.

Jacob von der Wattering var to gange gift:

Gift 1. gang i Tønder med Cathrine, datter af borgmester i Tønder, Hans Ditmersen. Cathrine døde i barselseng efter at have født en søn. (Hans (Johannes) ?).

Gift 2. gang (for 1548) med Catharina Paysen (IV - 661), en datter af rådmand og købmand i Flensborg Doy Paysen (IV - 1322). (Se afsnittet: "Paysenfamilien i Flensborg".)

Catharina døde d. 30. marts 1583. ⁽⁶²⁾

Dørn:

1. H a n s v o n d e r W e t t e r i n g ?

Ifølge matriklen for Rostock universitet optoges i maj 1557 på universitetet: Johannes de Wederinge fra Flensborg. ⁽⁸⁾

Det drejer sig her muligvis om den søn af første ægteskab ved hvis fødsel moderen døde. I så tilfælde er han opkaldt efter sin morfader, borgmester Hans Ditmersen i Tønder.

2. B o y v o n d e r W e t t e r i n g,

v. II 2.

3. J a c o b v o n d e r W e t t e r i n g,

v. II 3.

4. C a t h a r i n a v o n d e r W e t t e r i n g.

Catharina von der Wattering blev 11. okt. 1579 gift med livlæge hos hertug Hans d.æ i Haderslev, senere livlæge for Frederik II, Matthias Tipotius. ⁽⁶⁴⁾

Tipotius nævnes som læge i Haderslev i 1566. 1567 var han blandt de "professorer", der skulle undervise ved det nye gymnasium academicum i Slesvig, der blev indviet d. 17. maj. Blandt de øvrige

var Conrad Högreve og Erasmus Heidtman. (Se "Froddesen-familien fra Toftum".)

Tipotius synes at være blevet ansat hos hertug Hans d.æ. d. 1. februar 1568. Der foreligger en bestalling for ham, dateret den dag. Han bliver ansat som livlæge på begges levetid. Han skal sørge for hertugens sundhed til enhver tid med særlig omhu, også ved "wiederwertigen unverhofften furfelle". Han skal holde gode, duelige midler og medicin.

Der skal overlades Tipotius et hus i Klostergade i Haderslev, beliggende mellem præsteboligen (Widdumstede) og den Emmicksenske gård. Huset har tidligere været beboet af Magdalene Sturc.

Tipotius skal hvert år have 100 daler, almindelig hofbeklædning til to personer, frit bord og underhold, dertil 50 læs træ til husholdningen eller en tilsvarende betaling i rede penge.⁽¹⁰⁾

D. 10. febr. 1580 forærede hertugen ovennævnte hus til Tipotius på grund af tro tjeneste. Tipotius og hans arvinger får huset med al frihed og rettighed, uden nogen pligt. De kan pantsætte eller sælge det, som de vil. Kun den landsfyrstelige højhedsret forbeholder hertugen sig.⁽¹⁰⁾

D. 26. februar 1573 forlenede hertugen Tipotius med St. Antonius vicariatet i Petersdorf på Femern. Andreas Schröder havde tidligere haft det.⁽¹¹⁾

Ligeledes i 1573 ledsagede Matthias Tipotius hertugen på en rejse til Venedig.⁽¹²⁾

D. 30. juli 1579 sender hertugen et brev til Tipotius, der da opholder sig i Tønder, hvori han "nådigst" meddeler, at de forordnede piller og andre lægemidler er sluppet op. Tipotius skal "uforsømmeligt" komme til Haderslev.⁽¹³⁾

Ved Hans d.æ's død i 1580 fik forskellige hoffolk udbetalt gratialer. Et par af dem, deriblandt Tipotius, var ikke helt tilfredse. I et brev, dat. Friederichsburg d. 6. jan. 1581, skriver kongen til Peter Rantzau, amtmand i Flensborg, og til Henrich von Ahlefeld på Satrupholm, at doctor Matthias Tipotius i Haderslev har beklaget sig over, at han er blevet forbigået, i virkeligheden har han fået mere end nogensinde i hertug Hanses tid. Dog er kongen villig til at give ligeså meget, som hertug Adolf vil beslutte sig til at give.⁽⁶⁶⁾

D. 6. okt. 1581 blev Matthias Tipotius ansat som livlæge hos Frederik II.⁽¹⁴⁾

Matthias Tipotius er frmtl. død d. 6. april 1585. Til denne dag fik
fik hans enke, Catharina, udbetalt tilgodehavende d. 25. april. ⁽¹⁵⁾

Matthias Tipotus's ægteskab med Catharina von der Wattering var hans
andet ægteskab.

Han var første gang gift med N.N., der døde i Haderslev i 1579. Hun
begravedes ifølge Aastrup kirkebog torsdagen d. 16. april "uden al
pompa et honore".

I anledning af ægteskabet med Catharina von der Wattering oprettedes
en kontrakt, dateret Flensborg St. Hansaften 1579. Den blev under-
skrevet i nærværelse af Hans d.æ.'s sekretær, Georg Beyer, Paul Pay-
sen, brudens morbror, og Blasius Ekenberg, advokat og gift med bru-
dens kusine. Tipotius forelagde en "Schein", udstedt af borgmeste-
ren og rådet i Haderslev d. 4. juni 1579, hvori nævnes, hvad der er
fastsat i mødrene arv til børnene af første ægtteskab. Kontrakten
blev "confirmeret" af hertugen.

Catharina flyttede efter Tipotius's død til Flensborg, hvor hun 1602
købte et hus på Holmens østside, beliggende mellem Carsten Gadlow på
nordsiden og Henrich Holst på sydsiden. Det var Ove Schweins (gift med
Catharinas søster Dorothea), der i Namen Brodersens kreditorers navn
overdrog skødet til Jacob von der Wattering på søsterens vegne.
Catharina von der Wattering døde i Flensborg i 1612 og blev begrava-
vet i St. Nicolai kirke. ⁽¹⁶⁾

Barn (barnebarn?):

a. Matthias Tipotius. Han fik d. 16. juni 1630 udstedt pas
som "generaldiggreve" til flittigt at besigtige havdi-
ger og "vore marskland" ved Elben. ⁽¹⁷⁾

Han blev d. 24. juni 1610 i Tønning gift med Marthe
Goldschmit, datter af salig Sebastian Goldschmit.

5. D o r o t h e a v o n d e r W e t t e r i n g.

Dorothea von der Wattering skal være født i 1560 i Flensborg, og hun
døde sst. i 1620. D. 4. maj begravedes hun i Nicolai kirke. ⁽¹⁸⁾

Hun var to gange gift:

Gift første gang d. 22. okt. 1581 i Flensborg ⁽⁶⁷⁾ med borger og køb-
mand i Flensborg, Hans Lange, en søn af rådmænd Hans Lange og Elsa-
be Finck. Han var født d. 6. nov. 1561 og døde d. 8. juni 1594 i
Flensborg/St. Marie i en alder af 32 år.

En søn af dette ægteskab var:

- a. Hans Lange, født 1582 i Flensborg. Han var silkehandler og boede i St. Nicolai. 1618 blev han valgt til deputeret borger.

Han var gift med Hille (Helene) von Oesede, datter af borgmester Gerdt von Oesede og Catharina Lorck.

Hans Lange døde d. 27. jan. 1623 i Flensborg og blev d. 31. jan. begravet i St. Nicolai.

Hille giftede sig anden gang 1625/26 med Andreas von Eulenow, en søn af Christian von Eulenow, rådmand, købmand og "lært humanist" i Flensborg.

Hille døde 1669 og blev d. 10. juni begravet,

- b. Et barn døde 1592.

Gift anden gang d. 28. okt. 1599 i Flensborg⁽⁶⁸⁾ med købmand i Flensborg Ove Schweins, også kaldet Ove Schwensen eller Ove Svin. Han var født i Ejdersted, hvor han ejede jord. Han blev deputeret borger i 1583, og d. 2. nov. 1618 blev han valgt til rådmand.

Ove Schweins blev gift første gang med Anne, en datter af Namen Brodersen d.m. Hun døde d. 4. jan. 1597 uden at efterlade sig børn.

Ved skiftet efter Namen Brodersen den ældre overtog Ove Schweins dennes hus i St. Nicolai sogn. Han fik skøde på huset d. 12. marts 1582. Det var svogeren, Namen Brodersen d.y., der gav skødet på egne vegne og Asmus Petersen som fuldmægtig for diakonen Laurentius Jacobi Dannmann, gift med Karstine Namens, datter af Namen Brodersen d.m., Michel Dibler med fuldmagt fra Hans Fischer og på Broder Brodersens og Hans Beckers vegne, svogre til Ove Schweins. Huset var beliggende mellem Paul Bartelsens hus på østsiden og Hans Snidkers mod vest (Angelbogade).⁽¹⁹⁾

1600 blev der givet Ove Schweins - som kreditor - "dom" på Namen Brodersens d.y.'s hus, beliggende mellem Carsten Gadows og Hinrich Holstes huse i Katsund.⁽²²⁾

1625 gav Jacob von der Wattering som formynder for Hans Lange d.y. skøde til Ove Schweins på Hans Langes salige faders hus i St. Nicolai, mellem Ditmar Mars hus på sydsiden og Boy von der Wettings lille hus på nordsiden, med den halve kørevej på sydsiden. I tilslutning hertil gav Ove Schweins skøde på ovennævnte hus til Hans Lange d.y.'s enke, Hille, og hendes umyndige børn.

Omtalte hus tilhørte ikke salig Hans Lange alene, men ifølge skiftet efter Ove Schweins salige hustru Dorothea havde Ove Schweins efter den mellem Ove Schweins og Hans Lange i 1621 oprettede arvekontrakt overdraget huset som ejendom til Hans Lange med det forbehold, at Ove Schweins skulle have frit ophold der, så længe han levede. 1624 får Hans Langes enke og børn "dom" på huset. ⁽²⁸⁾
Ove Schweins døde i Flensborg i 1628.

III 2. BOY VON DER WETTERING. (IV - 330).

Boy von der Wattering blev født i Flensborg 1547/48. Han var købmand og reder. Ifølge O.H. Møller ^(1a) var han en lærd mand. Han skal være blevet sendt i gesandtskab til udlandet, såvel af den danske konge, som af den gottorpske hertug.

D. 26. juli 1591 blev han valgt til deputeret borger og d. 7. febr. 1603 til rådmand. ^(1d)

1609 blev det betroet Boy von der Wattering sammen med Ove Schweins, Thomas Vake og Hinrich Jacobsen at forestå bygningen af det nye orgel i Nicolai kirke. 1621 er han monitor for latinskolen.

1621 betegnes han som forhenværende rådmand. Han måtte opgive dette hverv på grund af tiltagende blindhed som følge af cataract (grå stær).

I en alder af 74 år blev han i 1621 opereret af den "ærbare, vellærde og kunstrige" Johannes Fabricius fra Hannover, "oculist, stensnider, medicus og chirurgicus", under dennes ophold i Flensborg. Boy von der Wattering havde været stærblind i 4 år. Operationen foregik i nærværelse af nogle rådmand og andre af byens borgere. Den var vellykket, synet kom igen. Et par andre mænd, en selejerbonde fra Tomboel i Felsted sogn, Jørgen Asmussen, samt Hans Jørgensen fra et nabo-sogn til Flensborg, blev også opereret. Det skete for deres velkom-mende på offentlig markedsplads i overværelse af mange omkringstående "ærlige" folk. Rådet i Flensborg udstedte d. 11. maj 1621 et "Zeug-nis" til Johannes Fabricius med anbefaling. (Bilag 1.)

1600 blev der givet Boy von der Wattering "dom" på hans (fædrene) hus på Holmens østside i St. Nicolai sogn. Huset betegnes som beliggende mellem broderen Jacobs hus mod syd og Claus Jacobsen d.s.'s hus mod nord. Samtidig blev der givet broderen Jacob "dom" på det hus, han havde overtaget efter faderen. ⁽²³⁾

Mandagen den 9. nov. 1601 giver Jacob von der Wattering og Ove

Schweins, som ægteskabelig formynder for sin hustru Dorothea og med fuldmagt fra hustruens søster, Cathrine, skøde til deres broder og svoger, Boy von der Wattering på dennes hus mellem Jacob von der Wattering mod nord og Claus Jacobsen den ældre mod syd. ⁽²⁴⁾

1618 købte provst Dame det ene af Boy von der Watterings huse. Samtidig købte Boy von der Wattering provst Dames hus, beliggende mellem Boy von der Watterings andet hus på nordsiden og Oue Schwennesens hus mod syd. ⁽²⁶⁾

Mandag d. 6. marts 1620 gav formynderne for salig Hinrich Jacobsens børn og arvinger, nemlig borgmester Marcus Schröder, rådmænd Jacob von der Wattering, Hans Lange og Hermen Hübers, skøde til Hans von der Wattering som "anwalt" for sin fader. ⁽²⁶⁾

Samme dag (1620) gav Hans von der Wattering med fuldmagt fra sin fader Boy skøde til Frid. Dame på hans hus i Nicolai sogn mellem Heinrich Holst på sydsiden og Frantz Boysen på nordsiden. ⁽⁶⁹⁾

1622 fik Boy von der Wattering "dom" på Hans Jürgensens bolig, hvortil han havde fået "immission" ifølge dom. ⁽²⁷⁾

D. 10. febr. 1623 gav Hinrich von der Wattering i faderen Boys navn skøde på ovennævnte hus til Matthias Callesen. Huset var beliggende i St. Nicolai mellem Thomas Kellinghusen mod nord og Thomas Hansen mod syd. ⁽⁷⁰⁾

D. 29. nov. 1589 blev Boy von der Wattering beskikket til formynder for Margrethe Rudbek. - "Alse einen bludtvorwandten". Margrethe var datter af Jacob Rudbek og Agathe Froddesen. ⁽⁴⁷⁾ (I øvrigt se afsnittet "Froddesen-slægten fra Toftum", s. 477 A).

D. 6. juli 1589 blev Boy von der Wattering gift med MARINE (IV - 331), en datter af rådmænd Henrik Willemsen og hustru Marine i Tønder. (Se afsnittet: "Hinrich Willemsen i Tønder").

Ifølge O.H. Møller ⁽³⁰⁾ havde præsten Johannes Calixtus (Callesen) i Medelby skrevet et bryllupsdigt: "Camelion in honorem conjugii Boettii a Wetring. (Trykt i Slesvig 1589). Her skal det - i oversættelse - have heddet om Boy von der Wattering, at han ikke var "født af almindelige aner. Thi denne slægt roser sig med det berømmelige navn Paysen, som blomstrer i den navnkundige og udsøgte adel". Det hentydes her til Boys moder, Cathrine Paysen. ⁽³¹⁾ Paysenfamilien blev anset for adelig.

Boy von der Wattering døde i Sønderborg i 1628. Han har frmtl. på grund af krigsbegivenhederne (Wallensteinkrigen), 1627 - 1629, søgt tilflugt hos svigersønnen, amtsforvalter Hans Jebesen, gift med datteren, Catharina.

Han blev begravet d. 11. april, efter at der var blevet ringet for ham i tre dage, hver dag i en time, hvilket kostede 9 mark. Han blev frmtl. begravet i den grav Hans Jebesen samtidig købte for 200 mark. Den havde tidligere tilhørt Liliendalerne og lå omtrent ved prædikestolen. (32)

En skildring af forholdene i Flensborg ved denne tid er givet i O.H. Mollers afskrift af skoderne: (34)

"Seidhero 1627 den 16. Julii bis 1630 den 1. Martii ist kein Ding gehalten worden wegen des leider Gottes immittels eingefallenen Kriegswesens vnd Abwesenheit des Erbaren Rhats mit den meisten Theil der Dürgerschaft. Und obwol in Anno 1629 auf Pfingsten der liebe Friede zwischen der Kays. vnd Kön. Mayest. getroffen, so ist doch bald auf den Abzug der kayserlichen Soldaten ein so giftige Pestilentz und Sterbesucht in hiesiger Stadt erfolget, welche sich bis zu Martini continuiret hat. Auch ist die Stadt an Genäuden und bürgerhäußern so greulich ruiniret gewesen, dass die liebe bürgerchaft allgemach zu Haus und Hoff wiedergekommen und also mit bürgerlichen Rahtssachen und Processen das Gericht vnbeladen gewesen."

Marine von der Wattering overlevede sin mand med næsten 30 år.

1635 fik Hans Ebsen (Jebesen) fra Sønderborg "dom" på salig Boy von der Wattering to ved siden af hinanden beliggende huse i St. Nicolai sogn, mellem Andreas von Eulenow mod syd og Jacob von der Wattering mod nord, med den mellem de to huse beliggende kørevej. (29)

Samme år (1635) gav Marine von der Wattering skøde til Nis Ebsen, som fuldmægtig for sin broder, fyrstelig sønderborgsk amtsforvalter Hans Ebsen, på hendes salige ægtemands to huse, med Jacob von der Wattering store hus mod nord, og med det lille gamle hus, salig Jens Lawsens enkes og børns hus, mod syd. (29)

D. 3. febr. 1640 lod Marine von der Wattering sammen med Baltzer Willems, som arvinger efter Paul Valentin, lovbyde snedker Hans Jacobsens hus i Rødegade. Han kaldes også Hans Juncker. (51) (80)

1631 klagede Baltzer Brabant, apoteker i Kolding over hende. Han havde overgivet hende 600 rdl., som han skyldte hendes søn Jacob i Hamborg. Marine havde sendt pengene til sønnens "maschepei" (kompagniskab) i Hamborg efter sønnens død i krigstiden 1627-28. Baltzer Brabants søster, Abigal Schröders, Haderslev, tog sig senere af sagen. Mat ne søgte at trække den i langdrag. Fordringerne nedsattes ved forlig til til 17 rdl. Marine tøvede stadig, men fik d. 15. september 1734 af retten besked om at betale, ellers villeder ske udpantning. (40)

I retten i Tønder gjorde hun sig også bemærket, enten ved personlig at møde op, eller ved at lade sine interesser blive varetaget af sønnerne Henrik og Thomas eller af bekendte i Tønder.

Det fædrene hus var blevet solgt til den senere borgmester Hans Werkmeister. Hans enke, Anna, måtte sagsøges af Marine for resterende 200 mark af købesummen. Senere måtte sagen føres videre mod salig Anna Werkmeisters arvinger. (48)

En anden ejendom i Tønder var blevet solgt til Matthias Werkmeister. Han klagede ved retten i Flensborg over, at han ikke kunne få skøde af Marine von der Wattering. Retten afsagde en kendelse om, at han først skal betale de 180 mark og renterne for 13 år, som han skyldte hende. (71)

Marine nævnes sidste gang i retsprotokollen i Flensborg d. 18. okt. 1650. Hun er som arving efter sin afdøde søn Thomas kreditor ved Bartelt Iversens konkurs. Det drejede sig om en "hypotec", dat. d. 14. okt. 1637, på 400 rdl. Marine står som nr. 1 blandt "Hypotecari" og får d. 20. nov. 1650 ved fordelingen tilkendt hele beløbet. (33)

Boy von der Wattering havde i 1619 til sig og sin hustru købt en begravelse i Nicolai kirke, til en rente af 2 mark og 8 sk. årligt. Den nævnes endnu i kirkeregnskabet 1639 under hans navn. Ægteparret fik åbenbart aldrig brug for begravelsen, og den blev senere (1670) solgt til Nicolai Thomsen. (18)

Marine von der Wattering er formentlig død - eller i hvert fald begravet i Sønderborg. Hendes død nævnes ikke i kirkeregnskaberne for St. Nicolai kirke i Flensborg. For Sønderborgs vedkommende mangler der regnskaber for denne tid, men i kirkens donationsbog læser man: (34) Anno 1657 hatt die Ehr und Viel Tugendsahme Fraw Maria von der Wattering auss Flensburg unser Kirchen in Ihrem Letzten bedacht mit 50 Mrk Lübsch, welches Gott belohne".

Marine von der Wattering må have opnået en høj alder.

Der kendes ialt 9 børn af Boy von der Wattering og Marine,
5 sønner og 4 døtre:

1. C a t h a r i n a v o n d e r W e t t e r i n g .

Catharina von der Wattering var den ældste af døtrene. Hun døde i Sønderborg d. 15. marts 1668.

Hun blev i 1612 gift med daværende amtsskriver, senere amtsforvalter for de dele af Als og Sundeved, der hørte under hertug Hans d.y. i Sønderborg, Hans Jepsen.

Hans Jepsen var født d. 23. april 1579 i Blans, som søn af gårdmand Jens Jepsen og hustru Brigitte (Birte), datter af Nis Riggelsen og Marine.

Han blev først undervist hjemme, senere kom han i skole i Sønderborg. Da han var 11 år, blev han sendt til Lybæk til pastor Stricker. Derpå var han nogle år i amtsskriver Karsten Petersens tjeneste i Sønderborg. (Karsten Petersen var gift med Hans Jepsens kusine, en datter af rådmand Hans Matzen og Bodel, født Jepsen. I øvrigt se afsnittet "Matzenfamilien i Sønderborg"). 1599 kom Hans Jepsen på amtsstuen i Sønderborg og 1602 på amtsstuen i Plön. I 1605 blev han amtsskriver i Sønderborg og 1625 amtsforvalter sst. (35)

Hans Jepsen døde d. 2. febr. 1650 i Sønderborg og blev begravet i kirken. Han skænkede ved sin død 300 mark til St. Jørgens-hospitalet og 500 mark til kirken.

Hans hustru, Cathrine, lod opsætte et epitafium i Kirken. Indskriften lyder:

" Anno 1650 dieses setzen nach dem der wohl Ehren-
vester vnd Grohs Achtbar Herr Hans Jepsen, Fürstl.
Amtsverwalter alhier nachdem Ehr in dem Fürster-
lichen Hause in die 50 Jahr getrew vnd redlich de-
dienet, Sehlich im Herrn entschlaffe, seines alters
76 Jahre. Ao 1688 d. 19. Martij ist die viel Ehr
vnd Tugendsahme Havsfr. Cathrina Jepsen, nachdem
sie 37 Jahr vnd 7 Monat in diese Stadt gelehet sanft
vnd seel. entschlaffen der Seele Gott gefallen."

Hovedbilledet forestiller nedtagelsen af korset. Foroven portrætter

af Hans og Cathrine Jebsen, ved siderne portrætter af de seks børn, tre sønner og tre døtre.

Børn (Fadderskabsliste bilag 2):

a. Marine Jebsen.

Marine (Maria) Jebsen døde i Flensborg i 1687.

Hun blev d. 6. okt. 1633 gift med dr. med. et phil. Joachim Mancinus, der var født ca. 1591 i Bützau og døde d. 14. april 1654 i Flensborg, begravet d. 25. april i Nicolaikirken.

Han var søn af magister Georg Mancinus, der døde i Wismar i 1620.

1619 blev Joachim Mancinus livlæge for Hans d.y.

Joachim Mancinus var første gang gift med Mette (Margrethe), en datter af rådmand Andreas Olufsen i Flensborg. Hun døde i 1626.

En datter af dette ægteskab, Catharina, blev d. 17. juni 1661 i Flensborg gift med Henricus Eckleff i Tønder, en søn af amtsskriver Georg Eckleff og Dorothea Preuss.

aa. Metta, født d. 23. juli 1634, død d. 8. april 1686 i Flensborg.

Gift d. 10. juni 1655 i Flensborg med rådmand Carsten Thomsen, søn af rådmand Barthold Thomsen og Elisabeth Lorentzen. Han var født ca. 1632 og døde i Flensborg d. 23. febr. 1692.⁽¹⁴⁾

I øvrigt se: "Cord Kallesen i Flensborg og hans efterkommere" og "Ketelsen-familien i Flensborg."

bb. Joachim Mancinus. Døbt d. 14. jan. 1637 i Flensborg og begravet d. 26. febr. 1639 sst.

cc. Johannes Mancinus. Døbt d. 14. jan. 1637 i Flensborg. Død 1688 i Trondhjem.

Gift ca. 1660.

dd. Georg Andreas Mancinus. Født d. 10. marts 1639. Død 1708.

Han gik i skole i Flensborg og Bordesholm. 1657 var

han student i Leipzig. 1667 i Leiden. Professor i Heidelberg 1689-93 og samtidig rådmand der.

ee. Jacob Mancinus. Født d. 25. nov. 1640 i Flensborg. Død i Trondhjem.

Gift 1678 med Else Nielsdatter Kløby.

ff. Cay Burchard Mancinus. Født 1642.

gg. Joachimus Mancinus. Født ca. 1645. Han var student i Rostock i 1662 og 1668 i Königsberg. (37)

hh. Anne Marie Mancinus. Født i marts 1651.

Hun blev gift med Caspar Schwenck.

b. (Boy ?) Jepsen. Død som spæd.

c. Johannes Jepsen.

Johannes Jepsen blev født i Sønderborg i 1618 og døbt d. 13. dec. Han døde i Rendsborg d. 7. maj 1677.

Han var student i Rostock i 1635, i Helmstedt 1641. Han blev magister i Rostock i 1645 og archidiakon i Rendsborg i 1646. Han var sognepræst sst. 1649-1677.

Gift d. 18. sept. 1648 i Flensborg med Eva Klotz, datter af generalsuperintendent Stephan Klotz og Catharina Runge.

Eva Klotz var født i Rostock d. 5. marts 1632 og døde i Rendsborg d. 24. april 1697.

Børn:

aa. Catharina Jepsen, født 1649 i Rendsborg, død d. 23. april 1718 i Bredsted.

Gift med rådmand Christian Detlef Stake i Rendsborg. Død der d. 21. sept. 1705.

bb. Stephanus Jepsen, født i Rendsborg i 1651, døbt d. 11. maj. Død ugift i Flensborg d. 19. nov. 1720.

Han gik i skole i Flensborg til 1668, derefter i Lybæk. Student i Kiel i 1668 og 1680, i Königsberg i 1673.

1693 blev han diakon ved Mariakirken i Flensborg og 1694 sognepræst der. (36)

cc. Ida Sophie Jepsen. Død 1673.

- d. Jacob Jebsen.
Jacob Jebsen blev født i 1620 i Sønderborg og døbt d. 9. jan.
D. 20. dec. 1620 begravedes i Sønderborg et barn af Hans Jebsen, frmtl. ovrnævnte Jacob.
- e. Biritta (Dirgitta) Jebsen.
Biritta Jebsen blev født i Sønderborg d. 6. okt. og døbt d. 16. okt.
Hun blev d. 2. okt. 1636 gift i Sønderborg med Johan Steuermann, der var født i Sønderborg d. 23. okt. 1603, søn af af købmand i Sønderborg, Henrich Steuermann, der var indvandret fra Østrig. (Ifølge en anden kilde var han indvandret fra Flandern.⁽⁶¹⁾).
Johan Steuermann var først sekretær for hertug Ernst Bugislaw, 1636 blev han amtsskriver og 1640 rådmand i Sønderborg.
Johan Steuermann døde i Sønderborg d. 24. april 1652.
Biritta overlevede ham og nævnes endnu i 1668.

Børn:

- aa. Heinrich Steuermann, født 1638 i Sønderborg og døbt d. 7. okt.
Gift d. 1. nov. 1667 i Sønderborg med Lische Thur, datter af fyrstl. sekretær Georgius Thur og Lucie Schürmann.
- bb. Trincke Steuermann. Hun blev d. 7. sept. 1659 i Sønderborg gift med sognepræst Johannes Brandt, der var født 1622 i Sønderborg og døbt d. 15. jan. Han døde sst. 1676 og begravedes d. 18. dec.
Han var søn af Johannes Brandt (død 1654), sognepræst i Sønderborg og Margrethe Bocatia (Bock).
Johannes Brandt var 1639 student i Rostock og blev 1654 vesperpræst i Sønderborg.
Han blev d. 24. sept. 1671 gift 2. gang med Anna Augusta, datter af borgmester i Sønderborg, Jacob Jebsen.
- cc. Anna Maria Steuermann. Hun blev født d. 20. juli 1645 i Sønderborg og døde d. 10. aug. 1707 sst.
Gift d. 22. sept. 1661 med Hans Paulsen, født d. 6. nov. 1635 i Sønderborg som søn af købmand og rådmand Peter Paulsen og Anne Clausdatter.

Hans Paulsen var husfoged (1684-1689) og diggreve i Tønder. Senere var han forpagter (pensionær) på Gammelgård, Kegnæsgård og Majbølgård.

Hans Paulsen døde d. 10. aug. 1711.

Ægteparret havde 14 børn.

dd. Birthe Steuermann. Hun blev født 1648 i Sønderborg og døbt d. 12. nov.

Gift d. 17. sept. 1665 med købmand i Sønderborg, Christoffer Pechmann, der blev født i Sønderborg i 1636 og døbt d. 8. maj. Han var søn af købmand og rådmand i Sønderborg, Christoffer Pechmann og Magdalene Lorentzen.

I øvrigt se afsnittet: "Familien Lorentzen i Sønderborg."

f. Dorothea Jepsen.

Dorothea Jepsen blev født i Sønderborg i 1623 og døbt d. 1. april. Hun døde i Flensborg i 1653 og begravedes d. 18. juli, sammen med et barn i Nicolai kirke.

Gift d. 25. juli 1642 i Flensborg/St. Nicolai med Henrich Jacobsen (Henricus Jacobi), da stadssekretær, senere borgmester i Flensborg. Han var søn af rådmand i Flensborg Heinrich Jacobsen og født ca. 1610. Han døde i Flensborg/St. Nicolai d. 29. april 1668.

Henrich Jacobsen var 2. gang gift - d. 7. aug. 1635 - med Elisabeth Betzel, født 1604 i Magdeburg, død d. 23. nov. 1675 i Flensborg.

Hun var datter af Andreas Betzel i Magdeburg.

Hun var 1. gang gift med Christoffer Thodeus, død 1646, archidiakon i Rendsborg.

2. gang gift med købmand og postmester i Flensborg, Dietrich Klöcker, død 1664. (36)

Barn af første ægteskab med Dorothea Jepsen:

aa. Catharina Jacobsen. Hun blev d. 25. jan. 1664 gift med borgmester i Sønderborg, Nicolaus Brandt, født i Sønderborg i 1628, døbt d. 10. aug. Død i Flensborg d. 25. jan. 1674, søn af Jørgen Brandt d.r.

Catharina var født i Sønderborg i krigstiden d. 14. maj 1644 og døde d. 26. febr. 1698.

Nicolaus Brandt var første gang gift med Sophie Cathrine, født i Sønderborg i 1632 og døbt d. 17. jan. Død ca. 1663. Hun var datter af fyrstl. sekretær Georgius Thur og Lucia Scheuermann i Sønderborg.

g. Alexander Jebesen.

Alexander Jebesen blev født i Sønderborg i 1625 og døbt d. 4. dec. Han døde sst. efteråret 1679.

Gift 11. (?) okt. 1652 i Flensborg med Ingeborg Lange, datter af borgmester i Flensborg, Reinhard Lange, og Anna Vette. Ingeborg var endnu i live i 1703.

Alexander Jebesen var rådmand i Sønderborg fra ca. 1653. I 1671 blev han valgt til borgmester.

Børn:

aa. Hans Jebesen, født 1655 i Sønderborg og døbt d. 4. marts. Død som student i Leipzig i 1676.

bb. Reinhold Jebesen, født 1656 i Sønderborg og døbt d. 20 juli. Han var sekretær i det tyske kancelli i 1680, landskriver i Ejdersted 1684 og husfoged i Delmenhorst 1694. Død d. 3. aug. 1698.

Gift marts 1681 i København med Sophie Amalia Møyer, der døde i Tønning d. 2. okt. 1689 og blev begravet i Sønderborg d. 1. nov. om aftenen.

cc. Cathrine Jebesen, født 1658 i Sønderborg og døbt d. 24. sept. Gift 1. gang d. 5. okt. 1673 med købmand i Sønderborg, Christian Paulsen, død 1681.

Gift 2. gang d. 15. juni 1686 med provst Christian Brandt i Nørborg.

(Se afsnittet: "Anders Christensen Brandt i Nørborg og hans slægt").

dd. Anna Jebesen, født 1660 i Sønderborg, døbt d. 29. april

ee. Lorenz Jebesen, født 1661 i Sønderborg, døbt d. 22. sept.

ff. Anna Maria Jebesen, født 1664 i Sønderborg, døbt d. 4. okt. Gift d. 6. april 1684 med rådmand i Sønderborg Thomas Thomsen (Kramer).

Anna Maria døde i Sønderborg i 1740 og begravedes d. 26. aug. Thomas Thomsen Kramer er død før 24. april 1708.

gg. Birte Jepsen, født 1664, døbt d. 4. okt.

hh. Dorothea Jepsen, født 1667, døbt d. 10. marts. Død 1740, begravet d. 4. juni.

Gift ca. 1691 med husfoged Johann Gottfried Zoffmann, der døde i Sønderborg d. 29. sept. 1725, 65 år, 11 måneder og 2 uger gammel.

ii. Hans Christian Jepsen, født 1668. Død i Sønderborg d. 22. juni 1735. Byfoged i Sønderborg.

Gift 1. gang d. 9. sept. 1695 med Elsabe, datter af rådmand Hans Ernst Christian og Anna Beyerholm, født 1674 og døbt d. 10. april.

Gift 2. gang d. 17. juli 1698 med Margrethe Marie, datter af rådmand Henning Herrn og Cecilie, født 1677 og døbt 11. febr.

jj. Alexander Jepsen, født i 1671 og døbt d. 20. okt.

h. Hans Christian Jepsen.

Hans Christian Jepsen blev født 1629 i Sønderborg og døbt d. 31. juli.

Han var ved faderens død i 1650 borger i Sønderborg. Senere skæbne ukendt.

2. J a c o b v o n d e r W e t t e r i n g.

Jacob var frmtl. den ældste af sønnerne fødte i Boy von der Wette-rings og Marines ægteskab. Han var købmand i Hamborg og er død i krigstiden 1627-28.

Med hensyn til Balzer Brabants krav på 600 daler, som moderen, Mari-ne von der Wettr ng, havde sendt til hans "Maschapei" i Hamborg se ovenfor s. 526.

D. 30. sept. 1626, kort før sin død, fik han en diamant af Ingeborg Spikers. Den skulle slibes i Hamborg. 1634 sagsøgte den afdøde Inge-borg Spikers arvinger Marine von der Wattering i anledning af denne diamant, der var bortkommet. Ingeborg Spikers var datter af Carsten Rickertsen d.y., købmand og rådmand i Flensborg og Cathrina Meyer. Hun var gift med amtsskriver Jørgen Spiker i Haderslev.

Det vides ikke, om Jacob von der Wattering var gift, i hvert fald efterlod han sig ikke livsarvinger, moderen var hans arving.

3. Marine von der Wattering (d.y.)

Marine von der Wattering d.y. blev ca. 1617 gift første gang med Knud Petersen i Flensborg. Han var søn af købmand i Flensborg Peter Knudsen og Mette (Margrethe) von Eulenow.

Knud Petersen var først forlovet med Cathrine Evertsen, en datter af Peter Evertsen. (Se s. 571. "Paysenslegten i Flensborg".)

Cathrine Evertsen havde samtidig lovet såvel Reinholdt Lange, som Knud Petersen ægteskab. Det kom til en retssag desangående. Ingen af de to ville nu giftes med Cathrine, som måtte betale begge skadeserstatning, og givne gaver skulle udveksles. Cathrine blev senere gift med Jasper Knutsen. (57)

Knud Petersen havde i 1616 købt hus af salig Dietrich Høks arvinger. Det lå i St. Nicolai sogn mellem Ditmer Haer på nordsiden og Christian von Eulenow på sydsiden. (49)

Knud Petersen døde allerede 1621, begr. 21. okt. Knud Petersens fader, Peter Knudsen, blev uenig med svigerdatteren, Marine, om skiftet efter den afdøde mand. Peter Knudsen klagede til rådet over, at enken ikke ville "comparere", hvorfor rådet "formåede" rådmænd Jacob von der Wattering til at forelægge sagen for sin broder, Marinas fader, Boy von der Wattering, for at man kunne få "eine gültliche Vergleichung".

Boy von der Wattering reagerede med at stille modregning til Peter Knudsen gennem sin sagfører Georgius Olssen. Han havde haft udgifter på datterens udstyr, samt omkostninger ved brylluppet til omtr. 400 mark. Sønnen Jacob havde en regning på 62 mark 9 sk. Endvidere krævedes betaling for en rosenobel, som sønnen Henrich havde forstrakt sin søster med. (58)

Sagen må være blevet ordnet derhen, at Marine overtog Knud Petersens hus, for 1625 overdrager Nis Ebsen og Hinrich von der Wattering, som formyndere for Marine, huset til Jürgen Bornsen. Det siges herved, at enken har fået huset ved skiftet efter sin salige mand.

Marine von der Wattering blev anden gang gift d. 23. april 1637 i Sønderborg med Johan Ubbing. Johan Ubbing var rådmænd og frøtl. købmand i Sønderborg.

Johan Ubbing var første gang gift d. 7. okt. 1627 i Sønderborg med Marine, enke efter rådmænd i Sønderborg, Hans Voss. Hun døde i 1634 og blev d. 24. nov. begravet, efter at der var blevet ringet for hende i 2 dage, hver dag en time.

Johan Ubbing skænkede d. 8. maj 1640, sammen med svogeren Hans Jensen, en stor sølvkande på 100 lod til Sønderborg kirke. Kanden var indvendig forgyldt. (75)

Marine von der Wattering d.y. døde i Sønderborg ca. 1670.

Begge hendes ægteskaber synes at have været barnløse. Hun blev arvet af søskende og søskendebørn. (42)

Johan Ubbing havde ifølge bøderegisteret for Flensborg 1623/24 fået et barn med Kathrine Asmusses og betalt 20 mark til kongen og til staden. (74)

4. H i n r i c h v o n d e r W e t t e r i n g.

Hinrich von der Wattering fik d. 1. aug. 1613 ved faderens mellemkomst ved retten i Flensborg udstedt et på latin affattet "Geburtsbrief", da han agtede at drive handel i fremmede lande. (50)

Han var senere købmand i Flensborg. Han døde her i 1627 og begravedes i St. Nicolai kirke.

Ca. 1623 blev han gift med en datter af rådmand Anders Olufsen i Flensborg, hvis hustru var en datter af Thomas Jacobsen og Metta Lange. Ifølge bøderegisteret for Flensborg 1623/24 måtte Hinrich von der Wattering betale 10 mark til kongen og til staden, fordi han havde lavet for stort et bryllup (hat Uerrichen auff sein Hochzeit gehabt. (54))

5. H a n s v o n d e r W e t t e r i n g.

Hans von der Wattering nævnes 1620 som faderens "anwalt" ved huskob. (39) Ligeledes nævnes han 1613 i det d. 1. aug. 1613 til broderen Hinrich på latin udstedte "Geburtsbrief" (Johannes). (50)

Han bosatte sig senere i Hamborg. Han var borger her, da han d. 16. febr. 1632 ved retten i Flensborg stævnedes Johan Funke, borger i Flensborg, for 200 mark, ifølge "Handschrift" dat. 1624. (40)

D. 4. juli 1637 har den "ærbare" Hans von der Wattering fra Hamborg en sag ved retten i Tønder imod Hans Jürgensen og Marine Heidthal. (75) Han nævnes som "salig" i 1670 ved arven efter søsteren Marine i Sønderborg. (42)

6. T h o m a s v o n d e r W e t t e r i n g.

Thomas von der Wattering nævnes d. 11. jan. 1634, da han ved retten i Tønder optræder som advokat for moderen. (76)

D. 13. okt. 1634 stævnedes han ved retten i Flensborg Anna Broders for gæld. (72)

Thomas von der Wetering er formentlig død ugift, i hvert fald synes han ikke at have efterladt sig livsarvinger, idet moderen optræder som hans arving ved behandlingen af Bartold Iuersens konkursbo d. 18. okt. 1650. (v.s.)

7. D o r o t h e a v o n d e r W e t t e r i n g.
Dorothea von der Wetering var gift med Nis Asmussen, der omkr. 1625 var bosat i Sønderborg, formentlig i hertugens tjeneste.

Han havde en søster, Anna Asmusdatter, i byen. Hun var første gang gift 25. nov. 1621 med Stadtz (Statius) Baxmann, der døde i 1625 og begravedes d. 4. juni. Anden gang var hun gift med Erik Jensen (Weinschenker).

Nis Asmussen blev d. 7. febr. 1634 udnævnt til amtsforvalter på Årø med bopæl på Søbygård. Han druknede 1635 på en hjemrejse til Åen. (77)

Børn:

a. Hinrich Nissen.

Hinrich blev født i Sønderborg i 1626 og døbt d. 12. febr.

Faddere var: Cathrin Ambtschreibers, Hans Wernmeisters fruven, Tønderen, Wilhelm Valentin, Flensborch, Peter Rumor (rådmand i Sønderborg).

Hinrich kaldte sig senere Henricus Nissenius, men også: von der Wetering.

Han gik i skole i København i 1647 og blev baccalaureus ved universitetet der 1648-1650. 1669 var han rektor i Helsingborg. Senere var han sognepræst i Lyngby i Skåne, hvor han døde i aug. 1693.

Efter Skånes indlemmelse i Sverige tog han ivrig svenskernes parti. (52)

Salig Dorothea von der Weterings arvinger arvede i 1670 Mariane von der Wetering d.y. i Sønderborg. (42)

b. Asmus Nissen.

Asmus blev født i Sønderborg i 1628 og døbt d. 16. nov.

Faddere: Hans Ambtschreiber, Hans Berider, Erik Jensen (Weinschenk), Magdalena Johannis, Anna von der Wetering.

8. B o y v o n d e r W e t t e r i n g (d.y.)

Boy von der Wetering d.y. fik d. 4. juli 1634 ved retten i Flensborg udstedt et "Geburtsbrief", affattet på latin, det skete på moderens foranledning. Hun oplyste, at Boy opholdt sig i udlandet som

"chirurg". (44)

Han blev i 1641 i Lybæk gift med Anna, enke efter barberen Lorenz Schütte. Barbererne var på de tider også kirurger.

Alexander Jepsen og Johannes Ebsen havde udfærdiget et bryllupsdigt på tysk og latin: (78)

"Freundliches Ehrenwusch auff hochzeitlichen Freudestagen."

Alexander Jepsen, sposi cognatus og Johannes Ebsen Sonderb. Holst. Boy von der Wattering var endnu i live i 1671/72, da han arvede 33 $\frac{1}{2}$ mark efter søsteren Marine i Sønderborg. (65)

9. Anna (Anke) von der Wattering.
(IV - 165).

Anke von der Wattering blev d. 8. sept. 1633 i Flensborg gift med Ratke Kruse (IV - 164). Han var født i Husum ca. 1599 og døde i Flensborg i 1640, begravet d. 4. okt. Han var købmand og deputeret borger i Flensborg.

Anna døde i Sønderborg i 1677 og begravedes d. 11. febr.

I øvrigt se afsnittet: "Familien Kruse fra Husum".

II 3. JACOB VON DER WETTERING.

Jacob von der Wattering d.y. blev født i Flensborg i 1550. Han var købmand og bosat i St. Nicolai sogn.

D. 3. febr. 1595 blev han valgt til deputeret borger og endnu samme dag indvalgt i rådet. D. 6. febr. 1627 blev han valgt til borgmester for St. Nicolai. Men allerede i aug. 1627 flygtede han fra byen, som så mange andre borgere, da de kejserlige tropper nærmede sig.

Han døde d. 23. juni (eller 23. sept.) 1629 i Slagelse i en alder af 78/79 år.

Jacob von der Wattering blev d. 12. aug. 1593 i Flensborg gift med Mette, en datter af rådmand Thomas Jacobsen og Mette Lange. (79)

Mette døde i 1649 og blev d. 13. aug. begravet i Nicolai kirke.

Ifølge bøderegisteret for Flensborg 1610/11 fik Jacob von der Wattering slået et vindue ind af en skræddersvend ved navn Niels Asmussen, der fik en bøde på 2 mark derfor. (56)

Born:
1. Thomas von der Wattering.

Thomas von der Wattering blev født i Flensborg d. 20. sept. 1598 og døde sst. i 1659, begravet d. 9. febr. i St. Nicolai kirke i en alder af 60 år.

Han var købmand i Flensborg. D. 8. marts 1632 blev han valgt til deputeret borger og d. 16. dec. 1636 til rådmand.

I 1649 blev han valgt til borgmester og d. 10. maj indsat i embedet. Han repræsenterede byen ved landdagen i Slesvig d. 27. sept. 1651, sammen med Reinholdt Lange.

Han var gift med Ingeborg Ubbing, en datter af rådmand Lorenz Ubbing og Anna von Oesede. Hun var født d. 20. dec. 1598 i Flensborg og døde sst. d. 18. febr. 1658.

Børn:

a. Jacob von der Wattering.

Han blev født 1631 i Flensborg og døde sst. d. 14. april 1696.

Han var købmand i Flensborg

D. 13. okt. 1662 blev han i Flensborg gift med Anna Valentin, datter af Jürgen Valentin og Brigitte Hoe. Hun var født d. 23. april 1638 i Flensborg/St. Nicolai og døde sst. d. 4. aug. 1712.

Børn:

aa. Anna von der Wattering. Hun blev født d. 31. juli 1663 i Flensborg og døde sst. d. 3. aug. 1726.

D. 26. febr. 1682 blev hun i Flensborg gift med købmand Claus Reimers. Han var søn af købmand og deputeret borger i Flensborg Claus Reimers og Wolborg Becker og var født d. 26. nov. 1649 i Flensborg.

Claus Reimers var 1686 regnskabsfører for St. Nicolai kirke, deputeret borger, stads-kasserer og monitor for latinskolen.

4 børn.

bb. Brigitta von der Wattering. Hun blev født d. 7. aug. 1664 i Flensborg.

Hun blev d. 5. sept. 1689 gift med præsten Johannes Breckling i Lindholm. Han var søn af sognepræst i Lindholm, Johannes Breckling, og Marine Schiffer (Nauclerus) og var født d. 17. sept. 1652 i Lindholm, hvor han døde d. 12. sept. 1693.

Brigitta døde i Flensborg i 1741 og blev begravet i Lindholm.

5 børn.

cc. Thomas von der Wattering. Han blev født i Flensborg d. 24. marts 1666 i St. Nicolai.

Han var købmand i Flensborg.

Gift d. 21. nov. 1692 i Flensborg/St. Nicolai med Elisabeth (Elsabe) Johannsen, en datter af landfoged i Sydditmarsken, Matthias Johannsen i Meldorf.

4 børn (i ægteskab)

1707 ansøgte Anne Oxen (Bonnickes) i Flensborg om at få sin datter, Anne Marie Thomsen, som hun havde fået i sin ugifte stand med Thomas von der Wattering, legitimeret. (45)

dd. Ingeborg von der Wattering. Hun blev født i Flensborg i 1667 og døbt i St. Nicolai d. 24. febr.

D. 15. aug. 1692 blev hun i St. Nicolai i Flensborg gift med købmand Moritz Matthesen, frømtl. en søn af Matthias Moritzen.

b. En datter var gift med Caspar Schwartz. Han nævnes endnu i 1661.

c. Anna von der Wattering.

Anna von der Wattering blev d. 7. april 1651 i Flensborg gift med Wilhelm Valentin. Han var købmand i Flensborg, senere i Egernførde.

Anna døde i 1661 og blev d. 20. aug. begravet.

Wilhelm Valentin var født d. 6. sept. 1627 i Sønderborg.

Han blev 2. gang gift med Christine Magdalene N. N., der nævnes 1702.

Børn:

aa. Elsabe Valentin, født d. 5. febr. 1652 i Flensborg, død sst. d. 1. sept. 1670.

Gift d. 29. marts 1668 med Hans Prehn, der var født d. 22. april 1641 i Flensborg og døde sst. i juli 1689.

Han var søn af oldermand i skomagerlavet i Flensborg, Nannan Prehn, og Cathrine Iversen.

Hans Prehn blev 1667 husfoged i Flensborg og 1675 contribution- og proviantforvalter for Flensborg amt.

Hans Prehn blev gift 2. gang d. 10. okt. 1671 med Elsabe Lange, født d. 5. april 1648 i Flensborg, død sst. d. 10. april 1686. Hun var datter af borgmester i Flensborg, Hans Lange, og Anna Lorentzen.

Gift 3. gang d. 24. nov. 1687 med Dorothea, enke efter
"pensionær" Eggard Hasse på Udmærk (Ohrfeld) i Angel.

bb. Margrethe Valentin. Død d. 8. juni 1743.

Gift med Hatto Petrejus, død d. 29. jan. 1718, landrets advo-
kat og "obersachwalter" i Slesvig.

Hatto Petrejus var 1. gang gift med Cathrine Wittmake,
født d. 4. aug. 1657, død i dec. 1697.

Hun var frmtl. 1. gang gift med forvalter på Rantzau Hin-
rich Lillie.

2. H a n s v o n d e r W e t t e r i n g.

D. 19. juni 1626 lod faderen, rådmand Jacob von der Wattering, i
Flensborg udstede et "Geburtsbrief" for sønnen Hans, der agtede
at nedsætte sig som købmand i Hamborg.

Vidner var: Rådmandene Ove Schweins og Christian von Eulenow.

Familien von der Wattering i Flensburg.

Bilag.

Boy von der Wattering (IV - 300) bliver opereret for cataract.

Stadtarchiv Flensburg - Ratsgerichtsprotocoll - A. 34 .
 Ll. 5. 1621 - S. 452.

Zeugnis Johannis Fabricii.

Wir Bürgermeistere vnd Rahtt der Stadt Flensburgk, Thun Kundt vnd bekennen in Krafft dieses unsere offene Breues, für Alle menniglichen, was Præminentz, Würden oder Standes die sein. negst anerbietung vnser Unterthenigsten Unterthenigen dienste, freundlichen grusses vnd alles gutes, nach einer Jederen Standes, gebühr, erheischung, hiemit öffentlich zeugende, dass der Ehrbahr, Wollgelarten vnd Kunstreicher Johannes Fabricius Hanoveranus, Oculist, Stein Schneider, Medicuss vnd Chyrurgus alhier bei Uns angelanget, Vnd auff Unsere erlaubnüss sich etzliche tage in dieser Statt aufgehalten, In wellicher Zeit er, negst Göttlicher gnediger Verlichung, Durch seine Kunst vnd Geschicklicheit, drei Vnterschiedliche am Gesichte mangelhaffte Persohnen als Erstlich Unsern lieben Mitbürger den Ehr vnd Achtbaren Boyen von der Wattering gewesenen Rahtts Verwandten hieselbst, seines alters Vier vnd Siebentigste Jahr, wellicher bei Vier Jahren an beiden augen stahrblind vnd seines gesichtes beraubt gewesen, auch dahero sollich sein Ambt vor diessem resigniret, in beisein etlicher aus Unserem mittel des Rahtts, vnd andere dieser Statt Bürger, Wie auch hier negst einen Haussman von Tumbüll im Kirchspiel Vellstette Jürgen Asmussen geheissen, seines alters bei Siebentzig Jahren, der an beiden seinen augen anderhalb Jahre lank gantz blind gewesen, alhier auff öffentlichem Markete, in conspectu vieler Vmbstehenden ehrlichen Leute, Vnd folgents noch einen anderen Mann aus demselben alhier benachbarten Kirchspiel, Hans Jürgensen genandt, wellicher mit einem Auge Vier, mit dem anderen aber drei Jahr blind gewesen, in gegenwart etzlicher vnser Mitbügere, alle drei

Persohnen, ohne einige schmerzze vnd Wehetage, alsobalt zu gutem gesichte verholffen, Dass Sie, Gott lob nach verrichtete behenter vnd Kunstlicher wecknehmung des Stahrs, alsofort sehen, vnd was Ihnen gezeiget worden, kennen vnd manen. Auch folgents am Neunten tage ein Igllicher von Ihnen Vngeleitet gehen vnd stehen können. Weile nun ermelter Johannes Fabricius vmb glaubwürdige Vhrkunde vnd Zeugnis sollicher seiner bewehrten Kunst vnd glücklich volbrachter curae, Vns bitlich ersucht, als haben wir nach eingeholten wahrhaftten bericht, auch dass er Vns selbstem zum theil genugsamb bewüst, Ihm dieselbe der warheit zustemer (?), gutwillig mittheilen lassen.

Alle vnd Jede, denen dieser vnser offener Brieff für gebracht werden müchten, nach eines Igllichen Standes gebühr, hiermit Underthenigst Unterthenig dienst vnd freundlich anlangende vnd bittend, dieselben wollen nicht allein diesse kundschafft feste gelauben beimessen, sondern auch vielermelten Johannes fabricius, wegen obberhörter seiner alhier in der that bewiesenen Kunst zu guter beforderung, sich befohlen sein lassen.

vhrkundlich Actum Flensburgk 11 Maii Anno 1621.

Bilag til "Familien von der Wetering i Flensburg".

BOY VON DER WETERING / MARINE

Datter: Cathrine gift med Hans Jebsen, Sønderborg.

Døbte børn - Sønderborg kirkebøger:

1. Johan

1618, den 13.Decembris

Hans Ambtschriuers Kindt Johan, den 5.Decembris geboren und nu gedofft.

Gevadderer: F.g. Marschal Dionysius von Podewels

Hans Werkmeister van Tundern

Jacob Jebsen

Magdalene Paysen

Hinrick Boysen fruwe van Flensborch

2. Jacob

1620, den 9.Januarij

Hans Ebsen Ambtschriuers Kindt Jacob gedofft.

Gevaddern: Junker Schwen

Johannes Hildensheim

Hans Symensen

Boye van der Wettring Dochter Marinke

Peter Beddekers fruwe

3. Birritta

1621, den 16.Octobris

Hans Jebsen Ambtschriuers Kindt Birritta gedofft.

Gevadderer: De Hauemeisterin

Ehrn Jacob Langen Schriuers Cathrin

Jacob van der Wetringen fruwe van Flensborch

Jacob Jebsen van Blanss

M. Hans Goldtbeck

4. Dorothea

1623, den 1.Aprilis

Hans Ambtschriuers Kindt Dorothea gedofft.

Gevadderer: Junker Hans Bützow fruwe

Hinrick van der Wettringe fruwe

Ehrn Dominici hoffpredigers fruwe

Andres Thomsen van Tünder

Hans Beryder

5. Alexander

1625, den 4.Decembris

Hans Jepsens Kindt Alexander gedofft.

Gevaddern: Junker Friesenhusen

Hinrick van der Wetteringe

Nis Asmussen

Hinrick Ubbinges Fr. van Flensborg

Johan Hümken fruwe

6. Hans Christian

1629, den 31.Julij

Hans Jepsen F.G.Ambtsuorwalters Kindt Hans Christian gedofft.

Geuaaddereren: J.Peterstory in F.G.Stede

Hans Berider

Johan Ubbing

Johan Jepsens fruwe Türe

Marina van der Wettringk.

Bilag til "Familien von der Wetering i Flensburg".

Uddrag af O.H. Møller: "Der Stadt Flensburg Schötebuch".
(Stadtarchiv Flensb. XX Hs Lfnr. 954^I).

Nr. 1827. 1600 NNN finden Boyen van der Wetering Dohm vp sin hus in Kerspel Nicolai twischen synem broder Jacob vp der Söder vnd Claves Jacobsen olden huse vp der Norder side.
(Under sammedato får Jacob v. d. W. skøde på det fædrene hus).

Nr. 1883. 1601 Montags den 9. Nov. Jacob von der Wetering vnd Que Schweins, in ehelichen Vormundschaft siner husfrewen Dorotheen, vnd hebbender Vollmacht von siner husfrewen Schwester Cathrinen, gegen ehrem broder v. schwager Boyen von der Wetering Schote vp sin huss in Carspel Nicolai twischen sinem broder dem gemelten Jacob von der Wetering vp der Norder vnd sel. Claws Jacobsen olden huse vp der Süder side belegen.

Nr. 2359. 1614. (Finden) Hinrich Jacobsen den Dohm vp Hinrich Hornemans hus in Karspel Nicolai twischen Boyen von der Wetering vp der Norder v. Sel. Hans Langen hus vp der Süderside.

Nr. 2540. 1618 NNN finden Boye v. d. Wetering den Dohm auf seinem von Probst Dame gekauftes Haus in K. Nic. twischen Boyen eigenen behausung auf der Norder v. Que Schwensen Haus auf der Süderseite.

Nr. 2541. 1618 NNN finden Probst Dame den Dohm auf seine von Boye v. d. Wetering gekauftes Haus in K. Nic. zwischen Henrich Holst auf der Süder v. Frantz Boysen auf der Westerseite. (Norderseite?)

Nr. 2592. 1620 Montags am 6. Martii die Vormünder sel. Hinrich Jacobsen Kinder v. Erben, benantlich bm. Marcus Schröder, Jacob von v.d. Wetering Rathsverw., Claus Jacobsen, Daniel Holst, Hans Langen v. Herman Hübers geben Hans v. d. Wetering als Anwalt seines Vattern Boye von der Wetering, schöte auf sein Haus im Carspel Nicolai zwischen Henrich Holst auf der Süder v. Frantz Boysen behausung auf der Norderseite.

Nr. 2593. 1620 (samme dag). Probst Dame gibt Hans von der Wetering anstatt seines Vattern Boye von der Wetering Schöte auf sein Haus in

K. Nicolai zwischen One Schweins auf der Süder v. seinem Boye v. d. Wetering andern eigen Hauße auf der Norderseite.

Nr. 2594 (samme dag) Hans v.d. Wetering in Vollmacht s. Vaters Boye giffit M. Frid. Dame Schöte auf sein Hauss in K. Nic. zwischen Hinr. Holste auf der Süder v. Frantz Boysen auf der Norderseite.

Nr. 2710. 1622 NNN. finden Boye von der Wetering den Dohm auf Hans Jürgensens Haus v. Wohnungen, darinne er vermüge einer Immission Urtheil ist eingewiesen.

Nr. 2721. 1623 Mont. 10. Febr. Hinrich von der Wetering im Namen seines Vaters Boye von der Wetering gibt Matthias Callisen Schöte auf Hans Jürgensens Haus u. Wohnungen in K. Nic. zwischen Thomas Kellinghusen auf der Norder v. Thomas Hansen Wohnungen auf der Süderseite darinne vermüge Immissions Urtheil eingewiesen.

Nr. 3283. 1635 NNN finden Hans Ebsen von Sonderborch den Dohm auf sel. Boye v.d. Wetering gewesene beyeinander gelegene zwo Heuser in K. Nic. zwischen Andreas von Eulenow auf der Süder v. Jacob v.d. Wetering auf der Norderseite mit zugehörigen freyen Fussweg zwischen beider Heusern

Nr. 3286. 1635. Marine von der Wetering gibt Nis Ebsen, als Bevollmächtigtem seines Bruders Hans Ebsen, F. Sonderburg. Amtsverwalters, Schöte auf ehres sel. Ehemanns beide Heuser (nr. 3283) mit dem grossem Hauße Jacob von der Wet. auf der Norder, mit dem kleinen alten Hauße aber sel. Jens Lausen Witwe v. Kinder auf der Süderseite.

Nr. 1154. 12. Martii 1582. Namen Brodersen der Jünger vor siek suluest vnd Asmus Petersen als vulmechtiger Ern. Laurentii Jacobi v. Meister Michel Dübler in volmacht Hans Fischers vnd von wegen Broder Brodersen, ock Hans Becher vor sich v. diesuluigen alle midt in Nahmen eherrer vnberatdenen süster v. schwegerschen Marina Namens, geuen One Schwensen ehren schwager schöte vp sel Namen Brodersen des olderen huss am Südermarket twischen Paul Bartelsen vp der Oster v. Hans von Smeden vp der Wester side belegen.

Nr. 1839 - 1600 - NNN finden Oue Schweins als dem jüngerem Creditoren des Namen Brodersen den Dohm vp dessulige siner debitoren hus twischen Carsten Gadowen v. Hinrich Holsten in Katzung.

Nr. 2422. NNN 1616 finden Knudt Petersen den Dohm vp sel. Dietrich Höken hus in Carspel Nicolai twischen Ditmar Haer vp der Norder v. Christian von Eulenow vp der Süder side mit dem bigehöri gen haluen Farweg.

Nr. 2423. Mandages 15. April 1616 der Edlen Wolf Höken gift Peter Knutzen, als Volmechtiger sines sohnes Knudt Petersen, schote vp sin vaderliche hus in Carspel Nicolai twischen Ditmar (vp der Norder v. etc., v.s.).

Nr. 2827 - 1624 - NNN finden Jürgen Bornsen den dohm auf sel. Knut Petersen Hauss zwischen sel. Ditmar Haer auf der Norder v. Christian von Eulenow auf der Süderseite mit dem halben Farwegege auf der Süderseite.

(Nr. 2863. 1625 - Knut Petersens enke med Nis Ebsen og Hinrich von der Wetering son formyndere giver skødet).

Nr. 2832 - 1624 - Hans Langen Wittwe u. drei Kinder den Dohm auf ihrer resp. Ehemanns u. Vadern Haus in K. Nicolai zwischen sel. Ditmar Haers Haus auf der Süder u. Boy von der Wetering kleinem Haus auf der Norderseite mit dem halben Farwege an der Norderseite.

Nr. 2876 - 1625 - der achtbare Jacob v.d. Wetering, als Vormünder sel. Hans Langen des Jüngern gibt dem achtbaren Oue Schweins Schöte auf gedachtes Hans Langen sel. Vaters gewesenes Hauss in K. Nic. zwischen sel. Ditmar Hars auf der Süder v. Boy von der Wetering kleinem hauss auf der Norder Seite, mit dem halben Farwege auf der Süderseite.

Nr. 2877 - 1625 - Oue Schweins gibt absofort widerum sel. Hans Langen des Jüngern Wittiben Hillen v. dessen 3 vnmündigen Kindern Schote auf Gerürtes Haus, welches Hans Langen der Jünger nicht allein, Einhalt der Erbschiffung zwischen Oue Schweins in seiner in Gott ruhenden hausfrau Dorotheen aufgerichtet, sondern vormöge des zwischen Ouen v. Hans Lange 1621 aufgerichteten Erbvertrage hat erb v. eigenthunlich angenommen, jedoch Ouen darein die freyen Wohnung seines Leben Zeit vorbehalten.

Noter og henvisninger til "Familien von der Wattering i Flensborg".

1. Vigtigste kilder:
 - a. O.H. Møller: Utrykte tavle nr. 214. Stadtarch. Flensb.
 - b. O.H. Møller: Der Stadt Flensburg Schötebuch. XII Hs Lfnr. 254. Stadtarc. Flensb. (Schötebuch)
 - c. Jacob Jessens Genealogischer Nachlass. XII Hs Lfnr. 1615 Bd. 16b Stadtarch. Flensb.
 - d. Bonde og Hvidtfeldt: Borgmestre og rådmænd etc. i Flensborg 1510 - 1848.
 - e. Johannes Reinhusen: Annales Flensburgenses 1558 - 1604. Udgivet af Franz Gundlach. Kiel 1926.
 - f. Ratsgerichtsprotokolle (Gerichtsprot., retsprot.) A Lfnr. 34 Stadtarch. Flensb.
2. Erich Hoffmann: Die Herkunft des Bürgertums in den Städten des Herzogtums Schleswig. Neumünster 1953. S. 210.
For Stades vedkommende er henvist til Tomus I, s. 182 b, for Hamburg til Erbebuch St. Nicolai.
3. E. Schultze: Ahnenliste Wilhelm Timmermann. Familienkundliches Jahrbuch Schleswig-Holstein og Hans Staack: Die mütterlichen Ahnen des Hermann von Ihering. Familienkundl. Jahrbuch Schlesw.-Holst. 1973-74.
4. Ludvig Andresen: Geschichte der Stadt Tondern etc., s. 86.
5. Schötebuch nr. 833.
6. Schötebuch nr. 710.
7. Jonas Hoier: Historischer Bericht von der Stadt Flensburg, s. 48. Udgivet af O.H. Møller. Flensburg 1752.
8. Bilag til Møllers tvl. 214. Ulrich Steinmann. Universitetsbiblioteket i Rostock - Obergefreiter - z.Zeit bei der Wehrmacht (1944).
9. H.C.P. Sejdelin: Diplomatarium Flensborgense I, s. 434. Kjøbenhavn 1865.
10. Hertug Hans d.m. Åbne breve og domme 1560-76. S-film 1215. R.A.
11. samme - S-film 1216. R. A.
12. Th. Achelis: Die Ärzte im Herzogtum Schleswig bis zum Jahr 1804.
13. Hans d.m. Lukkede breve 1579-80. S-film 1222. R. A.

14. Tyske kancelli. 12. Registrerede koncepter til patenter 1577-1610. S-film 4738. R. A.
15. Meddelelser fra Rentekammerarkivet 1873 - 1876, s. 204. Tilførsels- og personale.
16. St. Nicolai kirkes regnskaber. Stadtarch. Flensb.
17. Tyske kancelli. Indenrigske afdeling. Registranter. 10. Patenten 1630-31. S-film nr. 4732. R. A.
18. St. Nicolai kirkes klokkepengeregnskab. Stadtarch. Flensb.
19. Schötebuch nr. 1154.
20. Ratsgerichtsprotokoll Bd. 3 I, s.59. Stadtarch. Flensb.
21. Kunstdenkmäler der Stadt Flensburg, s. 175.
22. Schötebuch nr. 1839.
23. Schötebuch nr. 1827.
24. Schötebuch nr. 1883.
25. Schötebuch nr. 2540 og nr. 2541.
26. Schötebuch nr. 2592.
27. Schötebuch nr. 2710 og nr. 2721.
28. Schötebuch nr. 2632, nr. 2876 og nr. 2877.
29. Schötebuch nr. 3283 og nr. 3286.
30. O.H. Moller: Genealogische Tabellen und NachrichtenLaurentius Prehn III, s. 1. Flensburg 1774.
31. Gamelion in honorem conjugii Boetii a Wetring: Quæ non vulgari stemmate nata fuit. Nam gens hæc clare jactat se nomine Bayssen. Incluta quæ rara nobilitate viget.
32. Sønderborg præstearkiv. Kerken Rekening van Anno 1628 - Kirkeregnskaber 1604-1648. Ca 6. L.A.S. og Sønderborg præstearkiv. Kerkswarenbook. Ca 1. L.A.S.
33. Ratsgerichtsprotokoll Bd. 13. Stadtarch. Flensb. A nr. 30.
34. Sønderborg præstearkiv. Donationsbuch 1636-1731. Ca 21. L.A.S.
35. Ligprædiken: Viva mortis piorum delineatio.....Hans Jesen. Ved Joh. Brandt. Rostock 1650.

36. Th. Achelis: Matrikel der schlesw. Studenten nr. 3087
Otto Fr. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten.
37. "Slægten Jepsen" i "Forskellige Familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg", s. 61.
38. Christian Maibøll: Sønderborgs borgmestre gennem tiderne. Person. hist. Tidsskrift 1961.
39. Schötebuch nr. 2592 og 2594.
40. Ratsgerichtsprot. Bd. 9, s. 103 og s. 159. Stadtarch. Flensb.
41. Bilag til Mollers Wattering-tavle (nr. 214).
42. Sønderborg-Nørborg amtsregnskaber 1670. "Sehl. Marine Ubbings Erben, ausserhalb Landes, als sehl. Hans von der Wattering und sehl. Dorothea Asmusses Erben, haben geerbt 668 mark." R.A.
Regnskaber 1672: "Boy von der Wattering geerbet 334 mark".
43. Flensburger Geburtsbriefe. Ved Gerhard Kraack, nr. 399. Flensb. 1977.
44. Schötebuch.
45. Patenten 1707. S-film 4902. R. A.
46. Urkundensammlung der Gesellschaft für schlesw.-holst. Geschichte, Bd. IV. Nr. 320.
47. Ratsgerichtsprotokoll. Stadtarch. Flensb.
48. Retsprotokol Tønder. Retsbetjentarkiv. L.A.S.
49. Schötebuch nr. 2422.
50. Flensb. Geburtsbriefe nr. 203. Flensb. 1977.
51. Schötebuch nr. 3612. Se også note 80.
52. Knud Fabricius: Skaanes overgang til Sverige. Bd. 3, s. 82 og s. 111.
Carlquist: Lund Stifts Herdaminne. Bd. 3, s. 123.
53. Klaus Harms: Das Domkapitel zu Schleswig. Schriften des Vereins für schlesw.-holst. Kirchengeschichte. 1. Reihe. 7. heft, s. 136.
54. Reinhusen nr. 196.
55. Gerhard Kraack: Die Flensburger Geburtsbriefe nr.203. Flensb. 1977.
56. Flensborg amtsregnskaber 1610-1611. S-film 2518. R. A.
57. Ratsgerichtsprot. Bd. 6, pag. 203. Stadtarch. Flensb.

58. Retsprotokol Bd. 8. - 30. 9. 1622. Stadtarch. Flensb.
59. Hansborgarkivet. R.A.
60. Sejdelin: Diplomatarium Flensborgense II, s.729.
61. Ifølge Sønderborg Bys Historie I, s. 66 (Sønderborg 1960), var Hinrich Steuermann fordrevet fra Flandern på grund af religionsstridighederne.
62. Reinhusen nr. 430.
63. K. Gether: Middelalder-familier i Flensborg og Nordfrisland. Bd I, s. 275. (1986).
64. Reinhusen nr. 317.
65. Sønderborg-Nørborg amtsregnskaber 1672. Bødereger. S-film 2749 R. A.
66. Inländische Registratur 1581/82, s. 203. R. A.
67. Reinhusen nr. 396.
68. Reinhusen nr. 1355.
69. Schötebuch nr. 2593.
70. Schötebuch nr. 2710.
71. Ratsgerichtsprot. Bd. 9. 30. aug. 1631. A Lfnr. 34. Stadtarch. Flensb.
72. Ratsgerichtsprot. Bd. 10. A. Ffnr. 34. Stadtarchiv Flensb.
73. Tønder retsprotokol. Retsbetjentarkiv nr. 1728. L.A.S.
74. Flensborg amtsregnskaber 1623/24. R. A.
75. Sønderborg præstearkiv. Donationsbuch 1630-1731. Ca 21. L.A.S.
76. Tønder retsprotokol. Retsbetjentarkiv nr. 1727. L.A.S.
77. Jonathan Smith: Sønderjyske amtsforvaltere. Manuskript. L.A.S.
78. Bibliotheken der Hansestadt Lübeck. Lib. Pers. 86.
79. Reinhusen nr. 960.
80. Paul Valentin blev d. 2. jan. 1625 begravet i Flensborg. Han var søn af Valentin Paulsen og Elsabe Winberg. Valentin Paulsen var søn af rådmand Paul Holst.

Paul Valentin blev gift 1. gang d. 19. aug. 1593 i Flensborg med en datter af Matthias Christensen eller Frese.

2. gang var han gift med Mette Holst, datter af Jürgen Holst og Edel. Afviklingen af Paul Valentins bo synes at have taget ret lang tid.

1625 giver Christian Sönnichsen som arving og formynder for salig Paul Valentins søn Wilhelm Valentin, samt Jürgen Bornsen som formynder for sin hustru Anna, skøde (Schötebuch nr. 2860) til deres resp. kære svoger og broder Christian Valentin på hans salig bedstefader Matthias Freses hus i Angelbogade.

1633 giver Hans Mandixen for sig selv og sine medarvinger skøde (Schötebuch nr. 3172) til Daniel Holst som formynder for Paul Valentins to sønner af sidste ægteskab på Peter Martensens hus.

1640 - samme år som Marine von der Wattering og Baltzer Willems nævnes som arvinger efter Paul Valentin - lod Jürgen Bornsen 1. gang lovbyde sin salige svigerfaders Paul Valentins hus på Søndertorv mellem Kirkegangen mod øst og kapellaniet mod vest.

1642 fik brødrene Jürgen og Valentin Valentinsen i deres myndlignes navn og Christian Bornsens skøde på salig Pauls Valentins arvingers hus på Søndertorv.

1647 (Schötebuch nr. 3844) lod Valentin Valentinsen første gang lovbyde sin faders hus på Søndertorv. Han fik "dom" på huset d. 13. marts 1648 tillige med skødet af sine brødre Paul Valentiano og Jürgen Valentin.

Jfr. "Familien Holste - senere kaldet Valentin(er) i Flensborg" i "Forskellige Familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg", s. 155.

81. Se også "Slægten Jepsen i Sønderborg" i "Forskellige Familier i Tønder, Sønderborg og Flensboeg". Bd. 16 a, s. 61.

82. Hinrich Asmussen var gift med Elin, datter af Peter Rumor i Sønderborg. Han var rådmand, nævnes også som husfoged. Hinrich Nissen blev adlet af Karl s. XI og tog navnet von der Wattering. (Herbert Martinsson, Bjärnum, Skåne, efterkommer efter Hinrich Nissen).

I Trolle- Ljungby kirke findes et epitafium over Hinrich Asmusen-v. d. Wattering med kone og børn, 5 døtre og en søn (Øllegaard, Christenza, Anna, Dorothea, Helene og Peter).

Asmus Nissen vsr købmand i Sølvesborg og senere i Karlskrona. Han var som broderen gift med en datter af rådmand Peter Rumor

i Sønderborg. Hun hed Sophie og var født i 1626. Hun døde d. 13. sept. 1667 i Sølvesborg i Blekinge og blev begravet i Sølvesborg kirke. Asmus Nissen døde i 1692 i Karlshamn, men gravsattes ligeledes i Sølvesborg, hvortil sønnen Nicolaus d. 22. marts betalte for graven. (Gravsten over ægteparret i Søvesborg).

Peter Rumor var en uægte søn af Ditlev Rumohr til Dyttébøl i Angel. (Kilde som ovenfor).

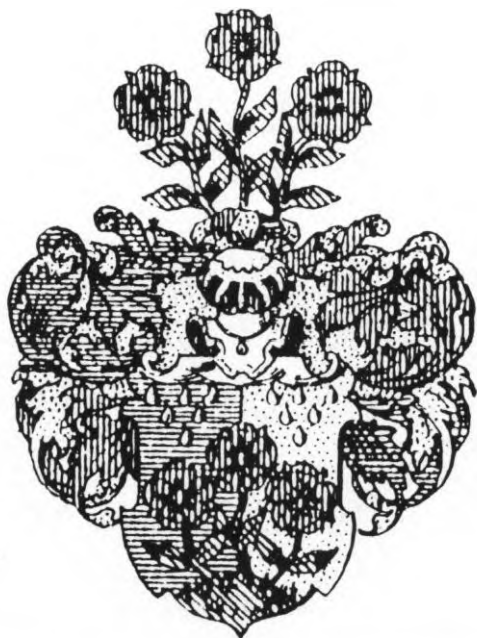
83. På epitafiet ses i hjørnerne forneden henholdsvis Hans Jepsens og Catharina von der Wetterings (borgerlige) våbenskjolde.

For Catharinas vedkommende et tvedelt skjold med seks regndråber. Derudover i hvert felt der tre fyldte roser. Ligeledes tre roser som hjelmprydelse.

Med samme våben blev præsten Henrik Nissen (søn af Nis Asmussen og Dorothea von der Wettering (s. 636) adlet d. 19. juni 1679 under navnet Henrik von der Wettering. Våbenbrevet er udstedt af den svenske konge Karl XI. i Ljungby i Skåne, hvor Henrik v. d. Wettering var sognepræst. Jfr. note 82. Det hedder i brevet, at Henrik Nissens forfædre i "Holsteen" har ført samme våben.

Våbenet er delt i to felter, et blåt og et gult.

Det tilføjes, at der "nådigst" er foretaget visse forbedringer af våbenet.

von der WETTERING
från Schleswig
adl 1679 nr 950 † f 1714

Ik - 330